

VALORS

honestadsteridtàlespiritualitdlibertadmpromíespectestícinquietud

Proposta d'educació en valors a través del
Projecte Educatiu d'Agrupament

COMMONS DEED

Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 2.5 Espanya

Sou lliure de:

copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra

fer-ne obres derivades

Amb les condicions següents:

Reconeixement. Heu de reconèixer els crèdits de l'obra de la manera especificada per l'autor o el licenciator (però no d'una manera que suggereixi que us donen suport o rebeu suport per l'ús que feu l'obra).

No comercial. No podeu utilitzar aquesta obra per a finalitats comercials.

Compartir amb la mateixa llicència. Si altereu o transformeu aquesta obra, o en genereu obres derivades, només podeu distribuir l'obra generada amb una llicència idèntica a aquesta.

- Quan reutilitzeu o distribuïu l'obra, heu de deixar ben clar els termes de la llicència de l'obra.
- Algunes d'aquestes condicions pot no aplicar-se si obteniu el permís del titular dels drets d'autor.
- No hi ha res en aquesta llicència que menyscabi o restringeixi els drets morals de l'autor.

ISBN: 978-84-616-3071-4

Dipòsit legal: V488-2013

EDUCAR

*Educar és el mateix
que posar un motor a una barca.
cal amidar, pensar, equilibrar...
...i posar-ho tot en marxa.
Però per a això,
un ha de dur a l'ànima
un poc de marí...
un poc de pirata...
un poc de poeta...
i un quilo i mig de paciència
concentrada.
Però és consolador somiar
mentre un treballa,
que aquest vaixell, aquest infant
anirà molt lluny per l'aigua.
Somiar que aquest vaixell
durà la nostra càrrega de paraules
cap a ports distants,
cap a illes llunyanes.
Somiar que quan un dia
estigui dormint la nostra pròpia barca
en vaixells nous seguirà
la nostra bandera enarborada.*

Gabriel Celaya

PUBLICA:

C/ Balmes, 17 - 46001 Valencia (Espanya)
Telf: 96.315.32.40 - Fax: 96.315.32.42
fev@scoutsfev.org

2012-2013

COORDINACIÓ:

Alvarado Paunero, Diana
Díaz Cambronero, Israel
Esteve Aparicio, Carlos
Mayor Pérez, Carla
Roca Campos, Esther

CONSELL DE REDACCIÓ:

Alvarado Paunero, Diana
Díaz Cambronero, Israel
Esteve Aparicio, Carlos
García Benet, Benjamín
García Martínez, Laia
Jovaní Galán, Maria
Mayor Pérez, Carla
Navarro Beltrán, Francisco
Roca Campos, Esther
Vidal Tomás, Juan Vicente

COL·LABOREN:

**SUPERVISIÓ DE CONTINGUTS PEDAGÒGICS
I CORRECCIÓ LINGÜÍSTICA:**

Alamillo Giménez, Adela
Arnau Gregorio, Maria Jose
Navarro Beltrán, Francisco
Ruzo Gibanel, Rocio
Talens Torres, Paula
Viñuelas Barberà, Lourdes

Índex

1. INTRODUCCIÓ: Per què educar en valors per a transformar la societat?.....	07
2. LA PROPOSTA D'EDUCACIÓ EN VALORS	
2.1. Carta FEV.....	11
2.2. Model de persona.....	11
2.3. Els nou valors.....	14
2.4. Objectius educatius.....	19
3. EL PROGRAMA EDUCATIU D'AGRUPAMENT	
3.1. Que és el PEA?.....	30
3.2. El tronc comú.....	33
3.2.1. Referència als valors.....	33
3.2.2. Anàlisi de la realitat.....	34
3.2.3. Priorització d'objectius.....	35
3.2.4. Quatre programacions.....	36
3.2.5. Seguiment i avaluació.....	38
4. EDUCACIÓ EN VALORS EN LES BRANQUES	
4.1. El programa de la branca.....	40
4.2. Dimensions per a l'adquisició d'un valor.....	41
4.3. El programa de joves.....	45
4.3.1. La progressió personal.....	45
4.3.2. La progressió comunitària.....	48
4.4. Seguiment i avaluació.....	49
5. LA COMUNITAT EDUCATIVA	
5.1. Etapes del educador.....	52
5.2. Dimensions de l'equip d'educadors.....	56
5.3. Organització educativa.....	58
5.4. Conclusions.....	61
6. PARTICIPACIÓ I ENTORN	
6.1. Definició de la participació.....	64
6.2. Desenvolupament de la participació interna.....	65
6.3. Desenvolupament de la participació externa.....	66
6.4. Seguiment.....	68

7. LA GESTIÓ	
7.1. Priorització de la gestió.	70
7.2. Planificació de les accions i desenvolupament	71
7.3. Organització del comitè	73
7.4. Seguiment	75
8. APROFUNDIR EN L'EDUCACIÓ EN VALORS	
8.1. Altres estratègies educatives	78
8.1.1. Clarificació de valors.	79
8.1.2. Dilema moral	81
8.1.3. Joc cooperatiu	83
8.1.4. Joc límit	85
8.2. Principis orientadors del Programa de Joves	88
8.2. Tipologies dels valors	92
9. L'AUSTERITAT COM A CULTURA DE LA SUFICIÈNCIA	95
10. BIBLIOGRAFIA	99
ANNEX: ESQUEMA D'APLICACIÓ AL PEA	101

1. INTRODUCCIÓ: per qué educar en valors per a transformar la societat?

Som les persones qui fem, amb les nostres accions o omissions, que la societat siga més justa o més injusta, i quasi sempre, darrere de les nostres accions estan els valors que ens porten a actuar així. Encara que no sapiguem posar-los nom, els valors que abracem ens porten a actuar d'una determinada manera. Malgrat que no siguem conscients que uns valors tenen pes específic en la nostra consciència moral, la nostra forma d'actuar, pensar, sentir, ser i estar en el món està condicionada per ells. Açò està àmpliament corroborat per la nostra experiència quotidiana, que ens permet comprovar com diferents persones amb els mateixos coneixements i habilitats podem actuar de manera molt distinta, en funció dels valors que hem incorporat (i anem incorporant) a la nostra mo-

ralitat al llarg de la vida. I no és estrany que siga així, ja que els valors són les "coses" que considerem valuoses, que considerem dignes de preservar i per a la preservació de les quals acceptem i fins desitgem realitzar grans treballs i fins i tot sacrificis.

Si són els valors els que ens fan actuar i construir una societat determinada, i (com diu la Carta FEV) volem optar per una "societat més justa i solidària", hem de procurar que els valors que afavorixen la transformació cap eixa societat siguen els que conformen la nostra consciència moral, i per tant, els que guien les nostres accions. Educar en valors és el mig més efectiu, més viable i més durador amb el que comptem per a contribuir a eixa transformació.

Però... l'escoltisme no és una proposta educativa integral, que pretén incidir en tots els àmbits de la vida de les persones? O és que només educarem en valors?

En efecte, l'escoltisme no desatén l'educació cognitiva o la formació procedimental, simplement les posa al servei de l'educació en valors. El paradigmàtic i diferencial de l'escoltisme és una proposta educativa basada en uns valors des dels que el jove actua, sent, reflexiona, viu... Una proposta educativa des de i per a la promoció d'uns determinats valors, una proposta educativa des d'una forma d'entendre al ser humà i a la societat.

L'educació en uns valors concrets ha de ser la nostra principal tasca dins de l'escoltisme, ja que l'educació en ells possibilita, facilita i afavoreix

enormement la conquesta de l'autonomia personal, clau per al desenvolupament de personalitats crítiques, profundes i compromeses amb l'acció social i la vida en societat. Que els joves sàpien realitzar tècniques o adquirisquen determinats continguts cognitiu-conceptuals, de ser important, no és l'essencial. L'essencial, allò que està en la base de la proposta educativa dels escoltes, és que els xiquets i joves es desenvolupen com a persones lliures, respectuoses, compromeses, solidàries, plens i feliços.

Per això, el primordial de la proposta que ara presentem és que els educadors escoltes entenguen què és el que persegueixen en l'educació dels xiquets i joves: la interiorització i vivència d'aquests valors.

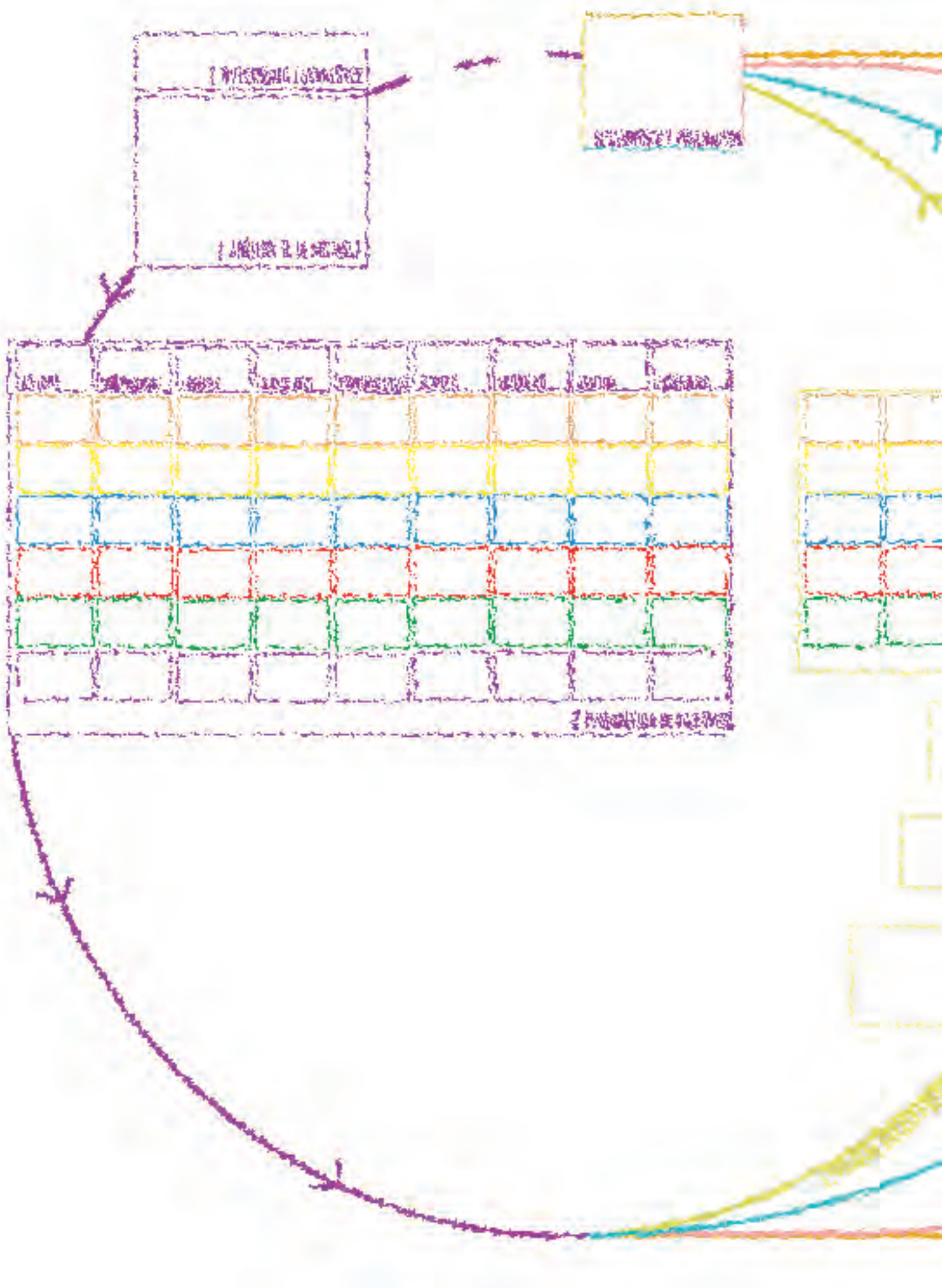

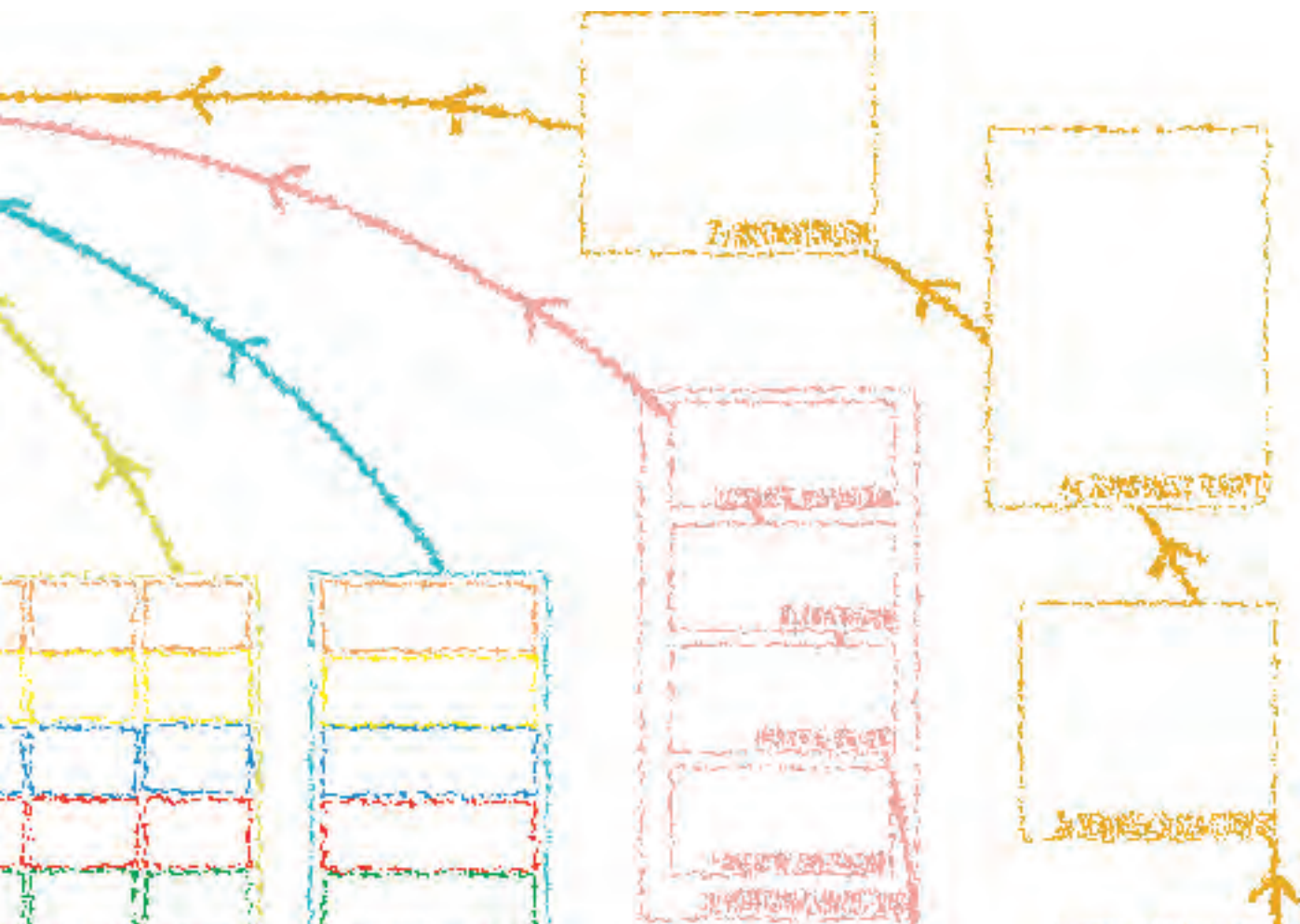
Volem plantejar una proposta d'educació en valors que servisca per a enriquir els xiquets i joves i als agrupaments escoltes, que no siga únicament una eina per a atendre a les carencies de l'agrupament. Volem plantejar una proposta amb un enfocament proactiu, fomentador i preventiu, no una proposta terapèutica que actua només cap als símptomes. Tenim un model de persona, i volem que els educadors i els xiquets i joves s'enrolen en un procés de desenvolupament personal que els faça "caminar" cap eixe model. Per a això, no és suficient amb corregir les necessitats de millora, suplint les carencies. Cal tindre una idea clara de què volem aconseguir i com es tradueix (en quines metes, en quines prioritats, en quins objectius, en quina elecció de recursos... es projecta) per a cada branca, per a cada xiquet o jove i per a cada moment del procés educatiu.

La proposta educativa de l'escoltisme és una proposta educativa integral. Açò significa que no se centra en un aspecte concret de la vida sinó que pretén abordar l'educació de i des de la globalitat de la persona. No obstant això, les persones, encara que siguem multi-complexes de motivacions, esperances, sentiments, expectatives, satisfaccions, vocacions, compromisos, voluntats, pors, conviccions, anhels, dubtes, rebutjos, desitjos, frustracions...; encara sent tot això, som sers unitaris. El plantejar quatre relacions o nou valors des dels que entendre el desenvolupament personal dels xiquets i joves és una eina educativa que ens ajuda a reflectir eixa multi-complexitat, que ens permet organitzar i operativitzar els continguts a treballar en la proposta.

El punt 2 del capítol 27 de la Constitució Espanyola diu: *"La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales"*. En altres llocs de la Constitució trobem explicitats els valors que han d'inspirar eixa educació promotora del desenvolupament personal: la llibertat, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític o democràcia, la tolerància, la participació, la pau i la responsabilitat de realitzar, en la vida social, aquests valors.

2. LA PROPOSTA D'EDUCACIÓ EN VALORS DE LA FEV

Els valors en què vol educar la FEV vénen explicats en la Carta FEV i en el model de persona de la FEV. En últim terme i ja a un nivell operatiu, el Programa de Joves, a través dels objectius educatius de les diferents línies educatives de cada relació, concreta i defineix expli-

citament o implícitament els valors en què volem educar. En l'actual presentació, els objectius educatius del Programa de Jovens queden distribuïts per valors (en concret nou valors, veure 2.3 i 2.4), en compte de per relacions i línies educatives.

2.1. Carta FEV

L'1 d'octubre de 2006 els membres de la FEV reunits en Assemblea aprovem la següent Carta FEV com a declaració de principis i intencions:

La Federació d'Escoltisme Valencià és un moviment educatiu de caràcter voluntari per a xiquets i joves que forma part del MSC des d'una identitat pròpia, conscient i arrelada. Partint d'una anàlisi de la realitat que ens rodeja i a través de l'educació en valors, busquem millorar la societat per mitjà de l'aplicació activa del mètode escolta i el nostre compromís amb els valors de la Llei Escolta. En el nostre procés educatiu entenem la naturalesa com una eina fonamental, per la qual cosa fomentem la seua conservació i gaudi.

Optem per la transformació social, volent ser constructors d'una societat més humana. Som jutge i part de la democràcia, participant críticament i activament en la seua realització efectiva des d'un punt de vista apartidista.

Optem per la persona com a element fonamental en la transformació de la societat, i entenem l'educació integral com l'eix de la nostra tasca, sempre treballant des de i per a la base del moviment: els agrupaments escoltes.

Optem pel creixement espiritual com a base del desenvolupament personal. Des del màxim respecte cap a altres religions i cultures triem a Jesús de Natzaret com a model per a la vida personal i comunitària, i som part activa d'una Església oberta i plural que, en continu moviment, pretén la integració i la pràctica dels valors cristians en tots els àmbits de la nostra vida.

Per açò, optem per una FEV oberta i amb sentit, on tots els membres juguem un rol actiu en la construcció d'una societat més justa i solidària amb els empobrits, en la que tots podem sentir-nos més feliços al "contribuir a fer més feliços als altres".

2.2. Model de persona

En la proposta educativa de la FEV (Programa de Joves, FEV, 2007, pàgines 10-11) presentem el següent model de persona, pel que apostem institucionalment:

* **Una persona que confia en l'ésser humà**, que està convençuda que la persona pot superar l'egoisme que li contrau per a passar a ser plena donació; que la persona pot ser protagonista de la seua pròpia història i és capaç de construir el seu projecte de vida.

* **Una persona amb esperança**. Esperança del que creu que un altre món és possible, que un món més just és possible. No una esperança ingènua, sinó l'esperança assenyada i asserena del que viu conscient de la realitat tràgica en què ens trobem, però que no abandona la utopia i la voluntat de ser testimoniatge d'aquesta utopia, encara que mai arribe a veure-la en vida.

* **Una persona que dota de sentit i fonament la seua vida**, que conrea la seua dimensió espiritual des d'una perspectiva oberta i no excloent, on el cristianisme es presenta com una creença humanitzadora i plenificadora, però on es dona cabuda a altres formes d'espiritualitat. Una persona que, encara que sempre amb dubtes, sap cap a on va i què és el que vulgues.

* **Una persona que sent que viu en comunitat i es compromet profundament amb ella**, des de conviccions íntimes i no per mer activisme. Comunitat pròxima o llunyana, però en la qual es produeix la trobada amb l'altre i així es redescobreix a si mateix i redescobreix la grandesa de la vida.

* **Una persona crítica, reflexiva i creativa**, que fuig del pensament únic, que utilitza les seues capacitats intel·lectuals per a estar perfectament situat en el món i per a afrontar la vida des de nous i innovadors plantejaments des dels quals cercar la justícia i la felicitat.

* **Una persona amb una profunda capacitat de sentir, d'indignar-se**, d'apreciar els petits detalls de la vida, d'afectar-se amb el sofriment de l'altre i solidaritzar-se amb ell.

* **Una persona en constant procés de construcció**, que se sent com un ésser inacabat i, com a tal, es pensa i es construeix contínuament, sempre en profunda interrelació amb l'altre. Fruit d'aquesta convicció, estudia, reflexiona, investiga i treballa

per a créixer i posar tots els mitjans possibles per a aconseguir la justícia.

* **Una persona valenta, amb caràcter i força per a lluitar pel que creu**, que cultiva eixa energia alliberadora, que menysprea ser tebi i que és capaç de fer front als reptes.

* **Una persona que se sent ciutadà del món, amb una identitat intercultural**, una identitat col·lectiva, que es manté en unes arrels sòlides i clares, però que està oberta al món i a l'intercanvi cultural.

* **Una persona buscadora de la pau i educada per a la pau, per a la convivència**, que positivitza el conflicte, que promou el diàleg i la resolució de les divergències amb l'ajuda de la negociació, que cerca la cooperació i no la competitivitat, que transforma les dificultats en oportunitats de superació i de progrés personal.

* **Una persona austera, amb una visió global del món des de criteris de sostenibilitat i equilibri mediambiental**. Que té l'austeritat com a forma de vida i critica els actuals models de consum, de producció i d'organització econòmica...

* **Una persona feliç** amb els altres, amb la seua vida, amb les petites coses, que assumeix la senzillesa com a forma de vida i encara amb alegria els sofriments que li toca viure.

Model de persona

-Una persona que confia en l'ésser humà...

-Una persona amb esperança...

-Una persona que dota de sentit i fonament la seua vida...

-Una persona que sent que viu en comunitat i es compromet profundament amb ella...

-Una persona crítica, reflexiva i creativa...

Una persona amb una profunda capacitat de sentir, d'indignar-se...

-Una persona en constant procés de construcció...

-Una persona valenta, amb caràcter i força per a lluitar pel que creu...

-Una persona que se sent ciutadà del món, amb una identitat intercultural...

-Una persona buscadora de la pau i educada per a la pau, per a la convivència...

-Una persona austera, amb una visió global del món des de criteris de sostenibilitat i equilibri mediambiental...

-Una persona feliç...

2.3. Els nou valors

Prenent com a base la Carta FEV i el model de persona hem acotat nou valors que sintetitzen la proposta educativa de la FEV. En aquests nou valors hem volgut englobar tots els valors que es desprenen de la Carta FEV i del model de persona, i fins i tot altres valors afins que no apareixen citats tal qual en els documents. A continuació s'exposen les definicions que proposa la FEV per a aquests nou valors:

1.- DIÀLEG

Importància de tindre en compte que la meua individualitat es defineix pel fet de que hi ha un altre jo, un tu, al reconeixement del qual dec la meua existència moral i personal. Diàleg com a disposició a comptar amb l'altre, a interpel·lar-nos mútuament, a ajudar-nos a créixer i a viure. Diàleg com a mitjà i com a fi per a l'existència de l'humà ple i feliç.

Diàleg és també la voluntat d'arribar a

acords, la disposició a obrir espais de trobada, la capacitat de donar-li a l'altre l'opció de tindre quelcom que aportar-nos, l'òptica de defensar el dret de cada persona a parlar i ser escoltada, la voluntat d'afrontar les situacions incloent a tots els interessats o afectats per una decisió i els seus interessos legítims.

Diàleg és també eina i procediment per a la resolució dels conflictes entre les persones.

*"Que negar paraules implica obrir distàncies".
Desde los afectos, M. Benedetti*

2.- COMPROMÍS

Capacitat d'adherir-nos a una causa, grup, motiu, lluita, ideal... capacitat d'entregar el nostre temps, esforç i convicció en eixa adhesió, i de viure-la com una entrega generosa i irrenunciable i no com un lligam o una renúncia. Adhesió que sentim quan ens vinculem fermament a aquelles causes o persones a qui ens ix de dins vincular-nos, amb les que ens comprometem des

de la profunditat dels nostres desitjos i del nostre ser. Compromís que és alegria, seducció i força creadora en l'exercici d'una tasca, responsabilitat o rol, superant el compromís viscut com a cadena i condemna, el conformisme indolent del "així són les coses" i la desídia d'una vida gris i resignada.

*"El compromiso es al menos...
...dos
...metidos
...prometidos
...comprometidos"
Popular*

(N. del T. se deixa en castellà per a no perdre el sentit de la composició de les paraules)

3.- LLIBERTAT

Llibertat com a capacitat d'obrar sense coacció, com a capacitat d'optar per un camí de vida plenificador, com mantindre la possibilitat de prendre, amb maduresa, l'alternativa minoritària. Llibertat d'adhesió més que llibertat d'e-lecció. Llibertat per a generar un criteri propi que possibilita aconseguir majors cotes de llibertat. En un món regit pel consum, no és més lliure el que més compra, sinó el que menys necessita comprar. Llibertat que és absència d'estereotip, que és expressió i condició de possibilitat de la

indeterminació d'una vida viscuda com a camí encara per recórrer.

Llibertat que és autonomia conquistada, que és opció de vida autèntica i marc de referència per a entendre i defensar el dret de l'altre (dels altres) a cercar, al seu torn, les seues pròpies cotes d'autenticitat i autonomia. Llibertat que és estar regit per lleis pròpies compatibles amb els altres.

"Jo sóc lliure només en la mesura que reconec la humanitat i respecte la llibertat de tots els homes que em rodegen."
Mijail Bakunin

4.- HONESTEDAT

Sentir la mirada neta davant l'espill quan qui es posa davant és un mateix, reconèixer-se amb autenticitat, saber qui és un mateix. No avergonyir-se del que fem, diem, ometem, pensem, sentim, som... Ser capaços de portar la coherència dels pensaments als fets, de les paraules als actes. Ser persones en els que es pot confiar, saber del valor absolut de la paraula donada i del sagrat deure de complir allò amb el que ens comprometem.

Ser sincers i transparents amb els altres i amb nosaltres mateixos. L'honestedat està tenyida d'un autèntic amor per la veritat i una disposició personal a la bondat.

L'honestedat pot portar-nos, per fidelitat a la nostra consciència, més enllà del que dicten les lleis, perquè "el que les lleis no prohibeixen, pot prohibir-ho l'honestedat" (Sèneca).

"Deu el ciutadà tan sols per un moment, o en el menor grau, delegar la seua consciència en el legislador? Llavors, per a què té cada home la seua consciència? Crec que haguérem de ser homes abans que súbdits. Cultivar el respecte per la llei no és tan desitjable com cultivar el respecte per la justícia."

*"Del deber de la desobediencia civil",
H.D.Thoreau (1849).*

5.- ESPIRITUALITAT

Les persones tenim la capacitat de fer-nos preguntes que a vegades no sabem respondre, tenim la capacitat d'estremir-nos, admirar-nos, fascinar-nos, entendre-nos, indignar-nos, desolar-nos... Vivim el món i en el món, i eixa vida proposa moments i experiències que transcendixen la vivència quotidiana i es convertixen en instants d'eternitat, com quan ens preguntem el perquè del patiment dels xiquets i joves, de l'egoisme d'occident o de la indolència davant de la misèria que passa davant dels nostres ulls en qualsevol carrer comercial del centre de qualsevol ciutat.

"L'esser humà posseïx una dimensió transcendent, perquè té la capacitat de plantejar un sentit a la seua vida, de preguntar-se profundament per la seua existència, pel sentit de l'amor, el patiment, la vida i la mort. El ser humà transcendeix la vida material per a preguntar-se per l'absolut, bé siga Déu, el més enllà, els valors, la vida... La dimensió profunda, espiritual o transcendent del ser humà constituïx la dimensió essencial, perquè és la que dóna sentit a l'existència de cada un de nosaltres." (Pres del document Carta FEV, pàgines 20, 21)

Aprofundir és, des d'aquesta perspectiva, no donar per suficient la primera impressió que ens ofereix el món i la societat, voler trobar un sentit

a la vida que s'encarna en nosaltres i al voltant de nosaltres, en tot el vivent i existent, disfrutar la màgia del "misteri de la vida" que s'obri cada vegada que penetrem intensament en el nostre interior més íntim...

Però l'espiritualitat no és únicament la trobada personal, no s'esgota en l'experiència personal sinó que, des del personal, desencadena el comunitari i l'històric. Una espiritualitat plena ha de ser viscuda en societat, en comunitat. És així com l'espiritualitat espenta i impel·lix a la vida plena, com ens porta a qüestionar i trencar els ancoratges amb les velles creences, com ens obliga a innovar la nostra manera d'estar en el món i de ser món, com ens ajuda a trobar companys i companyes en l'acció co-creadora...

Des de aquesta vivència profunda es pretén fonamentar la generositat i la gratuïtat com a actituds essencials per a l'acció quotidiana, actituds que estan en la base de la proposta de "estil de vida" que representa l'escoltisme i que afona les seues arrels en la tradició cristiana que s'inicia amb Jesús de Natzaret i continua amb el concili Vaticà II.

"L'essencial és invisible als ulls; no es veu bé sinó amb el cor."
 "El petit príncep", A. de Saint-Exupery

6.- RESPECTE

Reconéixer en els altres les nostres pròpies necessitats, virtuts, carències, alabances. Veure en els altres a éssers humans tan digne de viure i desenvolupar-se com nosaltres. Entendre la necessitat de salvaguardar del patiment innecessari i evitable a tots els éssers capaços de sentir dolor i guiar la seua vida. L'educació de la sensibilitat és un prerrequisit per a aconseguir mínimes cotes de respecte, perquè el respecte autèntic necessita percebre matisos, valorar subtils, descobrir detalls...

Respectar suposa conéixer, valorar, interessar-se, voler entendre a l'altre... no podem respectar el que no coneixem ni el que no valorem d'alguna manera. Per això dir "jo et respecte; tu ací i jo allí", no és respecte, és bàsicament indiferència. Hem de ser capaços d'entendre que totes les persones són respectables i han de ser respectades, encara que les seues idees no ens agraden o ens pareguen detestables.

"Davant d'un imprevist enfrontament, he de tindre bé a punt i esmolades les meues millors armes: l'educació i el respecte."
Popular

7.- INQUIETUD

L'afany de descobrir la novetat d'un món vell, la capacitat de sorprendre's i meravellar-se, la sensació perenne de tindre alguna cosa de bo que aprendre, la curiositat com un desig eternament insatisfet. La voluntat de voler saber sempre un poc més, de no donar per acabat l'aprenentatge, de voler desenvolupar més i millor les pròpies capacitats.

El gust per donar nous enfocaments a qüestions aparentment esgotades, la voluntat de comprendre fins i tot allò que requereix tota una vida de dedicació, la necessitat de vivenciar alguna cosa nova, el plaer de descobrir la natura com a escola on fomentar i educar la inquietud...

"Cap ment generosa es deté en si mateixa: pretén sempre més i va més enllà de les seues forces; té impulsos més enllà dels seus actes; si no avança, ni s'espenta, ni s'arracona, ni es contradu, és que només és viva a mitges; les seues persecucions no tenen ni terme ni forma; el seu aliment és la sorpresa, la caça, l'ambigüitat."
Ensayos. De la experiencia. M. de Montaigne

8.- JUSTÍCIA

Tindre la disposició a reconèixer en els altres el dret a una vida digna. Ser capaços d'indignar-nos davant les violacions dels drets més elementals de molts milions de éssers humans indefensos, i fer sentir la nostra veu en contra perquè no se sobreentenga que "qui calla, atorga". Saber que les nostres accions més quotidianes contribueixen a construir un món més o menys injust, conèixer quines conseqüències tenen els nostres gestos més aparentment insignificants, com comprar roba, treballar, disfrutar del nostre temps d'oci o agafar el cotxe.

Esforçar-nos per conèixer la situació dels éssers més desfavorits del planeta i lluitar des del nostre xicotet lloc perquè els abusos sobre ells desapareguen. Decidir ser agents de canvi, triar no afavorir estructures que perpetuen la injustícia, anar prenent consciència i donant xicotets passos. Anar descobrint els propis punts de no retorn des del punt de vista moral (ja no vull comprar productes de tal marca, ja no vull consumir en tal tipus de botiga, ja no vull viatjar explotant i espoliant les poblacions que m'acullen...)

*"El día o la noche en que por fin llegemos
habrá sin duda que quemar las naves
así nadie tendrá riesgo ni tentación de volver
es bueno que se sepa desde ahora
que no habrá posibilidad de remar nocturnamente
hasta otra orilla que no sea la nuestra
ya que será abolida para siempre
la libertad de preferir lo injusto
y en ese solo aspecto
seremos más sectarios que dios padre"*
Mario Benedetti, Quemar las naves

9.- AUSTERITAT

L'austeritat ha sigut tradicionalment entesa com a sobrietat, absència d'adorns, frugalitat i moderació; com una actitud vital que ens porta a refusar el consum i l'ús de l'innecessari per a la vida. Una concepció que porta implícita la necessitat d'establir límits, que inclou en qui la practica un "sentit dels límits". Este és l'aspecte que més ens interessa de l'austeritat, especial-

ment en el nostre món basat en el consum de béns i serveis segons la premissa indiscutida i sovint preconscient: "com més, millor". L'austeritat entesa com a sentit dels límits ens remet a l'afirmació popular: "no és més feliç el que més té, sinó el que menys necessita". I açò ens permet defensar una austeritat que siga resumible en el lema "suficient és millor".

"En la terra n'hi ha prou per a satisfer les necessitats de tots, però no tant com per a satisfer l'avarícia d'alguns."
Gandhi

Veure annex: "L'austeritat com a cultura de la suficiència"

2.4. Objectius educatius

1.- DIÀLEG: Objectius educatius per branques

- Ser obert als altres i alegre.
- Prendre decisions amb els altres i respectar-les.
- Expressar les seues emocions.
- Superar l'egoisme.
- Acceptar els sentiments i les emocions de l'altre.
- Ajudar i col·laborar amb els altres llops/castors.
- Aprendre a compartir amb les persones que li rodegen.

C
A
S
T
O
R
S

- Adquirir habilitats de comunicació per a relacionar-se amb els altres.
- Conèixer i valorar el seu paper en l'agrupament.
- Ecoltar les opinions dels altres quan sorgisca un conflicte.
- Conèixer les seues emocions i utilitzar diferents formes per a expressar-les.
- Posar-se en el lloc de l'altre.
- Respectar els sentiments i les emocions de l'altre.
- Desenvolupar habilitats d'ajuda i col·laboració amb els altres exploradors.
- Conèixer i respectar la pluralitat i l'obertura de la patrulla.
- Experimentar que ens necessitem els uns als altres.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Afrontar i resoldre els conflictes a través del diàleg.
- Expressar i defensar les idees de forma no violenta.
- Rebre positivament i constructivament les aportacions dels altres.
- Analitzar i expressar adequadament les pròpies emocions.
- Posar-se en el lloc de l'altre.
- Analitzar i respectar els sentiments i les emocions d'altres.
- Desenvolupar actituds de cooperació i treball en equip.
- Descobrir l'experiència comunitària en el compartir amb la resta de l'Expedició.
- Integrar el seu desenvolupament personal dins de l'Expedició com a comunitat.

P
I
O
N
E
R
S

- Analitzar i resoldre conflictes per mitjà del diàleg per a contribuir a la pau.
- Treballar formes de comunicació diferents de la verbal.
- Jugar un paper de mediador en cas de conflicte en l'agrupament.
- Adequar l'expressió de les seues emocions a les situacions que succeïxen.
- Posar-se en el lloc de l'altre.
- Prendre partit i actuar perquè es respecten els sentiments i les emocions d'altres.
- Treballar en equip per a gestionar projectes col·lectius en tots els àmbits.
- Entendre la ruta com un espai de vivència comunitària de la utopia.
- Compartir els moments importants de la pròpia vida en l'agrupament.
- Valorar el xicotet grup com un àmbit de busca on es susciten els interrogants sobre la vida.

C
O
M
P
A
N
Y
S

2.- COMPROMÍS: Objectius educatius per branques

- Assumir les seues responsabilitats i complir amb elles tant en el cau/seisena com en la resta d'àmbits de la seua vida.
- Fer una bona acció diària.
- Interessar-se pel membres del seu cau/seisena i ajudar-los quan ho necessiten.
- Ser conscient de la necessitat de supervisió per a l'ús de la tecnologia.

C
A
S
T
O
R
S

- Assumir les seues responsabilitats i complir amb elles tant en la patrulla com en la resta d'àmbits de la seua vida.
- Assumir responsabilitats per a millorar el seu entorn.
- Realitzar un ús responsable de la tecnologia.
- Conèixer els beneficis i els riscos de la tecnologia.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Assumir les seues responsabilitats i complir amb elles tant en l'equip com en la resta d'àmbits de la seua vida.
- Gestionar i responsabilitzar-se dels propis projectes.
- Integrar les seues accions i reflexions en l'àmbit d'un marc més gran que l'agrupament es-colta.
- Fer un ús responsable de la tecnologia.
- Analitzar críticament l'ús de la tecnologia.

P
I
O
N
E
R
S

- Assumir les seues responsabilitats i complir amb elles tant en l'equip com en la resta d'àmbits de la seua vida.
- Generar projectes per iniciativa pròpia.
- Gestionar i responsabilitzar-se dels propis projectes.
- Servir activament a la comunitat local per a influir en els processos de canvis per al bé comú.
- Descobrir el compromís que dóna sentit a la seua vida com a ferramenta per a lluitar contra les injustícies.
- Analitzar críticament l'ús de la tecnologia.
- Realitzar un ús responsable de les noves tecnologies.

C
O
M
P
A
N
Y
S

3.- LLIBERTAT: Objectius educatius per branques (castors, rajada i exploradors)

- Afrontar les situacions amb optimisme.
- Pensar en les conseqüències de les seues accions.
- Comprendre que les versions de les coses que passen varien depenent de la persona que ho explica.
- Prendre consciència de la importància i les conseqüències de les pròpies decisions.
- Treballar per aconseguir les il·lusions i metes.
- Tindre seguretat en la realització de les activitats quotidianes.

C
A
S
T
O
R
S

- Afrontar les situacions amb optimisme.
- Prendre decisions en la patrulla tenint en compte les possibles conseqüències.
- Començar a valorar els aspectes de la seua vida i establir prioritats.
- Comprendre i valorar que les versions de les coses que passen varien depenent de la persona que ho explica.
- Descobrir nous centres d'interés que puguen enriquir-ho com a persona.
- Saber distingir entre la publicitat, com a referència per a vendre productes i la informació, com a eina de coneixement.
- Identificar la influència dels mitjans de comunicació en la promoció del consumisme i en la formació d'un criteri propi per a actuar.
- Evitar la influència de les modes passatgeres.
- Treballar per aconseguir les il·lusions i metes.
- Tindre seguretat en un mateix en la realització de les activitats quotidianes i en les noves experiències.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

3.- LLIBERTAT: Objectius educatius per branques (pioners i companys)

- Afrontar les situacions amb optimisme.
- Prendre decisions i acceptar les seues conseqüències.
- Valorar diferents opcions per a la seua futura integració laboral.
- Responsabilitzar-se de la seua pròpia formació acadèmica.
- Prendre decisions i acceptar les seues conseqüències.
- Valorar els aspectes de la seua vida i establir prioritats.
- Reconèixer la harmonia personal en aspectes no sols centrats en la imatge.
- Descobrir i analitzar centres d'interés que puguen enriquir-ho com a persona.
- Analitzar els missatges publicitaris i donar resposta des de l'autonomia personal.
- Conèixer i analitzar els mecanismes bàsics de la promoció del consumisme.
- Reconèixer i desafiar els estereotips i prejudicis sexuals.
- Ser conscient de la influència de les modes passatgeres.
- Treballar per aconseguir les il·lusions i metes.
- Expressar els seus punts de vista amb fermesa i seguretat, en el dia a dia i davant de situacions conflictives.

P
I
O
N
E
R
S

- Perseverar amb optimisme davant de les dificultats.
- Explorar la seua vocació i planificar la seua integració laboral.
- Responsabilitzar-se del seu desenvolupament sent conscient de la realitat que li rodeja prenent decisions i acceptant les seues conseqüències.
- Determinar el seu estil de vida amb confiança i seguretat de manera responsable amb un mateix i amb la societat.
- Buscar i examinar informació per a aplicar-la a l'experiència de creixement personal.
- Reconèixer la bellesa personal en aspectes no sols centrats en la imatge.
- Descobrir, analitzar i viure centres d'interés i models d'oci que puguen enriquir-ho com a persona.
- Ser crític amb el que li rodeja (diferents realitats socials, entorns...).
- Adquirir criteris, idees i objectius valorant la importància de les fonts d'informació.
- Viure la sexualitat d'una forma conscient i responsable, al marge dels estereotips i prejudicis sexuals.
- Analitzar críticament l'ús de la tecnologia com a mitjà per a les relacions socials.
- Aprendre a distingir els meus desitjos profunds i autèntics dels meus desitjos generats per la pressió social i publicitària.
- Treballar per aconseguir les il·lusions i metes.
- Expressar els seus punts de vista amb fermesa i seguretat, en el dia a dia i al davant de situacions conflictives.

C
O
M
P
A
N
Y
S

4.- HONESTEDAT: Objectius educatius per branques

C
A
S
T
O
R
S

- Adonar-se'n de les seues limitacions i potencialitats.
- Conèixer i descobrir les possibilitats i capacitats motrius del seu cos.
- Reconèixer i acceptar els errors, especialment aquells que afecten altres persones.
- Proposar-se metes estimulants i assequibles.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Conèixer i valorar les seues pròpies capacitats i limitacions.
- Potenciar les habilitats i destreses físiques del seu cos, acceptant les seues limitacions.
- Acceptar la seua pròpia realitat, amb les limitacions o xicotetes decepcions i potenciar els aspectes positius.
- Reconèixer les seues pròpies emocions.
- Desenvolupar i identificar els seus sentiments psicosexuals: desig, atracció i enamorament.
- Reconèixer i acceptar els seus errors.
- Reconèixer i acceptar els errors dels altres, especialment aquells que li afecten directament.
- Identificar el seu propi desenvolupament i evolució dins de la patrulla.
- Proposar-se evolucionar.

P
I
O
N
E
R
S

- Acceptar les seues limitacions i potencialitats així com les dels altres.
- Ser capaç de reconèixer i analitzar les seues pròpies emocions.
- Utilitzar les seues habilitats tècniques i manuals per a realitzar tasques útils i creatives.
- Reconèixer i admetre al davant d'altres els seus propis errors.
- Reconèixer i acceptar els errors dels altres, assumint que tots ens equivoquem.
- Valorar si el seu creixement personal es correspon amb la Carta de l'Expedició.

C
O
M
P
A
N
Y
S

- Analitzar, reconèixer i acceptar els seus propis sentiments i emocions.
- Interioritzar i acceptar les seues limitacions i potencialitats adoptant una imatge positiva d'un mateix.
- Reconèixer i admetre davant d'als altres els seus propis errors.
- Reconèixer i acceptar els errors dels altres, assumint que tots ens equivoquem.
- Prendre decisions tenint en compte les seues prioritats.
- Participar en moviments socials d'acord amb el model de persona.
- Donar la vida i el compromís personal per a la transformació social un sentit profund, d'acord amb les creences personals.
- Juntar la pregària amb la vida i el compromís personal per a la transformació social.

5.- ESPIRITUALITAT: Objectius educatius per branques

- Descobrir l'amor com un dels motors de la nostra vida.
- Descobrir Jesús com un amic que confia en nosaltres i ens ajuda a començar novament.
- Disfrutar de la naturalesa experimentant moments de descans i silenci.
- Celebrar els grans i xicotets moments amb la Colònia/Estol.
- Apreciar les xicotetes atencions i detalls en la relació amb els companys.

C
A
S
T
O
R
S

- Experimentar l'amor com un dels motors de la nostra vida.
- Entendre Jesús com a persona que va lluitar per fer realitat el seu somni.
- Experimentar moments de silenci en la naturalesa i analitzar els sentiments i emocions que ens produeix.
- Trobar en xicotets i grans moments de la vida de la patrulla/branca motius de celebració.
- Apreciar les xicotetes atencions i detalls en la relació amb els companys.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Experimentar l'amor com un dels motors de la nostra vida.
- Entendre Jesús com a model per a viure tots els valors que poden anar transformant la nostra vida i el món.
- Afrontar els dubtes que li sorgixen en el procés de la seua busca personal, compartint la pròpia experiència de fe.
- Obtindre de la contemplació de la naturalesa sensacions que ens enriqueixen i ens facen créixer com a persones.
- Qüestionar-se l'origen de la naturalesa, la qual cosa aporta a la vida humana i el paper del ésser humà en ella.
- Valorar les xicotetes coses de la vida, els xicotets detalls, que es donen al nostre voltant.
- Celebrar els moments importants del seu creixement personal amb l'equip i l'expedició.

P
I
O
N
E
R
S

- Experimentar l'amor com un dels motors de la nostra vida.
- Conèixer Jesús i el sentit de la seua vida per a ajudar-nos a viure en plenitud nostre compromís personal i social.
- Conèixer altres tradicions religioses que donen resposta a les grans qüestions de la vida.
- Definir el seu projecte de vida i la búsqueda del sentit de la transcendència, segons la seua vocació.
- Buscar en la contemplació de la naturalesa moments de trobada amb un mateix, sensacions que ens enriqueixen i ens facen créixer com a persones.
- Valorar les xicotetes coses de la vida, els xicotets detalls, que es donen al nostre voltant.
- Celebrar els moments importants del seu creixement personal.

C
O
M
P
A
N
Y
S

6.- RESPECTE: Objectius educatius per branques

C
A
S
T
O
P
S

- Observar i descobrir la diversitat en altres xiquets i valorar la riquesa que aporta.
- Realitzar activitats sense discriminació cap a ells mateixos i cap als altres.
- Conèixer i respectar el medi ambient.
- Conèixer i desenvolupar hàbits alimentaris saludables.
- Descobrir l'agrupament d'amics com un àmbit important on sentir-se volgut i acollit.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Descobrir i respectar la riquesa espiritual d'altres cultures.
- Respectar a totes les persones, encara que no estiguem d'acord amb les seues idees i/o actes.
- Realitzar activitats sense cap discriminació i col·laborant en la integració de tots.
- Conèixer i respectar el medi ambient.
- Desenvolupar hàbits de salut i alimentació i conèixer les conseqüències d'una alimentació inadequada.
- Conèixer els efectes negatius de les drogues
- Consolidar i destacar el grup d'amics com un àmbit important on sentir-se volgut i acollit.

P
I
O
N
E
R
S

- Respectar a totes les persones, encara que no estiguem d'acord amb les seues idees i/o actes.
- Saber conviure amb qualsevol persona sense cap discriminació.
- Conèixer i respectar el medi ambient.
- Promoure hàbits d'higiene i orde al seu voltant.
- Reflexionar sobre els hàbits i trastorns alimentaris.
- Adquirir hàbits saludables.
- Realitzar activitat física regularment.
- Desenvolupar la seua sexualitat, física i emocionalment d'una forma saludable amb un mateix i amb els altres.
- Valorar i respectar la seua sexualitat i la dels altres com una expressió d'amor.
- Descobrir aspectes positius de la seua pròpia persona.

C
O
M
P
A
N
Y
S

- Dedicar temps a les activitats permetent gaudir de les mateixes.
- Ser sensible cap a la diversitat de persones que conviuen en la societat.
- Conèixer i respectar el Medi Ambient.
- Valorar la necessitat i importància de l'atenció del cos.
- Reflexionar sobre els hàbits i trastorns alimentaris.
- Fer exercici sense arribar a l'obsessió.
- Informar-se i valorar què li aporten i li perjudiquen els vicis.
- Desenvolupar la seua sexualitat física i emocionalment d'una forma saludable amb un mateix i amb els altres.
- Acceptar i respectar la seua sexualitat i la dels altres com una expressió d'amor.
- Ser una persona emocionalment equilibrada.
- Aprendre a gaudir, des del respecte, les relacions sexuals entre les persones.
- Consolidar una imatge positiva d'un mateix.

7.- INQUIETUD: Objectius educatius per branques

- Conéixer i valorar les característiques del seu entorn.
- Descobrir i desenvolupar les seues destreses tècniques i habilitats manuals.
- Investigar l'origen d'allò que els rodeja.
- Desenvolupar la seua creativitat.
- Descobrir les diferents formes d'actuar dels companys de la Colònia/Estol.
- Conéixer les tradicions pròpies del barri, poble o ciutat.

C
A
S
T
O
R
S
P
O
L
S

- Augmentar els coneixements sobre el seu entorn.
- Perfeccionar i posar en pràctica les seues tècniques i habilitats manuals.
- Reconéixer les característiques de la societat en què està immers.
- Desenvolupar la seua creativitat.
- Descobrir diferents cultures.
- Participar de les manifestacions culturals pròpies.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Investigar fets del seu entorn que li inquieten i saber organitzar la informació extreta.
- Descobrir i conéixer l'espiritualitat pròpia i del proïsme.
- Mostrar la seua inquietud, invenció i creativitat cap a la pràctica diària.
- Reconéixer en la diversitat cultural una oportunitat de creixement.
- Conéixer l'origen de les tradicions pròpies del barri, poble o ciutat i participar en elles.

P
I
O
N
E
R
S

- Aprendre i/o desenvolupar una o diverses habilitats per les quals se sent atret.
- Donar-se compte que la vivència de l'espiritualitat està en les persones que ens trobem en el nostre camí, en les diferents situacions de la vida i en un mateix.
- Aplicar els coneixements assumits sobre el seu entorn i tindre predisposició per a continuar aprenent.
- Mostrar la seua inquietud, invenció i creativitat cap a la pràctica diària.
- Analitzar altres cultures i reconéixer els seus aspectes positius.
- Reconéixer que el seu comportament està condicionat per la cultura en què ha evolucionat.
- Descobrir el sentit de les manifestacions culturals pròpies com a element d'identitat col·lectiva.

C
O
M
P
A
N
Y
S

8.- JUSTÍCIA: Objectius educatius per branques

- Acceptar i respectar les regles establertes en els jocs.
- Aprendre a viure en la Colònia i en el Estol utilitzant el perdó i la gratitud en la relació amb els altres.
- Identificar les situacions en què dos o més valors entren en conflicte moral.
- Sentir-se part d'una comunitat més gran que la Colònia/Estol.
- Conèixer persones que actuen a favor dels més necessitats.

C
A
S
T
L
O
P
S

- Interioritzar el respecte a les normes com l'expressió del tracte més just per a tots els participants en els jocs.
- Responsabilitzar-se de les seues accions davant de situacions injustes.
- Optar per la distribució justa de les tasques, sense explotacions ni privilegis.
- Participar en l'organització dels projectes socials que realitza la patrulla.
- Valorar les conseqüències de prendre una decisió en situacions en què dos o més valors entren en conflicte moral.
- Ser capaç de situar la seua pròpia acció dins de l'entorn social més pròxim.
- Descobrir i valorar persones i associacions del nostre entorn que viuen amb i pels més necessitats.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Conèixer la necessitat de les lleis i normes socials per a la protecció del dret a la justícia de totes les persones.
- Analitzar els diferents punts de vista d'una situació.
- Contrastar fonts d'informació distintes per a conèixer diferents punts de vista.
- Tractar totes les persones com al mateix respecte als seus drets.
- Decidir què fer, valorar les conseqüències de la seua acció i donar un raonament justificat de la seua decisió davant de situacions en què dos o més valors entren en conflicte moral.
- Comprendre l'impacte de les seues accions en un context mundial interrelacionat.
- Treballar amb i pels grups socials desfavorits.
- Tindre experiències de servei i compromís dins i fora de l'agrupament.

P
I
O
N
E
R
S

- Interioritzar el contingut de les lleis i normes socials com un element necessari per a una convivència que respecte els drets de totes les persones.
- Objectar en consciència davant de normes o lleis que siguin injustes.
- Defendre la justícia i igualtat en la distribució dels recursos.
- Reconèixer els drets de les altres persones com iguals als propis i les diferents formes en què aquests poden ser negats o promoguts a través de factors socials, econòmics, polítics i culturals.
- Decidir què fer, valorar les conseqüències de la seua acció i donar un raonament justificat de la seua decisió davant de situacions en què dos o més valors entren en conflicte moral.
- Identificar i lluitar contra les estructures que donen lloc a l'exclusió social per a l'enriquiment d'uns pocs.
- Exercir un consum responsable que dignifique el treball i la vida de tots els éssers humans.
- Treballar per i amb els altres per una societat justa.
- Saber posar-se en el lloc de l'altre i empatitzar amb el seu patiment.
- Ser exemple i testimoni del compromís amb la justícia.

C
O
M
P
A
N
Y
S

9.- AUSTERITAT: Objectius educatius per branques

- Consumir d'acord amb el que necessita.
- Saber diferenciar les seues necessitats i els seus encapritxaments.
- Descobrir les diferents alternatives de consum responsable que existixen.
- Sentir-se afortunats per tindre amics, família i gent que ens vol (Com a element important del concepte del que és necessari).
- Sentir-se afortunats per tindre les necessitats bàsiques cobertes.
- Valorar positivament les coses que es tenen.
- Conéixer distintes accions que ajuden en la conservació i atenció de la naturalesa.

C
A
S
T
L
O
R
P
S

- Qüestionar el consumisme i consumir d'acord amb el que necessita.
- Diferenciar les coses que consumim per necessitat dels encapritxaments.
- Conéixer i analitzar les diferents alternatives que existixen per a executar un consum responsable.
- Conéixer distintes accions que ajuden en la conservació i atenció de la naturalesa, i posar-les en pràctica.

E
X
P
L
O
R
A
D
O
R
S

- Desenvolupar una actitud crítica cap al consumisme.
- Exercir un consum responsable que responga a les meues necessitats (analitzades críticament) més que als meus capritxos.
- Exercir un consum responsable que respecte i promoga l'equilibri dinàmic de la biosfera.
- Analitzar i comprendre com tot el que existeix en el planeta forma part d'un sistema interrelacionat i en equilibri dinàmic, i com les accions humanes poden perjudicar la conservació de la naturalesa.

P
I
O
N
E
R
S

- Desenvolupar un estil de vida d'acord amb la cultura de la suficiència com a alternativa a la societat de consum.
- Exercir un consum responsable que responga a les meues necessitats (analitzades críticament) més que als meus capritxos.
- Exercir un consum responsable que respecte i promoga l'equilibri dinàmic de la biosfera.
- Analitzar i comprendre com tot el que existeix en el planeta forma part d'un sistema interrelacionat i en equilibri dinàmic, i com les accions humanes poden perjudicar la conservació de la naturalesa.

C
O
M
P
A
N
Y
S

3. EL PEA: PROGRAMA EDUCATIU D'AGRUPAMENT

3.1. Què es el PEA?

Un document a elaborar fonamentalment pel kraal d'un agrupament escolta (acompanyat del comitè d'agrupament així com altres col·labores de l'acció educativa), com una guia per als educadors escoltes sobre com afrontar la programació del procés educatiu i obtenir el màxim partit de la seua acció educativa.

El PEA ens ajudarà a plantejar i proposar una acció educativa coherent com a agrupament durant una ronda, així les diferents branques es convertiran en parts d'un projecte comú que com-

parteix unes mateixes metes i objectius. La comunitat educativa (el kraal de l'agrupament) establirà les línies generals que definiran tot el treball i marcaran l'activitat de l'agrupament en tots els seus aspectes, des de la programació dels campaments fins a la pròpia gestió del material.

Amb el PEA tindrem un referent que ajudarà a definir les nostres estratègies a curt i mitjà termini, fent més eficaç la nostra gestió i, sobretot, ajudant-nos a estalviar temps i esforços.

Com utilitzar el PEA?

És una eina que hem d'ajustar al nostre context educatiu, a les nostres capacitats i habilitats. Perquè funcione, el PEA exigirà de nosaltres un treball continuat i sistemàtic, però prou flexible com per a poder adequar-ho a la realitat de cada un dels xiquets i joves, les seues necessitats, metes i il·lusions. Aquesta eina no és un motle que hem d'aplicar en qualsevol situació de la mateixa manera per a esperar el mateix resultat.

L'esquema de programació educativa que desenvoluparem ací és una proposta vàlida (però no l'única) en la que el paper dels educadors escoltes durant tot el procés és fonamental. Cada comunitat educativa ha de modelar i adaptar cada pas segons les seues capacitats i en funció de la realitat de cada agrupament. La mateixa proposta ofereix diferents alternatives i distints graus d'aprofundiment que pretenen donar resposta al nombre més gran possible de casos particulars.

En cadascun dels passos tindrem tècniques

concretes que poden ajudar-nos a realitzar el PEA, però no es tracta d'aplicar-les una vegada i una altra sinó d'utilitzar-les com a exemple per a poder dissenyar les nostres pròpies dinàmiques. Així tindrem una eina viva que respondrà a la realitat a pesar dels seus canvis.

El PEA tindrà en principi una duració d'un any, encara que podem ampliar-ho si ho creiem convenient. En tot cas, el procés de programació és important i molt positiu per si mateix ja que ens facilita alguns debats i reflexions que d'una altra manera podrien no aparèixer. **En el cas que decidim ampliar la duració del PEA a dos anys**, hauríem de plantejar-nos alguna fórmula alternativa que ens permetia mantindre eixe espai de programació de la ronda solar. Per a les persones que s'incorporen a la comunitat educativa, aquest moment és fonamental i afavoreix la seua integració i el coneixement de molts aspectes del funcionament de l'agrupament.

Qui fa el PEA?

El PEA ha de reunir el treball de totes les persones implicades directament o indirectament en la tasca educativa de l'agrupament escolta. Tot el que fem, cada activitat per xicoteta que parega tindrà influència sobre el procés educatiu, per la qual cosa proposem un treball integral que incloga tota la gestió que realitzem.

El kraal de l'agrupament serà l'eix central del treball, però també s'implicaran en el procés pares i mares, membres del comitè d'agrupament, col·laboradors puntuals i, com no, els xiquets i joves. Cada persona tindrà un paper important en el procés.

Com fer el PEA?

La primera idea que cal tindre en compte és que el PEA no és un ens estàtic sinó un procés complex en què participen moltes persones en diferents fases. No es tracta d'una planificació que es tanca al principi del curs. El PEA ha de ser sempre una eina viva subjecta a revisions periòdiques per a adaptar-la als canvis que pugen ocórrer i ha de convertir-se en la principal eina de treball de l'agrupament escolta.

Per a aconseguir el millor resultat possible hem de preveure un primer moment de programació que permeta treballar a la comunitat educativa a fons, així refermarem un bon fonament per a la

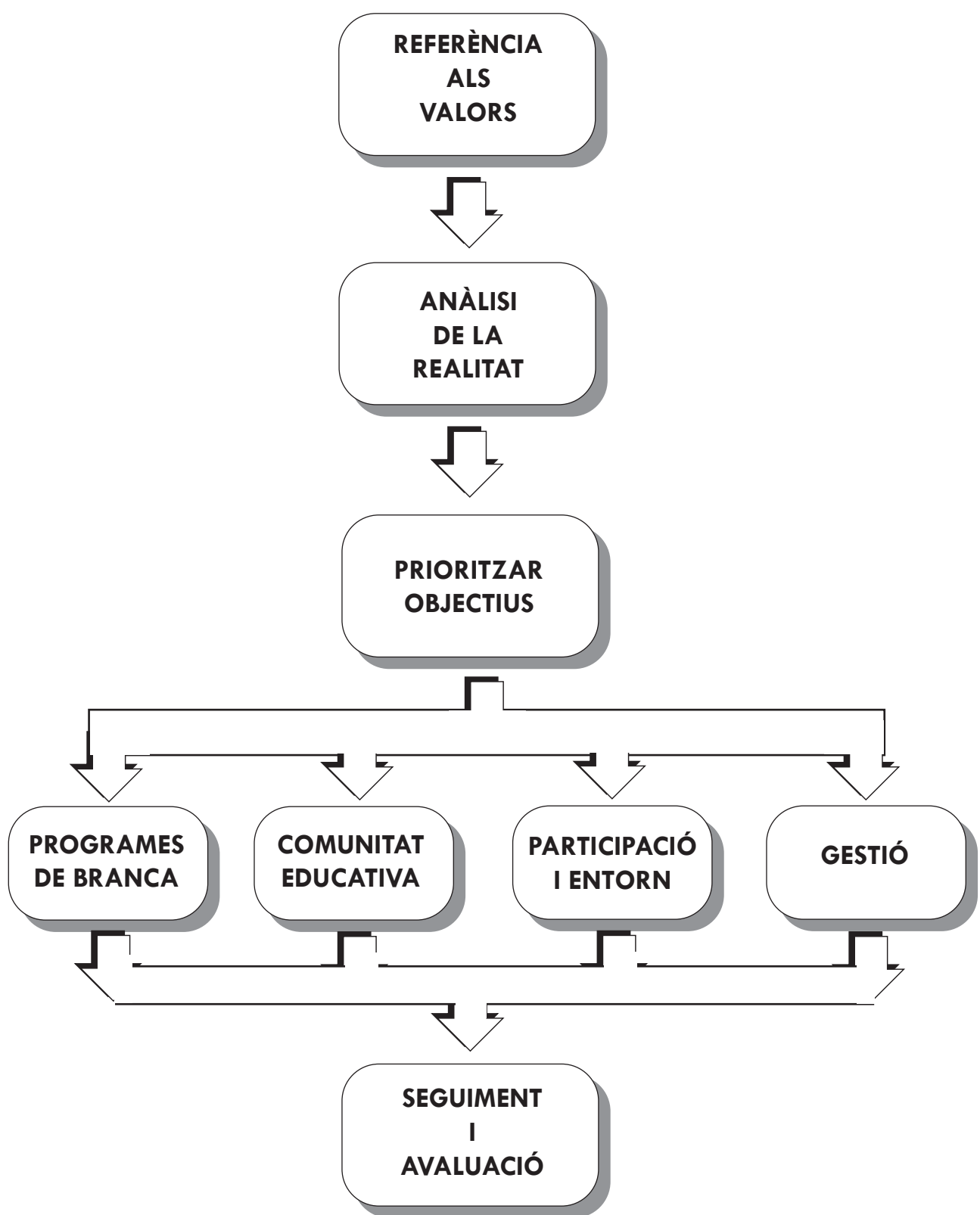
resta del camí. Una acampada de cap de setmana pot servir i ens permetrà disposar de moments en què altres persones de l'agrupament (mares, pares i col·laboradors) pugen participar en aspectes concrets.

Des del principi, en el mateix disseny del PEA hem de fixar moments de revisió i avaluació, tenint en compte el paper de totes les persones implicades. No serà necessari reunir-les a totes cada vegada, però sí que és important **crear espais que permeten que tot el món participe i es senta constructor del projecte.**

Esquema general del PEA

El PEA reunirà la programació de totes les actuacions de l'agrupament escolta en una sola meta: educar en valors. Evidentment, no es tracta de definir cada acció concretament però sí d'obtindre un marc que servisca com referent a l'hora de prendre qualsevol decisió que pugui afectar la proposta d'educació en valors.

En aquest projecte definirem les nostres estratègies en quatre àmbits concrets: la comunitat educativa, la nostra participació i implicació en l'entorn, la gestió i els programes de branca.

3.2. El tronc comú

Definir les nostres prioritats

Les primeres fases del desenvolupament del PEA marcaran tot el nostre treball posterior i serviran de tronc comú per a les tasques que anirem definint més avant.

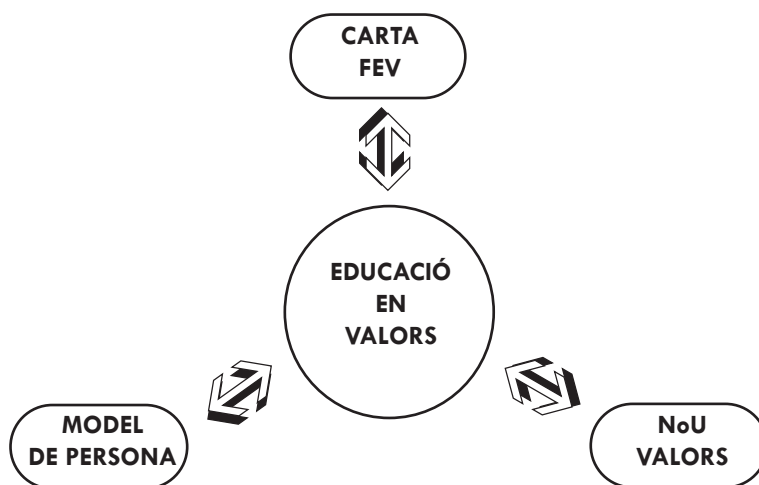
Quan anem definint estratègies concretes participaran diferents persones en el procés, per això és important que en aquests primers passos aclarim bé què volem fer.

3.2.1. Referència als valors

La proposta educativa que intentem definir amb el PEA no es troba aïllada. Forma part, junt amb la de la resta d'agrupaments, d'un projecte major que pretén contribuir a l'educació de persones que juguen un paper constructiu i transformador en la societat.

Per a açò, la FEV ha creat una sèrie d'eines

que ens han ajudat a definir aquesta proposta i el seu objectiu últim. Tractem d'educar en valors, però no en qualsevol valor. En el capítol 2 tenim aquestes eines i la definició dels nou valors que proposem com a eix per a programar la nostra proposta educativa..

Abans d'iniciar el procés del PEA hem de dedicar un temps a reflexionar sobre aquesta proposta. Cada dia més, l'aposta de l'escoltisme en general i de la FEV en particular van més a contracorrent. El món canvia molt ràpidament i els valors que regeixen la societat cada vegada són més diferents de la nostra proposta.

Per tot açò és important que valorem prou la proposta educativa que realitzem i, si és possible, que fem un exercici de reflexió interna

també amb els educadors per a valorar en quina situació ens trobem i com podríem avançar. Potser, aquest siga un moment adequat per a construir la nostra pròpia definició dels nou valors dins de l'agrupament escolta. Una definició que entenguem, que reflexe els nostres ideals, les nostres valoracions. Una definició que podem transmetre de forma significativa i interioritzada a la resta de la comunitat educativa. En el punt 2.3 podem trobar algunes definicions i idees per a aquest treball.

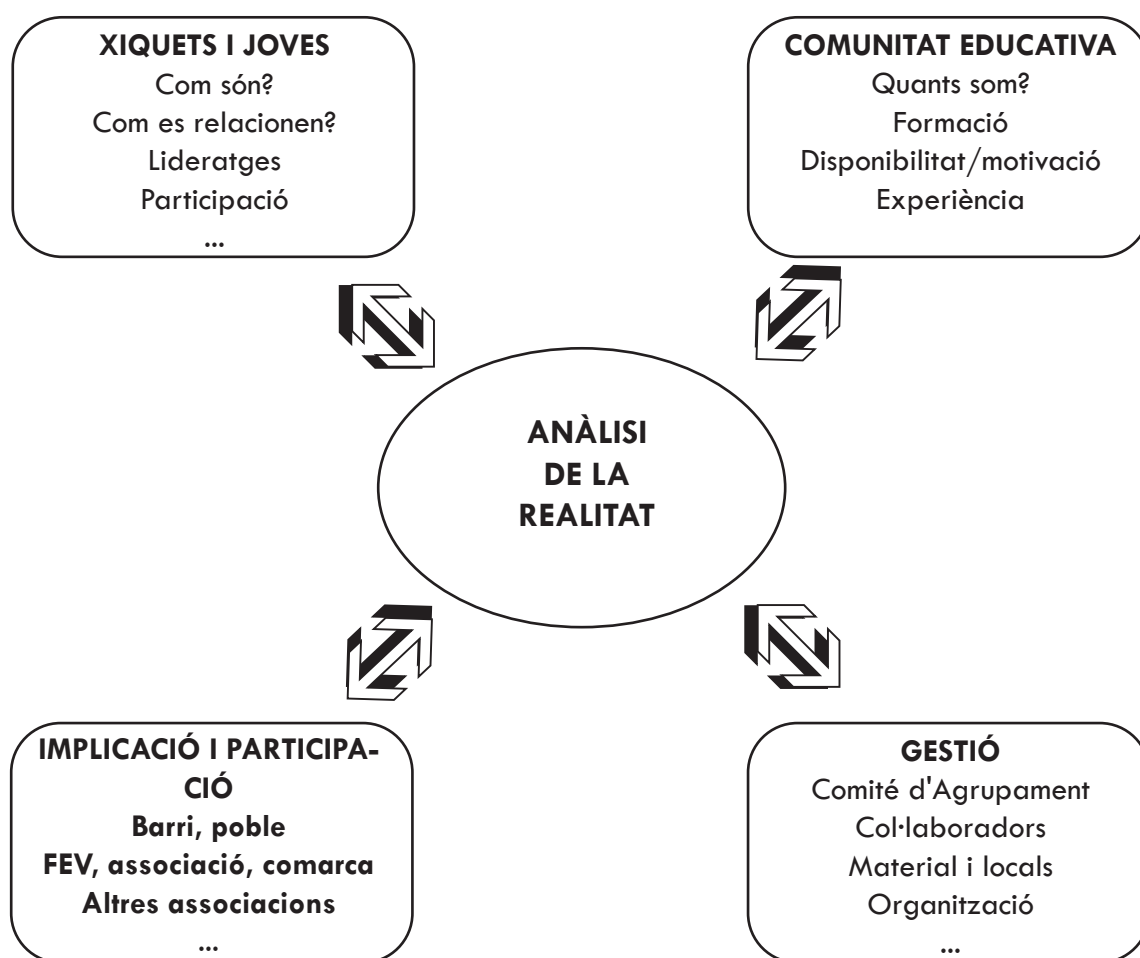
3.2.2. Anàlisi de la realitat

Aquest serà el nostre primer pas en el desenvolupament d'una estratègia per a l'agrupament escolta (el PEA). Aquesta primera fase suposarà un exercici de contrast i resulta fonamental considerar una sèrie de factors que influiran en l'aplicació i l'èxit del nostre PEA.

Com ja hem vist, el nostre PEA treballarà sobre quatre àmbits, així plantejarem l'anàlisi de la realitat en funció d'aquests. És important que entre aquests quatre àmbits incloquem alguns aspectes sobre els quals difícilment podem

actuar però resulta necessari conèixer. Entre aquests tenim el barri o poble en què estem (com és físicament, tipus de població...), les mares i pares (si tenen disposició a implicar-se, el tipus d'educació que oferixen...), l'entitat col·laboradora si n'hi ha (col·legi, parròquia...).

Abans de posar-nos en marxa, el que ens ajudarà a centrar la tasca és delimitar tots els aspectes que volem analitzar en cada una de les línies de programació del PEA.

El PEA i les seues metes han de ser adequats a les possibilitats de l'agrupament. Amb uns objectius excessius pot resultar que no siguem capaços de portar-los a cap i perdem motivació al llarg de la Ronda. Al contrari un PEA poc "am-

biciós" pot donar lloc a la idea que "podríem haver fet més". Açò fa que el nostre anàlisi haja de ser el més al fons possible per a poder adequar les nostres metes, a les nostres capacitats i als recursos de què disposem.

3.2.3. Priorització d'objectius

La comunitat educativa s'encarregarà d'aquesta part que marcarà les línies prioritàries de treball per a tot el curs. Ens dedicarem ara a establir les prioritats educatives per a cada una de les branques. En concret, seleccionarem un objectiu per a cada valor i per cada una de

les branques en funcionament de l'agrupament. Aquests dependran de l'anàlisi de la realitat que hem fet anteriorment. El resultat d'aquesta tasca seran nou objectius prioritaris per a cada una de les branques.

Proposem dos formes de treball que podem utilitzar:

- ⇒ Si detectem alguns aspectes que es repetixen en les branques podem optar per un treball progressiu. Triarem un àmbit de treball concret d'un valor i un objectiu d'aquest per a cada branca.
- ⇒ Si la realitat de les branques no té molts aspectes comuns o preferim fer un treball específic, podem optar per objectius de diferents àmbits de treball.

Per exemple:

- ⇒ Treball progressiu: Observem que seria interessant que totes les branques treballaren sobre resolució de conflictes dins del respecte. Per a açò triem els objectius de totes elles dins de la proposta de Resolució de conflictes.
- ⇒ Treball no estrictament progressiu: Per al treball sobre austeritat, entenem que en l'Estol és més interessant prioritzar sobre un consumisme excessiu i triem un objectiu referent a consum responsable, però en l'Expedició resulta més important centrar-se en la valoració del medi ambient.

Aquestes alternatives no són excloents i podem utilitzar-les indistintament per a cadascun dels valors. Al treballar amb els nou valors assegurarem que la nostra proposta educativa és integral i tracta al complet els nou valors en cada ronda solar.

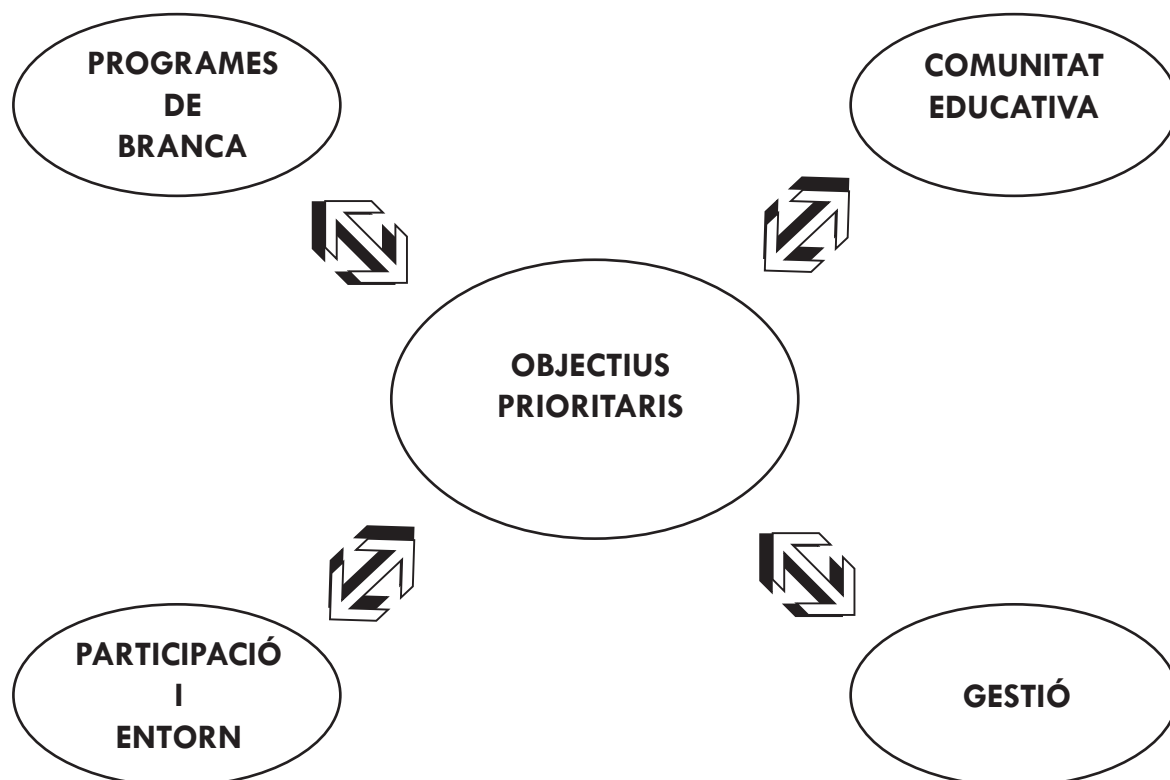
En aquest pas és important que participe tot el kraal (i si és possible qualsevol persona que

vaja a col·laborar directament en la tasca educativa). Així podrem garantir que estem realitzant un treball de tot l'agrupament i que cadascun dels educadors s'implica més enllà de la seua branca. També facilitarà que en anys successius tinguem un major coneixement d'altres branques.

3.2.4. Quatre programacions

El treball en cadascuna de les quatre línies respondrà a uns objectius únics que definiran les nostres prioritats educatives, és a dir, els mateixos objectius que utilitzem per a programmar l'activitat educativa amb els xiquets i joves

ens serviran per a orientar tots les línies de treball de l'agrupament, com a marc educatiu que donarà coherència i cohesió a tot el nostre treball.

Aquesta programació en comú és important perquè servirà per a posar al servei de l'acció educativa tots els recursos i accions de l'agrupament escolta. Aquesta fórmula de treball ens

facilitarà identificar el per què de cada cosa que fem i evitarà que portem avant activitats que poc tenen a veure amb el que realment volem fer.

Un exemple:

Si alguns dels objectius que hem seleccionat com prioritaris tenen relació amb la naturalesa i l'austeritat, seria interessant que en la línia de gestió es tinguera en compte per a la renovació del material. Podríem invertir temps a reparar tendes trencades en compte de comprar noves i de cara als programes de branca, podríem implicar els xiquets i joves des de la idea de reutilitzar aquelles coses que encara poden servir si simplement dediquem temps a reparar-les. Per a la línia de participació i entorn podem fer alguna trobada amb els comerços del poble o del barri.

Per a garantir que el procés de desenvolupament del PEA segueix aquesta premissa, una vegada hàgem seleccionat els objectius prioritaris

a treballar durant el curs per totes les branques, aquests mateixos objectius seran els que serviran com guia per al treball en les quatre línies.

Programes de branca

La nostra tasca fonamental. Allò al que orientem totes les nostres accions, decisions i esforços. Aquest serà el centre de la nostra acti-

vitat com educadors escoltes i marcarà la resta d'accions que desenvolupem.

La comunitat educativa

És el Kkaal, encara que pot incloure altres persones que puguen col·laborar, directament o indirectament, en la tasca educativa de l'agrupament (antics educadors, pares i mares, altres col·laboradors...). Aquesta és l'eina més important que tenim per a dur a terme l'activitat educativa de l'agrupament escolta, així que tot el que tinga a veure amb el treball intern i amb la promoció del kraal repercutirà directament

en la nostra capacitat per a educar en valors.

Ací es definiran els kraales i els educadors es distribuiran segons les necessitats de cada branca. També definirem les necessitats formatives en funció dels objectius prioritaris i serà el moment en què podrem programar possibles acompanyaments per a les persones que entren noves en el kraal.

Participació i entorn.

La relació de l'agrupament amb tot allò que le envolta. Som part d'un barri o poble, un context social i cultural que ens influeix i és el marc en què es desenvolupa la nostra proposta educativa. No eduquem persones per a l'agrupa-

ment escolta sinó per a actuar en el món. Programar les nostres accions en l'entorn segons els objectius dins del PEA posarà una eina més en les nostres mans.

Podem diferenciar dos aspectes en aquesta línia de treball:

- ⇒ La nostra participació en diferents organitzacions i col·lectius de què som part per ser un agrupament escolta (FEV, comarca i associació, entitat col·laboradora, col·legi, parròquia, col·lectius o associacions del barri...).
- ⇒ La nostra implicació en l'entorn més o menys pròxim. Podem programar accions concretes o projectes a desenvolupar en el poble o barri, però en qualsevol cas haurien de respondre als objectius prioritaris del PEA.

Gestió

Tot allò que ens pot facilitar la tasca educativa. Material, logística, intendència, infraestructures... són part de la nostra activitat en tant que faciliten que podem desenvolupar una progra-

mació. Si podem preveure les necessitats que tindrem en funció dels objectius del PEA la gestió es posarà fàcilment al servei de l'educació.

3.2.5. Seguiment i avaluació

Una vegada finalitzada la ronda, quan el projecte ha complert la seua durada completa serà el moment d'avaluar. L'avaluació del tronc comú està condicionada a l'avaluació de cada una de les quatre programacions. La millor forma de fer una avaluació final serà per separat per a després realitzar una posada en comú. Igual que en el primer moment de programació, per a aquesta avaluació és important que coincidim les persones que hem treballat en cada una de les programacions del projecte. Així garantirem una visió de conjunt que pugui, valorar aquells aspectes en què hem millorat o no, o fer propostes per a futurs projectes.

Serà interessant fer revisions periòdiques de conjunt, per a valorar si cada programació està efectivament tenint en compte els objectius edu-

catius prioritzats a l'hora de desenvolupar les seues accions. Si hem distribuït les tasques de l'agrupament i comptem amb un comitè, aquest seguiment serà especialment important.

Serà interessant
fer revisions pe-
riòdiques de con-
junt

En molts casos, les persones que estan més involucrades en la tasca educativa poden aportar noves visions a altres línies de treball per a facilitar que, fins i tot la gestió, tinga una aportació important al conjunt del procés educatiu.

4. EDUCACIÓ EN VALORS EN LES BRANQUES

4.1. El programa de la branca

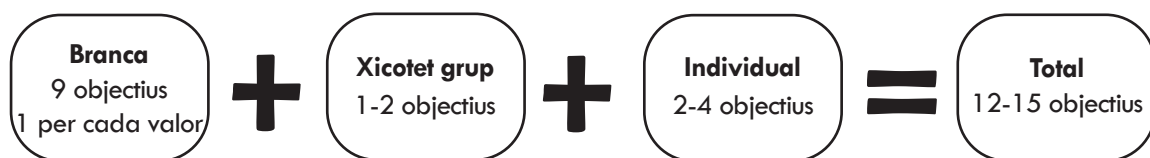
Aquesta és la primera part del PEA en què cada branca treballarà per separat. Fins a aquest punt, i per a cada branca, tenim un objectiu de cada valor que hem prioritzat per a treballar durant la ronda. En aquesta fase de la programació distribuïrem els objectius que ens hem proposat en els diferents nivells de treball de la branca (bàsicament el xicotet grup i el nivell individual).

Per a començar, aprofundirem un poc més en l'anàlisi de la realitat i ens centrarem en la situació de la branca en concret. Si resulta possible, seria interessant poder dedicar un temps a parlar de cadascu dels xiquets i joves de la branca, fins i tot recorrent als educadors que va tindre l'any anterior. Amb açò podem tindre una foto del punt de partida a principi de ronda que ens ajudarà a valorar els avanços que aconseguim.

Amb aquest nou anàlisi més detallat podem incorporar nous objectius que ens pareguen prio-

ritaris, tant per a tota la branca com per a un educand en concret. En aquest cas no cal que tornem a tindre en compte els nou valors ja que la visió de conjunt l'hem aconseguit amb la primera prioritació d'objectius. Tampoc és positiu que incloguem ací un gran nombre de nous objectius; sempre serà millor afegir-los més avant que trobar-nos d'inici amb més treball del què podem assumir.

El xicotet grup pot ser un bon espai per a treballar determinats objectius, però no hauria de substituir al treball individual. Ací realitzaran gran part de l'activitat i això ens va a facilitar incloure algunes estratègies educatives concretes o plantejar determinades vivències i reflexions. També pot donar-se el cas que identifiquem un objectiu determinat que siga interessant per a treballar amb un xicotet grup en concret, per la seua forma de relacionar-se o per alguna característica que puguen compartir.

El resultat final serà una programació dels objectius que treballarem de forma prioritària durant tot el curs. Si hem pogut concretar fins al nivell individual, tindrem fins i tot una xicoteta fitxa per a cada xiquet i jove amb la proposta educativa que li anem a fer, encara que sempre estarà subjecta a canvis segons anem progressant. Més avant veurem que en cada moment, **el propi xiquet o jove serà qui definisca gran part d'aquest programa i la nostra tasca consistirà més a acompanyar i facilitar el seu treball que a definir els seus objectius.**

En total per a cada xiquet o jove podem tindre uns 12-15 objectius, però no tractarem d'afrontar-los tots al mateix temps. A partir d'ací, en funció dels projectes que anem desenvolupant

en la branca i dels que es propose cada xiquet o jove, organitzarem el treball al llarg de tota la ronda.

En algun cas, pot resultar interessant treballar amb objectius concrets per a cada una de les etapes de progressió de la branca: acollida, desenvolupament i servei, però en principi no és molt recomanable. Això ens va a obligar a separar a la branca en funció del moment de progressió en què es troben i dificultarà el desenvolupament dels projectes. Caldria valorar molt bé si hi ha algun objectiu que podem treballar d'aquesta manera millor que a través de què ja hem tractat.

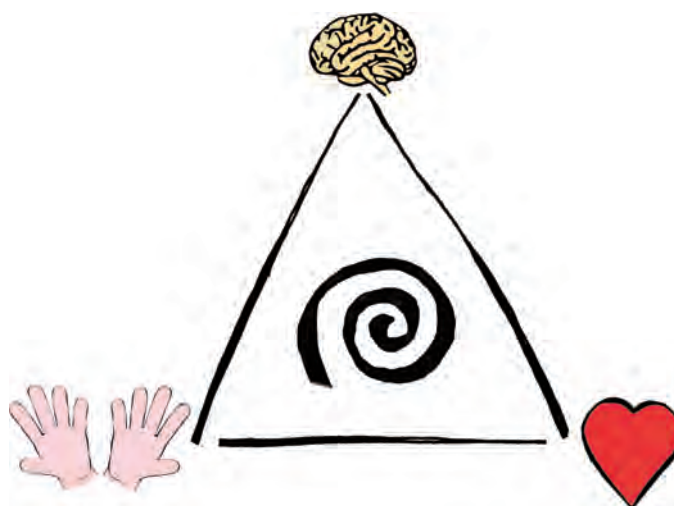

4.2. Dimensions per a l'adquisició d'un valor

A l'hora d'educar en valors hem de tindre en compte la complexitat dels processos que intervenen en la vivència, incorporació i interiorització dels valors. Per això proposem delimitar quatre dimensions, quatre aspectes a tindre molt en compte i que hem d'analitzar profundament, tant

a l'hora de realitzar el programa de branca com a l'hora d'executar accions i avaluar-les. Aquestes dimensions estan basades en l'esquema acció-reflexió-acció, al que afegim l'emoció i el sentit del valor.

Acció-reflexió-sentiment-transformació i sentit

El bucle recursiu expressa la complexitat i interrelació de les diferents dimensions de la vida humana en relació amb els valors, la seua vivència concreta i la seua integració/incorporació com a trets definitoris del caràcter.

- ⇒ La conducta i l'acció: el xiquet o jove actua conforme al valor.
- ⇒ El raonament: el xiquet o jove reflexiona críticament sobre el valor.
- ⇒ El sentiment: el xiquet o jove reconeix en si emocions i sentiments relacionats amb el valor.
- ⇒ La transformació i el sentit: el xiquet o jove expressa i mostra al seu dia a dia que la vivència del valor té sentit en la seua vida, i en funció de la seua maduresa transporta eixe sentit a la resta de la societat. La vivència del valor el converteix en agent transmissor d'aquest valor, transmissió que és recíproca perquè el que ell dóna, acaba rebent-ho, i eixa reciprocitat reforça la interiorització del valor.

La inspiració final d'aquest procés és que les persones ens convertim en transformadors socials de i des d'uns determinats valors.

Com treballar amb les quatre dimensions?

En la pràctica haurem d'adequar les nostres estratègies i accions educatives en funció de quina dimensió concreta vullguem treballar amb cada xiquet o jove. Per a un mateix valor (expressat, concretat i definit en un o més objectius educatius) podem pretendre diferents coses:

- Que el xiquet o jove actue el més autònomament possible conforme al valor.
- Que el xiquet o jove millore la seua capacitat d'integrar amb sentit el valor.
- Que el xiquet o jove aclarisca i consolide el seu anàlisi racional sobre la importància d'incorporar el valor a la seua vida.
- Que el xiquet o jove aclarisca i integre els seus sentiments sobre les seues accions (o de les seues reflexions) respecte al valor.

CONDUCTA/ACCIÓ

La conducta és el mode de comportar-nos i constitueix per tant la nostra meta que s'ha de seguir: actuar segons uns valors concrets. Una persona amb bones intencions que mai actuara d'acord amb elles no seria un subjecte moral ple. A mesura que la persona realitza accions referides a un determinat valor moral va conformant

Per tant, un anàlisi precisa per part dels educadors és essencial. Hem de saber què volem fer, quina dimensió serà clau en el nostre treball amb cada el xiquet o jove concret.

Un anàlisi precís per part dels educadors és essencial

A continuació presentem una possible definició de cada dimensió i algunes idees generals per a desenvolupar estratègies adequades en cada una d'elles:

el seu caràcter i aquests valors van arrelant en la seua personalitat.

I arran d'això es produeix un cercle interessant: la conducta moral conforma tendències o disposicions interiors que produeixen, al seu torn, conductes morals.

Si volem centrar-nos en l'**acció**, ens vindrà bé...

- ⇒ Conèixer quines experiències prèvies té el xiquet o jove d'accions relacionades amb eixe valor.
- ⇒ Plantejar-li accions concretes, que siguen estimulants (que suposen un cert repte) però que partiquen d'eixa experiència prèvia.
- ⇒ Diversificar les accions el més possible, i realitzar un engranatge arreplegant les diferents sensacions adossades a l'acció.
- ⇒ Situar el jove en llocs o experiències on predomine el dit valor, per a motivar-li a actuar, per a vivenciar el valor des de la vivència dels altres.

RAONAMENT

És la capacitat de discernir entre les diferents alternatives d'actuació que tenim davant d'una situació determinada i prendre una opció. En la vida de cadascun de nosaltres apareixen situacions ambigües o paradoxals (dilemàtiques) i hem de decidir en quin valor basar-nos i com enfocar la situació per a decidir com actuar. Es tracta de prendre decisions morals, d'arribar a conclusions morals (açò està relacionat amb les etapes de la consciència moral de Kohlberg,

veure més avant en el punt 8). Per a educar adequadament el raonament moral, serà molt valuós que treballem la capacitat de reflexió crítica, que ens facilitarà major amplitud de mires i millor profunditat de camp a l'analitzar les situacions dilemàtiques (és a dir, podrem captar més matisos, ser més detallistes, apreciar millor la importància d'aspectes aparentment marginals...).

Si volem centrar-nos en la reflexió, ens vindrà bé...

- ⇒ Localitzar el nivell de reflexió en què es troba el xiquet o jove respecte al valor.
- ⇒ Proposar-li diferents línies de reflexió que complementen l'estat inicial de reflexió del xiquet o jove.
- ⇒ Donar-li eines per a l'anàlisi racional, el pensament crític i la síntesi de conclusions.
- ⇒ Plantejar al jove dilemes morals o alguna altra estratègia educativa (pròxims a la seua realitat, al seu context i moment vital. Posteriorment avançarem a situacions socials més globals).
- ⇒ Identificar (en les diverses situacions de la vida de la branca) en quins moments s'han fet explícits i a través de quines persones i per què, els valors que en eixe moment estem treballant.
- ⇒ Cercar models de persona més o menys pròxims que visquen o hagen viscut conforme algun dels valors que en eixe moment estem treballant.

SENTIMENTS

No podríem parlar d'una persona moral si els seus sentiments no són morals. Segons Escámez, l'àmbit dels sentiments i de les emocions morals és l'arrel del dinamisme de la vida moral. D'una banda, estan els sentiments de l'autocrítica (referits a un mateix, com la culpabilitat o la vergonya; també apareixen la satisfacció i l'orgull) i d'altra banda, estan els sentiments d'índole social (els referits als altres, com l'empatia o l'assertivitat, encara que també apareixen la

indiferència, l'odi o l'enveja). Sentiments desitjables i no desitjables que van apareixent conforme les persones ens anem enfrontant a situacions que desperten i activen la nostra sensibilitat moral, i que els educadors hem d'anar treballant amb el xiquet o jove perquè el procés de vivència i integració d'eixos sentiments siga sa (aprofitarem especialment els sentiments "positius" o agradables que puguen ser associats als valors en què volem educar la persona).

Si volem centrar-nos en el **sentiment**, ens vindrà bé...

- ⇒ Conèixer l'estat emocional del xiquet o jove respecte al valor (em sent culpable perquè no sóc solidari, perquè no recicle, perquè em compre molta roba...; em sent únic i especial perquè col·labore amb una ONG donant classes de castellà per a immigrants; em sent fals perquè només sóc solidari per moda i en realitat els pobres, immigrants i desfavorits en general em donen "fàstic"...).
- ⇒ Conèixer les capacitats i eines amb què compte el xiquet o jove per a afrontar el seu estat emocional (és assertiu, és capaç de perdonar-se a si mateix coses o és intransigent amb els seus errors, és molt exigent, és impulsiu, és pacient, té criteri per a diferenciar les emocions que li ajuden a arribar a ser qui vol ser, té capacitat per a empatitzar amb els altres...).
- ⇒ Ajudar-li a descartar les "capes de ceba" que recobrixen el jo profund, on residixen els desitjos i sentiments més autèntics (com em sent en el més íntim de mon ser i per què em sent així, què és el que realment desitge per a la meua vida, què és el que realment desitge per a mi com una "vida bona"...).

TRANSFORMACIÓ I SENTIT

La dimensió de sentit és la guia de la vida que ens aporta profunditat, solidesa i maduresa. Volem contribuir a l'educació de joves perquè arriben a ser subjectes morals i agents de transformació social, però des d'una convicció i un compromís autònom, des d'una decisió que involucre totes les parcel·les de la vida. No volem

acréixer el llistat de voluntariats emmudeix-consciències, sinó augmentar el nombre de persones que creuen que el món ha de ser més just i que fan la seua part per a aconseguir eixe nou món des dels espais més quotidians fins als més excepcionals.

Si volem centrar-nos en el **sentit**, ens vindrà bé...

- ⇒ Conèixer els esquemes globals del xiquet o jove, els seus plantejaments sobre el món, la vida, el ser humà, l'amor, l'acció social, la solidaritat, l'egoisme, la injustícia, déu o altres instàncies transcendents...
- ⇒ Ajudar-li a aprofundir en aquestes (i altres) temàtiques per a aconseguir consolidar una visió pròpia sobre el món, el ésser humà i la vida en societat.
- ⇒ Proporcionar-li recursos per a la vivència comunitària d'eixa dimensió de sentit (des de la participació del xiquet o jove en la branca, en la parròquia del barri, en un grup de revisió de vida, en alguna comunitat de vida cristiana, en alguna associació relacionada amb algun tema que li desperte gran interès...).
- ⇒ Reforçar la convicció com un element clau de motivació en l'afrontament de compromisos de mitjà i llarg recorregut.

4.3. El programa de joves

Ací veurem les eines fonamentals que tenim per a educar en valors i com podem utilitzar-les perquè ens servisquen de la millor manera. Es tracta de posar el mètode escolta com a vehicle per a treballar amb els xiquets i joves d'acord amb els nou valors que ens hem proposat.

Com veurem en altres parts del document, tenim més eines que podem posar en marxa en casos puntuals a través d'activitats o accions concretes, però amb la simple aplicació del Programa de Joves ja comptem amb una proposta global d'educació en valors.

4.3.1. La progressió personal

Pareix evident que aquesta és l'eina que millor podem adaptar perquè l'educació en valors que proposem siga el més personalitzada possible. La forma de treballar serà la mateixa per a les tres etapes i no establirem diferències significatives entre els que estan en acollida, desenvolupament o servei. L'element que ens va a servir com dinamitzador del treball seran els projectes de la branca. D'aquesta manera, cada vegada que comencem un nou projecte farem una revisió i valoració dels objectius treballats per cada un dels educands o una nova proposta d'objectius a treballar, en el cas que s'hagen aconseguit els anteriors o s'hagen desestimat per algun motiu.

El kraal de branca proposa

Per a començar, dels 12-15 objectius que teníem previstos, seleccionarem aquells que millor s'adeqüen al projecte en qüestió; no cal que siguin molts i amb 3-4 tindrem més que suficient.

Més avant podem modificar aquests si ho creiem necessari i en tot cas, els propis xiquets o joves poden proposar-se objectius diferents.

Posar en comú i seleccionar els objectius definitius

Amb aquesta primera selecció d'objectius ens seurem amb el xiquet o jove per a tancar una idea comuna. Aquesta part és fonamental i el nostre paper com a educadors serà el d'acompanyar el procés d'autoanàlisi del xiquet o jove, és a dir, facilitar que siga ell mateix qui detecte les seues carències, necessitats i les seues inquietuds de creixement personal per a marcar-se els seus propis objectius. Per a açò comptarem amb el quadern de progressió personal en què podrà identificar els objectius que

se li proposen adaptats al seu llenguatge i edat. Aquest suport serà cada vegada menor segons avancem en les branques per a facilitar que a poc a poc es vaja acostumant a fer aquesta anàlisi per si mateix. **Serà en aquest moment en què podem incloure, sempre en forma de proposta, els objectius que el kraal ha valorat i seleccionat per a eixe xiquet o jove.** Una vegada triats els objectius que vol assumir l'educand, arreglem a aquest compromís al seu quadern personal.

Analitzar-se a un mateix no és gens senzill i és important que ho entenguem com un procés.

Açò vol dir que a mesura que progrésse en les branques, el xaval tindrà menys suports per a això i els educadors treballarem perquè integre aquest aprenentatge a poc a poc en la seua forma de ser.

Desenvolupament del projecte

En la mesura que siga possible cercarem que el desenvolupament del rol del xiquet o jove en el projecte es corresponga amb els objectius que ha triat. A partir d'ací es tracta de treballar d'acord amb els quatre àmbits per a l'adquisició d'un valor que hem vist en l'apartat 4.2.

Aquesta tasca es pot dividir entre els educadors de la branca per a facilitar el seguiment individual. No cal que tots fem tot però sí que farem posades en comú amb el kraal de la branca per a poder estar al dia del progrés de

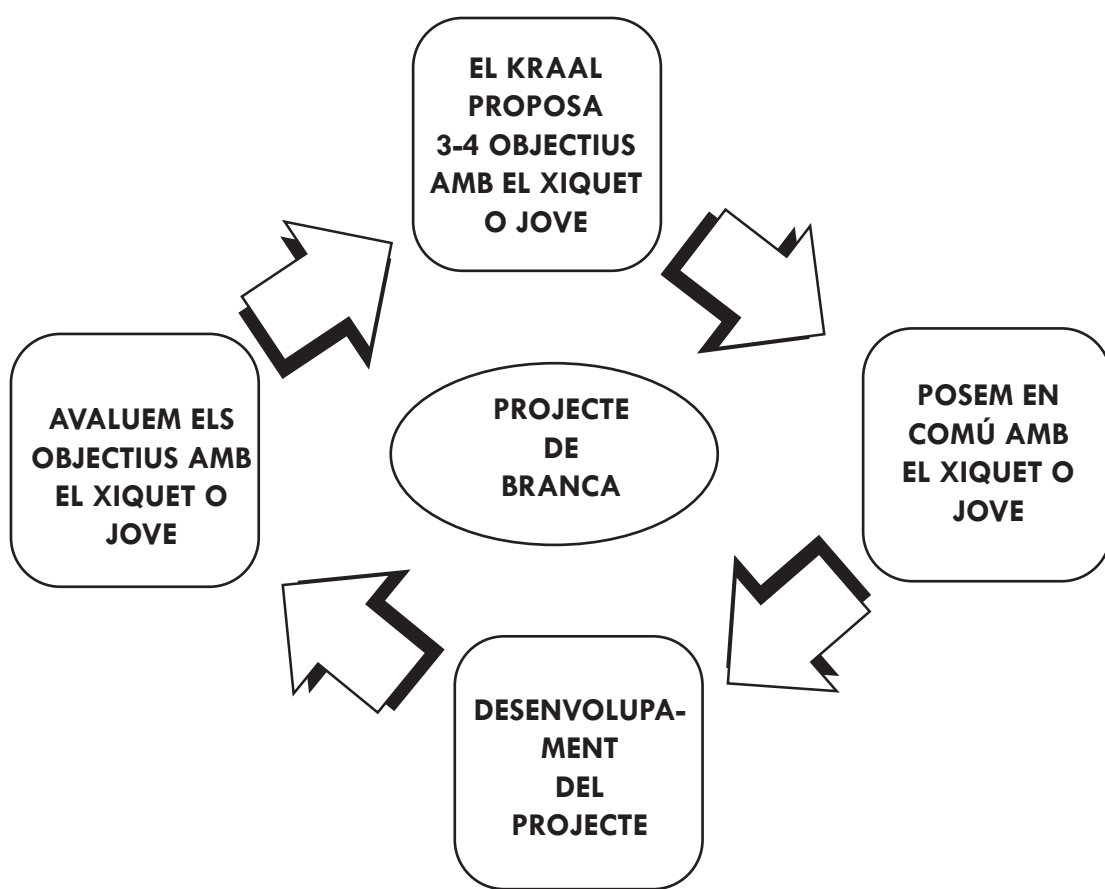
cada xiquet o jove i actuar en conseqüència.

Durant el projecte, especialment quan aquests tinguen una duració llarga (més de tres mesos), podem fer revisions del compromís que ha adquirit el xiquet o jove i la situació en què es troba en un moment determinat. Segons la valoració que faça l'educand junt amb l'educador podrà modificar el seu compromís i afegir o eliminar objectius de què es va proposar en un primer moment.

Avaluació

Una vegada finalitzat el projecte, ens tornarem a juntar amb el xiquet o jove per a veure com valora l'aprenentatge que ha tingut amb cadascun dels objectius. En aquest moment tornarem a tindre en compte les quatre dimensions per a l'adquisició d'un valor. Amb açò

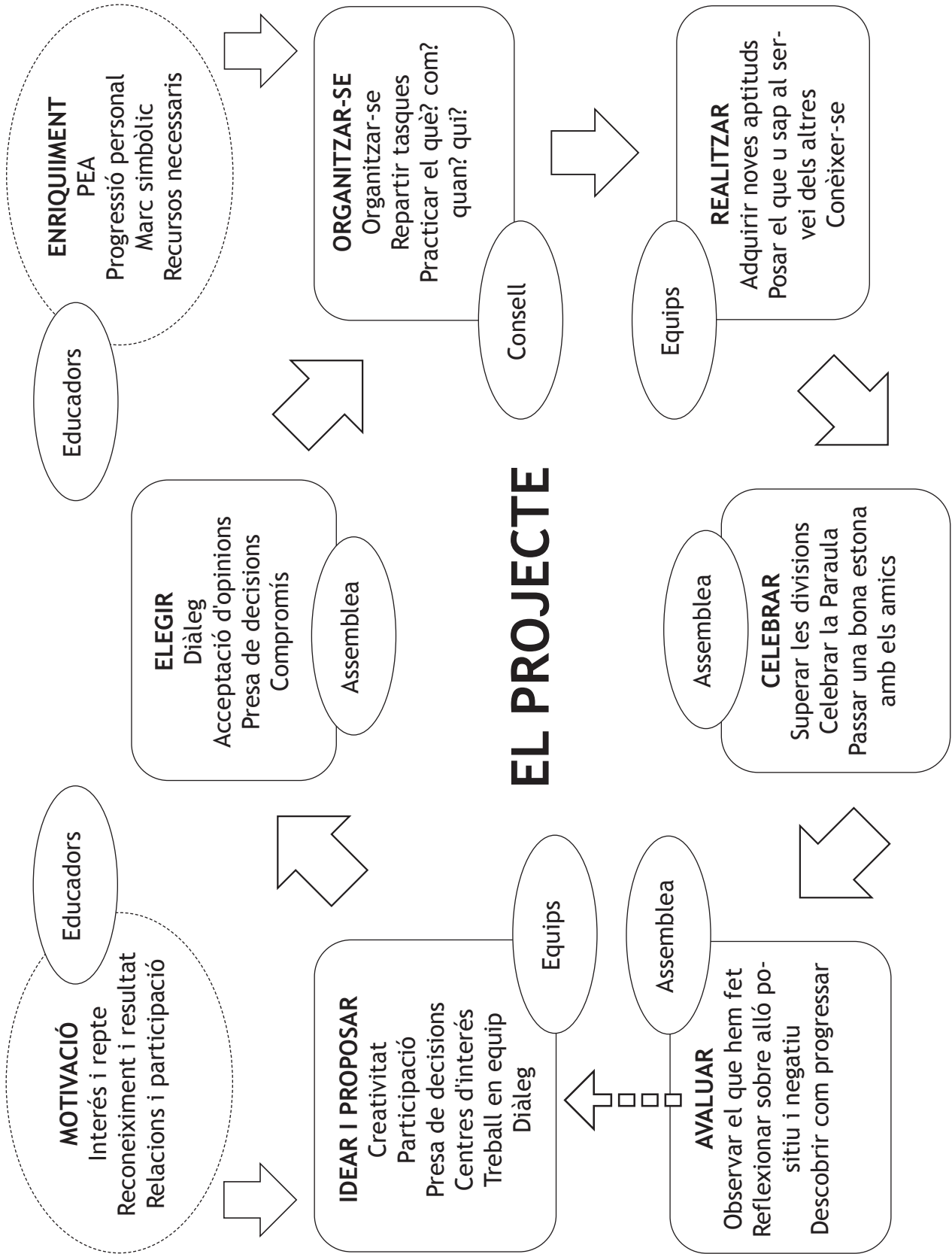
podem facilitar que el xiquet o jove prenga consciència de diferents aspectes sobre un mateix valor (com li fa sentir, com integrar-ho amb les seues conviccions, quin comportament es correspon amb ell, per què li pareix positiu comportar-se d'acord amb eixe valor, ...).

4.3.2. La progressió comunitària

El projecte de la branca en si mateix serà també una eina valuosa per al treball d'educació en valors. La pròpia dinàmica de cadascuna

de les fases ens facilitarà la inclusió d'alguns objectius determinats i l'avaluació dels avanços dels xiquets o joves.

4.4. Seguiment i avaluació

Al finalitzar cada projecte de la branca tindrem un moment d'avaluació, no sols del propi projecte sinó del procés de cadascun dels xi-

quets o joves. Per a aquest procés podem identificar tres àmbits amb què comptem per a la revisió:

El kraal de la branca

Abans de començar la revisió amb els xiquets o joves és important que en el kraal de la branca preparem bé el procés per a traure-li el màxim partit. Si durant el projecte hem mantingut una comunicació fluida entre els educadors, aquesta part resultarà senzilla. Encara que utilitzem fórmules per a dividir el treball (repartiment del seguiment dels xiquets o joves entre els educadors o per xicotets grups) és quasi imprescindible que fem contínues posades en comú que

faciliten la tasca de cadascú. També comptem amb els quaderns personals que poden resultar molt útils per a sistematitzar l'avaluació.

L'avaluació sobre els objectius educatius tindrà una gran part subjectiva així que haurem de fer l'esforç de cercar elements que ens ajuden a valorar si s'han produït avanços o no.

Com a orientació, podem tindre en compte algunes qüestions:

- ⇒ Disposició del xiquet o jove a posar en pràctica l'objectiu. Quan parlem d'objectius educatius una gran part de l'èxit depèn de la voluntat del propi xiquet o jove, i només si vol avançar decididament en l'adquisició d'un valor tindrem possibilitats de millorar.
- ⇒ L'esforç que suposa cada avanç. Cada persona és diferent i hem de partir de la realitat concreta del propi xiquet o jove per a poder avaluar la dificultat de cada millora.
- ⇒ La consciència dels avanços. Una idea clau en tot el procés educatiu és que els propis xiquets i joves són conscients de quina educació s'està proposant i han de voler formar part del procés. També en l'avaluació tindrem en compte si açò s'ha donat i en quina mesura.

El xicotet grup

Avaluar dins dels xicotets grups té molts avantatges, però també suposa alguns riscos que podem preveure si dediquem temps en el kraal amb antelació. No és imprescindible fer l'avaluació dels objectius educatius en els xicotets grups, així que només els utilitzarem quan ho creguem convenient.

Podem fer una valoració un poc més general sobre els objectius que s'han treballat. Si tots els membres del xicotet grup compartixen algun dels objectius podrem reforçar l'anàlisi i

ens servirà també per a augmentar la motivació de cara al futur. El treball dins d'un grup d'iguals aportarà visions que possiblement se'ns escapen, no oblidem que ells passen més temps junts i segurament es coneixen millor.

L'avaluació també és un moment en què posar en pràctica alguns dels objectius, especialment aquells que tenen a veure amb el diàleg (Resolució de conflictes, empatia, assertivitat...). És un espai idoni per a aprendre

a opinar, acompanyar i recolzar a altres, escoltar el que altres pensen sobre mi, etc. Però com ja hem dit pot resultar arriscat si forcem massa. Abans de fer aquesta avaluació hem de saber

fins on podem obrir la possibilitat d'opinar sobre altres i tindre en compte que aquest també és un procés i s'aprén a poc a poc.

Personal

Segurament aquesta serà l'avaluació més important i hauríem de fer-la abans de revisar amb els xicotets grups; així una vegada cada xaval s'ha autoavaluat, serà més fàcil que puga

entendre les crítiques d'una forma positiva i aportar als seus companys amb un esperit constructiu.

En aquest moment comptem amb dues idees que podem utilitzar per a afavorir una avaluació en profunditat:

⇒ Les quatre dimensions per a l'adquisició d'un valor. Podem tenir-les en compte i tindrem alguns suports que ajudaran a prendre consciència dels avanços que s'hagen produït. Hauríem d'identificar aquells moments en els quals el xiquet o jove s'ha comportat conforme a l'objectiu o de forma contrària i sobre açò valorar com s'ha sentit, quin creu que és el comportament més adequat o què encaixa més amb qui vol ser.

⇒ Les quatre relacions. En ocasions serà més senzill, per a evidenciar un aprenentatge, desgranar-ho per relacions i que es valore que ha après en cada relació. A més podem utilitzar els objectius de cada relació perquè cerque un en el qual se senta identificat i per tant evidencia el seu desenvolupament personal.

Després d'avaluar de forma personal, el propi xiquet o jove ha de tindre la possibilitat de decidir quins aspectes vol compartir en l'avaluació amb el xicotet grup i quins prefereix reservar per a ú mateix.

Una vegada valorat l'estat final i els avanços que s'han donat o no, serà el moment de decidir sobre el futur. Ací podem decidir continuar o no amb alguns objectius, però serà el xiquet o jove, amb el nostre acompanyament, el que haurà de decidir en quins objectius ha progressat prou com per a donar-los per superats i en quins no.

En el cas de projectes llargs (de tres mesos d'ara en avant) pot resultar apropiat fer revisions intermèdies. Parar-se a revisar què estem fent ens possibilitarà modificar els objectius que es vagen assumint, reorientar la forma en què els estem treballant o afegir nous si ho creiem necessari.

Encara així, qualsevol moment pot ser interessant per a parlar amb els xiquets o joves de l'evolució de la seua proposta d'objectius si sabem traure-li partit a l'espai proper.

L'educand, amb el nostre acompanyament, haurà de decidir en quins objectius ha progressat.

5. LA COMUNITAT EDUCATIVA

A l'hora d'organitzar i programar la nova ronda solar a través del PEA és summament important tindre en compte tots els aspectes relatius al kraal i als educadors.

Sabem que el kraal és la base de l'agrupament escolta ja que és el motor que permet la realització de totes les activitats i el responsable últim de promoure l'educació dels xiquets i joves.

El kraal és la comunitat educativa, un equip format per voluntaris que dediquen el seu temps i esforç a l'agrupament, per la qual cosa és molt important que es troben a gust, contents i motivats perquè funcione millor. Tot l'equip ha de ser conscient de la necessitat de cuidar-se i de promocionar.

És important que els aspectes personals i grups queden clars al principi de la ronda i estiguen presents en la presa de decisions de l'agrupament escolta. Així, les característiques de l'equip de voluntaris quedaran més definides i els agrupaments tindran una millor organització educativa.

A més, en el moment d'organitzar-se és fonamental que **la comunitat educativa adopte una actitud lògica i conseqüent** amb els valors triats en el PEA.

D'una banda, els educadors, com a model de persona, han de ser coherents personalment amb el projecte educatiu triat, ja que en tot moment estem educant amb l'exemple. D'altra, el treball de l'equip d'educadors reflectirà els objectius i aspiracions del PEA a través de la seua organització, mode de treball, repartiment de tasques...

En conclusió, l'equip d'educadors haurà de ser conseqüent i lògic en tot moment amb els valors triats en el Projecte Educatiu d'Agupament.

A continuació vos proposem alguns aspectes i punts clau perquè, al programar el vostre PEA, podeu tindre en compte al kraal i totes les seues necessitats. Inicialment es plantegen les dos línies a tindre en compte al realitzar l'anàlisi de la realitat: d'una banda, la progressió personal dels educadors i d'altra, les dimensions del kraal com a equip de treball. En la segona part, s'indiquen algunes idees i aspectes per a poder organitzar la distribució d'educadors en les branques i per a distribuir els càrrecs pedagògics dins de l'agrupament.

5.1. Etapes de l'educador

Deponent de quantes persones noves hi haja, de les expectatives, les motivacions i molts altres aspectes personals es comptarà amb un equip amb característiques diferents. Per això, al principi de la ronda i abans de planificar és necessari fer una xicoteta **anàlisi de la realitat** dels educadors i la seua situació personal.

En la proposta del Programa d'Adults trobareu una proposta de "etapes de l'educador" que pensem, experimentaran la gran majoria dels membres d'un kraal. Açò, permetrà concretar i programar els relleus a mitjà i llarg termini amb l'objectiu que l'agrupament no es quede sense educadors.

ASPECTES A TINDRE EN COMPTE...

Diferència entre l'entrada des de fora o des de dins de l'escoltisme

Hi ha una diferència entre les persones que entren d'educadors des de dins de l'escoltisme i les que ho fan des de fora quant a coneixement, expectatives, experiència...

A la persona que arriba a l'agrupament directament com a educador, haurem de prestar-li major **atenció** i explicar-li el nostre projecte educatiu, el nostre argot, la marxa de l'agrupament... perquè no es trobe perdut i s'integre fàcilment. A més les persones que vénen de fora poden oferir una visió nova molt enriquidora que és important valorar.

Un educador que promociona de l'escoltisme té molt de treball avançat. Coneix part del fun-

cionament del mateix, les rutines, el projecte, els campaments, etc. No obstant això, potser també arribe viciat pel ja viscut, i caiga en: "quan jo era pioner els meus scouts feien...".

No importa tant si venim "de dins o de fora de l'agrupament" sinó el nostre **compromís** amb nosaltres mateixos, amb el kraal i sobretot amb els xiquets, joves i famílies del nostre agrupament i la nostra **motivació** per a educar persones compromeses, crítiques, solidàries, treballadores, forts i feliços.

Acompanyament

Moltes vegades fem les coses en l'agrupament de forma automàtica sense explicar a les persones noves per que ho fem. Per això, seria recomanable assignar un "tutor" a cada persona nova del kraal, que seria l'encarregat d'ensenyar-li el funcionament de l'agrupament, presentar-li a la resta de la comunitat educativa, resoldre-li els dubtes que sorgiren pel camí, motivar-li a anar prenent xicotetes responsabilitats...

El tutor s'encarregaria de realitzar un seguiment continu i constructiu del seu tutoritzat, amb

la finalitat que aquest siga conscient del seu propi aprenentatge i dels coneixements, procediments, actituds i valors que necessita reforçar i ampliar.

Aquesta persona podria ser de la mateixa branca, per a facilitar el suport i seguiment directe en el dia a dia. A més, fer coses concretes per a facilitar aquests procediments, com a reunions, dinàmiques, cafés... ajudarà a fer que la persona nova es trobe més acollida i recolzada.

Les relacions en el kraal

És important ser conscients que el kraal ja té una dinàmica de funcionament i unes relacions preestablides que la persona nova no té perquè conèixer. Encara que cada vegada que s'inicia una ronda solar, l'equip d'educadors es renova, sempre hi ha aspectes de les relacions que s'hereten i "arrossegueuen" d'anys anteriors. Per això, com acolim els nous membres i com aquests ho

reben, repercutirà directament no sols en les relacions a llarg termini, sinó també en l'ambient del kraal, en el treball amb els xiquets i joves i en el funcionament de l'equip de treball. Cal fer un esforç per cuidar les relacions personals i prestar especial atenció a la integració dels nous educadors.

Compromisos i responsabilitats

El nou educador s'ha de plantejar de forma conscient quina és la seua motivació per a ser voluntari en l'agrupament escolta, que li ofereix l'escoltisme i que pot aportar. Açò permetrà tindre un compromís més fort i fonamentat on tant la persona com l'agrupament es veuran beneficiats. El tutor ha de guiar i ajudar al nou educador en la definició d'aquests aspectes.

D'altra banda, **és bàsic anivellar les responsabilitats i exigències** que s'esperen del nou educador. És preferible oferir responsabilitats progressives i acords amb les seues possibilitats per a evitar que el segon any estiguen saturats de treball i se'l deixen. La persona que s'incorpora no pot tindre el mateix nivell de treball que

un educador amb més experiència perquè conèixer i integrar-se en l'agrupament ja és una tasca extra.

Respecte a la formació, és important que el nou educador reba algun tipus de coneixements sobre què són els escoltes i sobretot que és l'agrupament en concret i que significa ser educador. És preferible que el primer any la persona no faça els cursos titulats de director, animador o monitor d'activitats, d'una banda perquè no s'aclapare i perquè el primer any és un període de prova on l'educador encara està coneixent l'agrupament.

Participació dels nous educadors

De vegades les persones noves no es senten segures per a opinar o les persones amb més experiència segueixen una dinàmica difícil de trencar. **El millor que li pot passar a un agrupament és tindre un kraal que es plantege el perquè de les coses, del funcionament, de les decisions preses arbitràriament... per a créixer i reinterpretar com estem educand.**

Per això és fonamental, assegurar i promoure la participació dels educadors nous a les

reunions i en la presa de decisions. Així garantir tant que la persona se senta valorada com que l'equip de treball millore de forma contínua.

Quan a algú li proposes una tasca, igual que si li demanes ajuda, ho fas perquè confies en que eixa persona ho pot fer bé. Eixa confiança és un gran estímul per a treballar i donar el millor de nosaltres mateixos.

La formació

En el moment en què l'educador té un coneixement ple del funcionament de l'agrupament escolta després d'un any com a voluntari assumeix un major compromís, és a dir, sap que l'agrupament li agrada i vol continuar en ell.

És molt important que l'educador es forme tant en els cursos titulats de director, animador o monitor d'activitats, com en altres aspectes del seu interès relacionats amb l'animació i l'educació. Açò li oferirà una sèrie d'eines i recursos que li permetran enriquir la seua tasca educativa, disfrutar més del seu voluntariat i millorar el funcionament de l'agrupament.

Visió pedagògica i obertura

Quan la persona comença a conèixer el funcionament de l'agrupament, la branca, els xiquets, als seus companys... és un moment on l'educador també comença a plantejar-se de forma més profunda alguns aspectes. És a dir, comença a fonamentar la seua tasca educativa i a intentar millorar-la de forma contínua.

D'altra banda, és un bon moment per a co-

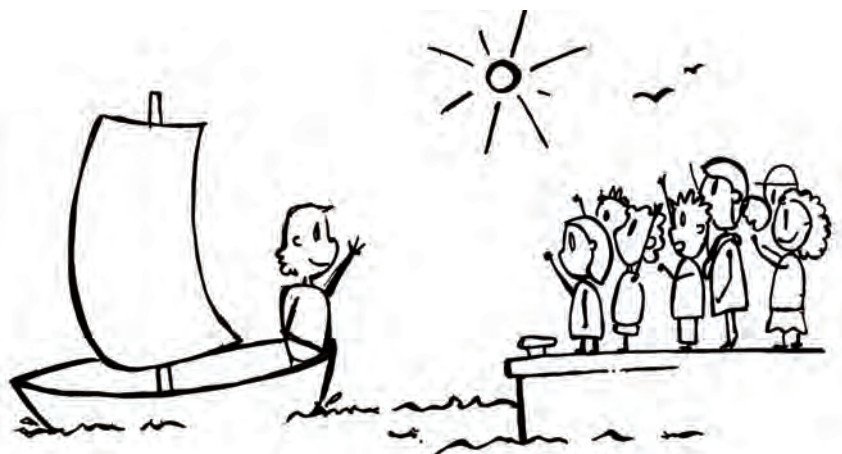
mençar a descobrir que existeix més escoltisme fora de l'agrupament, que hi ha altres agrupaments escoltes, que hi ha l'associació i la FEV. Es pot començar a participar en aquests espais **sempre valorant que no s'ha de saturar la persones i que la base de l'escoltisme és el treball directe amb els joves.**

Procés d'eixida

El procés d'eixida és totalment personal i cada persona ho viu de forma diferent. Pot ser que algú deixi de ser educador i no torne a aparèixer per l'agrupament, que una altra persona deixi d'estar directament amb els xiquets i joves i passe a funcions organitzatives o que una altra forme part durant un temps del comitè d'agrupament. Hi ha moltes opcions per a continuar col·laborant amb l'escoltisme i cada persona decideix quin és el seu camí.

Seria recomanable evitar les eixides traumàtiques on la persona es trobe apartat de l'agrupament. **Cal assumir que l'agrupament continua funcionant, entenent que som importants però no imprescindibles.**

Quant als xiquets i joves, no cal dramatitzar les eixides ja que és més positiu explicar-los que són processos naturals i és normal que l'educador busque altres coses i altres espais.

L'acompanyament i la delegació de responsabilitats

Quan un educador està en un procés d'eixida l'acompanyament va més enllà d'ensenyar-li als nous educadors de què va l'agrupament o acompanyar-los en el procés. En aquest moment l'educador que es deixa l'agrupament pot començar a delegar aquelles tasques i responsabilitats que ha realitzat durant molt de temps i començar a ensenyar a una altra persona com es fan eixes coses.

També és un moment de transferència d'experiència, d'oferir una visió global i històrica de l'agrupament i de deixar espai a aquells

que vénen darrere, sense por de que s'equivoquen o que facen les coses diferents. **Cal guiar i motivar al kraal perquè prenguen les seues pròpies decisions.**

Quant a la presa de decisions i als rols més actius com el de cap d'agrupament o cap de branca, és el moment d'anar deixant-los per a passar a un segon pla i realitzar funcions més organitzatives que lleven treball als educadors. És el moment ideal per a assumir el paper del dinamitzador de kraal.

Algunes idees per a treballar en el PEA...

A continuació es proposen dos dinàmiques per a fer una anàlisi del compromís i la situació personal dels educadors.

⇒ **Ordenem les prioritats de cadascun:** Cadascú dels educadors ha de tindre clares les seues prioritats en la vida i fer-les conèixer a la resta de l'agrupament. Per això vos proposem que entre tot el kraal feu una llista d'ítems a ordenar, i una vegada consensuats, cadascú els ordene en funció de les seues prioritats. Per exemple: 1. Família, 2. Treball, 3. Estudis, 4. Escoltes, 5. Parella, 6. Esport... Conèixer els educadors i el lloc que ocupen els escoltes en les seues prioritats ens facilitarà quadrar els equips de branca.

⇒ **El nostre gràfic de compromís:** En ell es pretén plasmar el compromís que tindrà cadascú durant la ronda solar. El coneixement d'açò facilitarà fer els equips de branca de manera equilibrada. Per a començar s'haurà de consensuar els ítems a tindre en compte, nosaltres vos proposem tres: 1. Agrupament (anar als consells, participar activament en els comitès, fer vida amb els educadors...), 2. Branca (assistir a les reunions els dissabtes, excursions, reunions de planificació...) 3. Activitats externes a l'agrupament (participar en les activitats de l'associació, entitat patrocinadora, barri...). Cadascú, en funció d'aquests ítems haurà de compartir amb la resta el seu compromís amb cadascun d'ells. En el gràfic de barres posarem, en l'eix de les "X" (horitzontal) els noms dels educadors, i en el de la "Y" (vertical) els percentatges de compromís, numerant del 0% al 100%. Cada participant, de manera individual els representarà en el gràfic i així tindrem una visió global del compromís de l'agrupament.

5.2. Dimensions de l'equip d'educadors

A l'hora de planificar el PEA i la seua posada en marxa, a més de la situació personal i el desenvolupament dels educadors, hem de tindre en compte un altre aspecte fonamental: El kraal com a equip de treball. En aquest apartat veurem com realitzar una anàlisi de la realitat del kraal.

El kraal és un equip d'educadors que treballen de forma conjunta unint els seus esforços per uns objectius compartits, en aquest cas, els que vos hàgeu plantejat en el PEA.

Aquest equip no és només el resultat de les aportacions individuals dels seus educadors sinó que es converteix en un espai on es multipliquen els esforços i les possibilitats. És a dir, el treball en equip ofereix molts avantatges a l'hora de

compartir responsabilitats i multiplicar capacitats, convertint-se en un espai fort, ampli i potent. Però d'altra banda, el kraal com a equip de treball també pot presentar moltes dificultats internes que poden entorpir la consecució dels nostres objectius.

Per a poder traure el millor del treball en equip i poder evitar aquells aspectes que poden dificultar la nostra tasca, hem de tindre en compte el funcionament intern del kraal i totes les seues potencialitats i dificultats.

A més, cal recordar que és la base de l'agrupament escolta i que la seua situació i forma de treball determinaran la nostra tasca amb els xiquets i joves i per tant la consecució o no dels nostres objectius.

Per això, és important que quan fem el PEA planifiquem i analitzem la situació del kraal en tots els seus àmbits i vessants, a l'hora de planificar la nova ronda solar, ja que la situació del kraal repercutirà en els resultats que tinguem.

Vos fem una proposta per a poder aclarir i classificar la situació en què es troba el vostre kraal a l'hora de fer el PEA i així poder plantejar-vos les accions que durant la ronda realit-

zareu per a poder traure el major potencial possible al vostre equip de treball.

Aquesta classificació es divideix en quatre dimensions que engloben els quatre vessants de funcionament que té un kraal, dins de les quals s'han identificat necessitats que es pot trobar un kraal a l'hora de funcionar durant la ronda solar.

DIMENSÍO PEDAGÒGICA

- ⇒ Enriquiment de les activitats.
- ⇒ La formació i renovació de l'educador.
- ⇒ Avaluar per a millorar.
- ⇒ Acord en els criteris educatius.
- ⇒ Projecte educatiu d'agrupament.

DIMENSÍO DE SENTIT

- ⇒ Compromís.
- ⇒ Motivació dels educadors.
- ⇒ Desenvolupament personal de l'educador.
- ⇒ Visió de branca i visió grupal.
- ⇒ Replantejar-se les tradicions.

DIMENSÍO RELACIONAL

- ⇒ Bona comunicació.
- ⇒ Coneixement entre els educadors.
- ⇒ Cohesió i confiança en el kraal.
- ⇒ Resoldre i aprendre dels conflictes.
- ⇒ Relacions amb els pares i les mares.
- ⇒ Relacions amb el comitè i l'entitat patrocinadora.

DIMENSÍO ORGANITZATIVA

- ⇒ Lideratge.
- ⇒ Reunions eficients i presa de decisions.
- ⇒ Definició i repartiment de tasques.
- ⇒ Coordinació i treball en equip.
- ⇒ Previsió d'educadors a curt, mitjà i llarg termini.

Algunes idees...

A continuació vos proposem algunes tècniques breus per a poder fer l'anàlisi de la situació en què es troba el vostre kraal al principi de ronda i així poder plantejar-vos els objectius i planificar les accions per a millorar i potenciar el kraal. Es vinculen també aquestes tècniques a l'anàlisi de la situació personal de cada educador abans anomenada.

⇒ Podeu representar entre tots la situació en què es troba el vostre kraal a través del dibuix d'un vaixell, és a dir, a través del dibuix heu d'expressar com creieu que està el kraal en el moment de començar la ronda solar. A l'acabar, cada educador pot dibuixar-se en una posició dins d'eixe vaixell i comentar-ho (ex: tripulant, en el bot salvavides, en l'aigua...) per a veure com se sent.

⇒ També podeu representar la situació del vostre kraal amb una figura feta amb plastilina de diferents colors on cada educador tinga un color diferent per a valorar les diferents visions. A l'acabar poden modelar-se cadascun dels educadors segons com se sent personalment en el kraal.

⇒ Una altra idea és jugar al "Intelec" creant paraules en el tauler que representen la situació de l'agrupament. Es necessitarà el joc amb el tauler i les lletres. Per a fer-ho més senzill, els participants podran canviar lletres entre ells a canvi de dir-se un aspecte positiu de l'altra persona. Finalment, cada educador posarà la paraula que represente com se sent en el kraal davant de la nova ronda.

Recordar-vos que només són propostes que han de ser adaptades a la vostra realitat i situació.

5.3. Organització educativa

Després de realitzar l'anàlisi de la situació del kraal tant a nivell individual dels seus educadors, valorant les etapes de desenvolupament i la situació personal de cadascú, com a nivell grupal analitzant les dimensions del kraal com a equip de treball, és el moment de posar-se a planificar.

A continuació vos presentem algunes propos-

tes i idees per a organitzar els aspectes bàsics de la ronda solar com són la distribució dels educadors en les branques i l'elecció dels càrrecs pedagògics.

Com hem dit anteriorment, és summament important que aquesta organització reflectisca els valors que busca treballar el PEA a nivell transversal.

DISTRIBUCIÓ DE LES BRANQUES

A l'hora d'organitzar tots els aspectes relatius a la distribució de les branques, tindrem en compte els objectius plantejats en el PEA, amb les prioritats dels educadors i amb el compromís que han mostrat respecte a la branca, l'agrupament o les activitats externes. És a dir, hem de tindre en compte les conclusions tretes en les dinàmiques i tècniques d'anàlisi de la realitat

del kraal, tant a nivell individual com grupal. Açò ens permetrà organitzar-nos de forma més realista i coherent i adaptar-nos a la nostra situació i necessitats.

Ací vos presentem algunes idees i propostes a tindre en compte en el moment de realitzar la distribució dels educadors en les branques:

Equilibri en la grandària de les branques

Hem de tindre en compte el nombre de xiquets o joves de cada branca i les seues característiques a l'hora de distribuir als educadors. Els castors o els llops, per exemple, solen necessitar més gent. Per això, abans de

fer la distribució, es pot determinar que nombre d'educadors es necessita en cada branca i amb que grau de compromís i disponibilitat, assegurant així que queden equips compensats.

Temps disponible i compatibilitat

Segurament un dels aspectes bàsics és anivellar la disponibilitat que tenen els educadors d'una mateixa branca, és a dir, no podem posar a tres persones que estaran al 10% cadascuna perquè segurament no funcio-

narà. Hem d'intentar fer equips equilibrats amb almenys una o dos persones amb una alta disponibilitat, segons el que ha expressat cada educador, i altres persones que potser tenen menys.

Equilibri entre nous i antics

Igualment important és no posar en una mateixa branca a tots els educadors nous i en una altra a tots els antics. S'ha de cercar un equilibri per a poder ensenyar als educadors amb

menys experiència i al mateix temps beneficiar-se de les noves idees. La tutorització en aquest sentit és molt important, com hem comentat anteriorment.

Trajectòria personal en les branques

Barrejar educadors que tinguen experiència en una branca amb educadors que mai han estat amb eixos xiquets o joves, té molts avantatges i potencialitats. Permet que l'equip conega la metodologia i el ritme de la branca i

al mateix temps, es transmet aquest funcionament a nous educadors assegurant que hi haurà una continuïtat en el treball realitzat. A més, els nous educadors oferixen una nova visió per a millorar i progressar contínuament.

Preferències

Encara que les preferències personals són importants, no hem de deixar que predominen a l'hora de distribuir les branques perquè el resultat pot no ser adequat a la realitat de l'agrupament.

El més important és fer un bon treball amb els xiquets i joves, per això, cal cedir en alguns casos i pensar què és el millor per a l'agrupament.

Relacions personals

Encara que és molt complicat expressar de forma clara i oberta les diferents preferències per treballar amb una o altra persona, és important tindre en compte les compatibilitats perso-

nals a l'hora de treballar. Aquestes relacions, tant positives com negatives, de vegades poden portar a problemes que repercutixen en el treball amb els xiquets i joves.

Paritat

És important que en la mesura que siga possible, els equips d'educadors estiguen formats

per xiques i xics per a fomentar la coeducació, els referents i l'atenció als xiquets i joves.

Tot açò són només propostes i aspectes a tindre en compte, però l'important és que vos baseu en l'anàlisi fet de la vostra situació personal i grupal i sigueu realistes amb les possibilitats que teniu.

Tècniques per a distribuir les branques...

A continuació vos presentem algunes tècniques perquè l'elecció de les branques siga més suportable i dinàmica.

⇒ L'antiamagatall de les branques: El dinamitzador amagarà en un lloc ampli un foli del color de cadascuna de les branques. Els participants hauran de trobar el color de la branca que preferisca i quedar-se amagat allí. Una vegada fet açò, tots els participants es tornaran a ajuntar i a partir dels equips de branca formats després del joc, programarem els de la següent ronda solar. També es pot fer amb cercles de colors en terra, amb el tauler del "enredos"...

⇒ Posa't el color de la teua branca: Cadascun dels educadors s'apegarà en la camiseta un adhesiu, preparat prèviament, amb el color de la branca en què li agradaria estar. Açò ens servirà per a conèixer les preferències de cadascun dels participants. Una vegada fet açò, es formaran grups de no més de cinc persones i es planificaran els equips d'educadors per a cada branca durant la ronda solar. Cada grup haurà de tindre en compte les opinions de tots els participants que ho integren i arribar a un consens. Per a finalitzar cadascun dels grups plantejarà la seua proposta a la resta del kraal para entre tots decidir els equips definitius.

⇒ Gots i boles: Per a començar aquesta dinàmica hem de tindre clar el nombre d'educadors necessaris en les diferents branques, atenent al nombre de xiquets o joves. Necessitem uns gots de plàstic amb la base foradada i el nom de cada educador escrit en ell i boletes de paper ceba del color de la branca. Per a calcular les boletes que necessitem multiplicarem els buits que cal cobrir per cada branca, pel nombre d'educadors que som. Així, cada educador haurà de distribuir les boletes que generen la plantilla (per exemple: 3 taronges, 4 grogues, 4 blaus, 3 roges, 2 verds) per tots els gots.

Una vegada hàgem acabat de distribuir les boles, podrem anar alçant els gots i obtindrem un resultat visual de quina podria ser la distribució del kraal.

ORGANITZACIÓ DELS CÀRRECS EDUCATIUS

El kraal necessita tindre una bona organització com a equip de treball per a poder realitzar tota la tasca que s'ha proposat en el PEA. Una forma de dur-ho a terme és per mitjà de càrrecs i comissions que agrupen i reparteixen les tasques a realitzar a nivell grupal.

Perquè aquesta distribució siga positiva i funcione durant tot el curs, sense sorpreses, és important que tots els educadors coneguen en què consisteixen i quines són les tasques a realitzar, així com el temps que es requereix. D'aquesta manera, l'educador que adquireisca el càrrec sap, a priori, a què es compromet i el que s'espera d'ell.

A més, d'un any a un altre les necessitats poden canviar i els càrrecs o comissions es poden adaptar a aquesta nova realitat. Vos proposem fer fitxes descriptives amb els càrrecs i totes les seues funcions per a facilitar aquesta elecció.

Tenint en compte la situació personal dels educadors i quins càrrecs es necessiten i en què consisteixen, el kraal, per consens, els distribuirà anivellant i ajustant la seua realitat amb les necessitats de l'agrupament. D'aquesta manera s'afavoreix el bon funcionament de l'agrupament però també que cada educador s'implique i realitze una tasca que li agrade.

En aquestes decisions ha de valorar-se el repartiment equitatiu de les funcions, ja que no totes tenen el mateix pes de treball o la mateixa duració. Així evitem que el pes de tot l'agrupament recaiga en pocs educadors, que

s'acaben saturant.

Encara que cada agrupament té diferents càrrecs i comissions, en el Programa d'Adults de la FEV podràs trobar un model dels càrrecs educatius, amb els seus perfils i tasques.

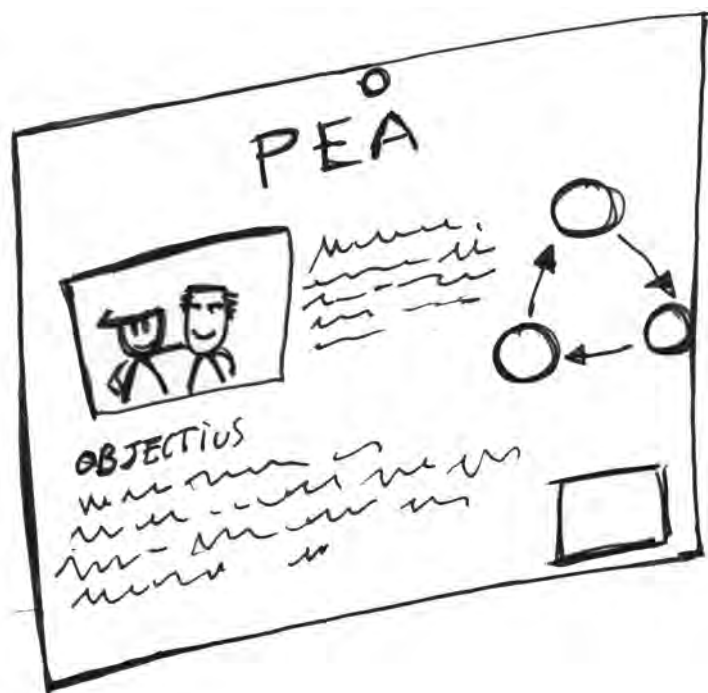
5.4. Conclusions

A l'hora de planificar el PEA per a la ronda solar, hem de fer una anàlisi de la realitat considerant dos aspectes: als educadors com a persona, i al kraal com a equip de treball. A partir d'aquesta anàlisi podrem organitzar-nos en funció de les nostres necessitats.

És summament important que la planificació del kraal siga coherent amb els valors seleccionats en el PEA i que volem treballar amb els xiquets i joves. Vos proposem **ser reflex d'allò que es busca educar**, realitzant un PEA útil que ens servisca de guia i no es guarde en un calaix fins a l'any que ve.

Destacar que en el cas que es valore que el

kraal té alguna necessitat que s'ha de treballar, és important programar i planificar eixe aspecte amb accions extra. És a dir, si en el kraal hi ha necessitats de relació entre educadors, es pot programar que durant l'any es faran algunes accions per a poder millorar eixe aspecte. O si al realitzar l'anàlisi de la situació personal dels educadors veiem que la major part del kraal està en la seua etapa d'eixida, haurem de plantejar-nos posar-nos en marxa perquè en un futur l'agrupament no tinga problemes de falta d'educadors.

En definitiva, el nostre treball durant l'any serà més senzill i eficaç si tenim en compte els nostres aspectes positius i millorem les nostres carències. Recordar que si el kraal està bé, l'agrupament funcionarà adequadament i serà més senzill aconseguir els vostres objectius.

Per a poder treballar aquests aspectes amb més profunditat, en la pàgina web de www.scoutsfev.org podeu trobar un apartat de "dinàmiques per al kraal". Així mateix, hi ha una publicació de "Promoció del Kraal" i "Creixement del kraal" on podeu trobar més idees.

6. PARTICIPACIÓ I ENTORN

6.1. Definició de la participació

Aquesta és la tercera programació del PEA, on valorarem les nostres participació i implicació en l'entorn pròxim, ja que hem de dur a terme un treball educatiu tant en la dimensió interna (la del propi agrupament), com en la dimensió externa (la societat en què vivim). **Davant d'açò l'escoltisme proposa no ser espectadors de la problemàtica social quan podem i hem d'actuar.** Des del PEA, amb els objectius que hàgem prioritzat, fixarem una proposta de participació per a oferir des del nostre moviment un bon lloc per a transformar la societat i implicar-se en ella.

Barri, municipi, associacions pròximes al nostre àmbit d'actuació, agrupament, col·legi, parròquia, comarca, associació, federació...

Hem de mirar que objectius es poden aplicar en el nostre entorn i quins es poden prioritzar en els espais de participació al nostre abast. Per a això hem de ser capaços de valorar quins són aquests espais de participació al nostre abast i definir-los.

Quan els hàgem definit, hem de veure quins són inherents a l'agrupament, és a dir que l'agrupament té com a dret o deure participar d'ells i quins són externs, és a dir l'agrupament per definició no té cap obligació de participar d'ells, encara que en molts casos serà molt interessant per a l'agrupament i per als seus membres participar d'ells. Una vegada tenim els objectius que ens van a implicar en el nostre entorn i els diferents espais de participació, definirem el treball a realitzar.

En primer lloc hem de saber en quina mesura volem implicar-nos amb un espai de participació i com de prioritària és eixa participació respecte al nostre projecte educatiu. Però hem de ser conscients que apostem per una societat on primen les relacions cooperatives, no cal pensar únicament en que pugui reportar quelcom per a l'agrupament, sinó on podem participar i amb això enriquir per a ser agents transformadors de la societat, treballant en el nostre agrupament perquè els xiquets i joves vagin adquirint una implicació i un compromís social progressiu de forma altruista.

En segon lloc hem de valorar quins membres de l'agrupament s'han d'implicar amb aquest espai. Dependent de l'espai de participació serà interessant implicar a una branca, al kraal, al comitè o fins i tot a tot l'agrupament.

Per això hem de, en la realització del propi PEA, veient la prioritització d'objectius i els objectius de les branques, veure quals es poden treballar amb la participació en els diferents espais.

Si la nostra entitat patrocinadora és un col·legi i realitza un dia d'activitats extraescolars en què ens convida a participar, podem anar, fer uns simples jocs i passar el tràmit, o fixar-nos una acció d'acord amb els nostres objectius perquè aquesta participació enriqueixi al col·legi i al nostre agrupament escolta, així com a les persones que participen.

6.2. Desenvolupament de la participació interna

La participació interna és aquella a què l'agrupament no pot renunciar ja que li ve atribuïda per la seua pròpia identitat. Ser membre d'una associació, d'una entitat que ens acull, d'una federació i fins i tot el formar un agrupament escolta ens dota d'uns drets i deures de participació en els diferents espais per a contribuir a millorar el seu desenvolupament, impregnant-ho de part de la nostra personalitat com a agrupament escolta i al seu torn enriquir al nostre propi agrupament escolta amb altres influències.

Entre altres podem trobar:

- El propi agrupament escolta.
- Entitat patrocinadora: parròquia, col·legi, ajuntament, associació de veïns, plataformes socials, etc.
- L'associació escolta a què es pertany.
- La federació escolta a què es pertany.

La participació en aquests espais es porta fent des de l'origen de l'agrupament escolta en major o menor mesura, per la qual cosa pot haver-hi una inèrcia de participació, un sentiment d'obligació o una visió de poc productiva que reste eficàcia a aquest tipus de participació.

Si es dóna aquest cas, el primer serà treballar eixe sentiment, buscant quins objectius del nostre projecte educatiu podem cobrir participant en aquests espais i repartint la participació quan siga possible, per a no sobrecarregar una sola persona amb la dita responsabilitat. També és important valorar el que aquesta participació ens pot aportar i el que nosaltres podem aportar enriquant aquest espai amb la nostra pròpia identitat com a grup escolta.

A l'hora d'organitzar aquesta participació...

- 1º.- Veure en quants espais hem de participar i qui està convocat.
- 2º.- Calendaritzar en la mesura que siga possible la participació en aquests espais.
- 3º.- Repartir de manera equitativa entre els diferents responsables la participació, per a no sobrecarregar a ningú, i sempre que siga possible que vaja més d'una persona, per a poder recordar millor el que es diu i poder traslladar millor les idees i la identitat de l'agrupament escolta.
- 4º.- Veure quins objectius del nostre projecte educatiu podem dur a terme amb la participació en cadascun d'eixos espais, i desenvolupar accions concretes de participació en cada espai per a assolir els objectius.

Participació en l'agrupament escolta

Dins del desenvolupament de la participació interna, mereix una menció especial la participació dins de l'agrupament escolta. No tant en les activitats de les branques, la qual cosa ja es treballa en la primera programació del PEA, sinó en les activitats grupals i en els òrgans de participació.

Dins dels diferents valors trobarem objectius que ens invitaran a treballar per una

participació que done com a fruit el treball d'accions de participació en l'entorn pròxim per a aconseguir la finalitat de contribuir al desenvolupament social. Per això hem d'inspirar una cultura de la participació, començant des de joves en l'agrupament escolta, perquè s'entenga que és important aquesta participació per a contribuir al desenvolupament de les activitats i accions i que d'una

forma progressiva s'impliquen més en la participació social com a actors i no com a espectadors.

Per això, hem de treballar l'assistència a les activitats d'agrupament i òrgans de decisió, i promoure que s'intervinga en els mateixos aprenent a expressar les idees i realitzar aportacions de millora, sempre intentat contribuir, no per a enumerar problemes, sinó per a aportar solucions.

Per a això, en primer lloc, estructurarem la participació des del començament de

ronda, veient els diferents espais de participació, calendaritzant-los i explicant-los amb temps perquè es puguin organitzar en les agendes. A més el kraal de educadors ha de ser exemple de participació fomentant la importància d'aquesta participació. Finalment, hem de ser compressius però clars amb la necessitat d'aquesta participació, la qual cosa ens pot aportar i el que nosaltres podem aportar, perquè s'entenga que la participació té una importància i un sentit.

6.3. Desenvolupament de la participació externa

La participació externa és una oportunitat d'obrir les nostres portes a les realitats del nostre entorn sense que això signifiqui la pèrdua de la nostra identitat escolta. La dimensió externa ens dóna la possibilitat de contribuir a l'educació dels joves, desenvolupant la seua manera d'entendre i viure la vida que els arrela més en el seu entorn, els dóna un esperit crític enfront de la realitat social i els compromet a prendre les seues responsabilitats per a la consecució d'una societat millor i més justa, dins d'un marc democràtic.

En el nostre entorn hi haurà diversos espais de participació en què, encara que no tindrem el deure institucional de participar, la partici-

pació en ells pot ajudar-nos a dur a terme els objectius educatius que ens hem fixat per a les nostres branques i grup i en les que a més podrem enriquir amb les nostres aportacions i visió. Entre altres podrem trobar en el nostre barri o municipi:

- Entitats socials
- Parròquia propera
- Col·legis propers
- Plataformes de voluntariat
- Consells locals de joventut
- Associació de veïns
- Altres agrupaments escoltes o juvenils
- Activitats escoltes d'àmbit nacional e internacional

A l'hora d'organitzar aquesta participació...

Al no haver-hi una obligació institucional de desenvolupar aquesta participació, hem de tindre molt present la seua organització:

1º.- Veure en quants espais podem participar, què ens aporten i què podem aportar-los per a contribuir al compliment dels objectius del nostre PEA.

2º.- En aquells espais que valorem participar, veure qui és més positiu que participe, si tot l'agrupament, una branca, només el kraal o fins i tot una persona en concret.

3º.- Calendaritzar en la mesura que siga possible la participació en aquests espais, perquè siga un estímul que complemente el nostre projecte educatiu i no sobrecarregue la nostra programació.

4º.- Desenvolupar accions concretes de participació en els espais que anem a participar per a assolir els objectius.

Aquest tipus de participació és decisiu ja que, al no ser un moviment de transformació immediata, hem d'anar treballant dia a dia per a aconseguir-ho.

El nostre treball educatiu ha de conèixer i treballar per les classes socials desfavorides, i per modificar les estructures que donen lloc a l'empobriment de la societat i a l'exclusió social.

Per això, l'educació escolta ha d'anar més enllà de la vida de l'agrupament per a així formar part d'una societat transformadora de les injustícies socials i respectuosa amb la diversitat que la forma, pensant globalment però actuant localment.

És important abans de començar la participació en el nostre entorn ser conscients que participar en nous espais, de vegades, pot resultar incòmode o intimidatori. A l'entrar en un ambient on la gent ja es coneix i de normal té més tendència a participar, a nosaltres ens pot parèixer més complicat. Si detectem que açò ens pot passar, quan ens fixem els mitjans en el desenvolupament de la nostra participació caldrà incloure en ells una estratègia de participació. En aquesta estratègia haurem de treballar amb diverses fases:

1°.-Acostament inicial. Quan ja tenim clar

que participarem d'un espai, haurem de conèixer la gent que forma aquest espai i fer un primer contacte donant-nos a conèixer i empatitzant amb l'espai de participació.

2°.-Coneixement de l'espai i les formes de participació. Una vegada en aquest espai ja ens coneixen i dedueixen les nostres intencions, caldrà veure quina és la forma òptima de participar d'ell i com podem enriquir i aprendre.

3°.-Treball a través de la participació. Després de conèixer com participar d'aquest espai hem de cercar les formes més assertives de traslladar el nostre treball sempre intentant construir i aprendre tot el possible des de la il·lusió per descobrir coses noves.

4°.-Eixida, en el cas de no estar satisfets amb l'espai de participació. En aquest cas, és més positiu traslladar el per què de la nostra eixida, perquè almenys això permeta millorar l'espai de participació, en compte de desaparèixer de l'espai de participació donant una sensació de passotisme o abandó o ignorar les peticions de participació.

A l'hora de participar i treballar en l'entorn extern haurem de cercar certs referents que definisquen el treball a realitzar, com poden ser:

- ⇒ Conèixer situacions socials que desconeixem i on l'escoltisme pugui contribuir a la seua millora.
- ⇒ Enriquir i enfortir la xarxa social del nostre entorn, donant-nos a conèixer i coneixent altres entitats amb finalitats i/o objectius semblants als nostres.
- ⇒ Fomentar l'interès per la participació a nivell individual i col·lectiu en aquells espais on podem treballar pel desenvolupament social.
- ⇒ Aprendre noves habilitats i coneixements que contribuïsquen a la formació dels nostres xiques i joves com a agents de desenvolupament social de la seua comunitat.

6.4. Seguiment

La participació en el nostre entorn té una importància vital pel que no hem de descuidar el seu seguiment mentres s'està duent a terme ni la seua avaluació després d'haver-la realitzat. Si ho fem de forma correcta, podrem enriquir la nostra participació de forma contínua i conèixer els seus punts forts i febles per a saber com treballar i enriquir el nostre entorn.

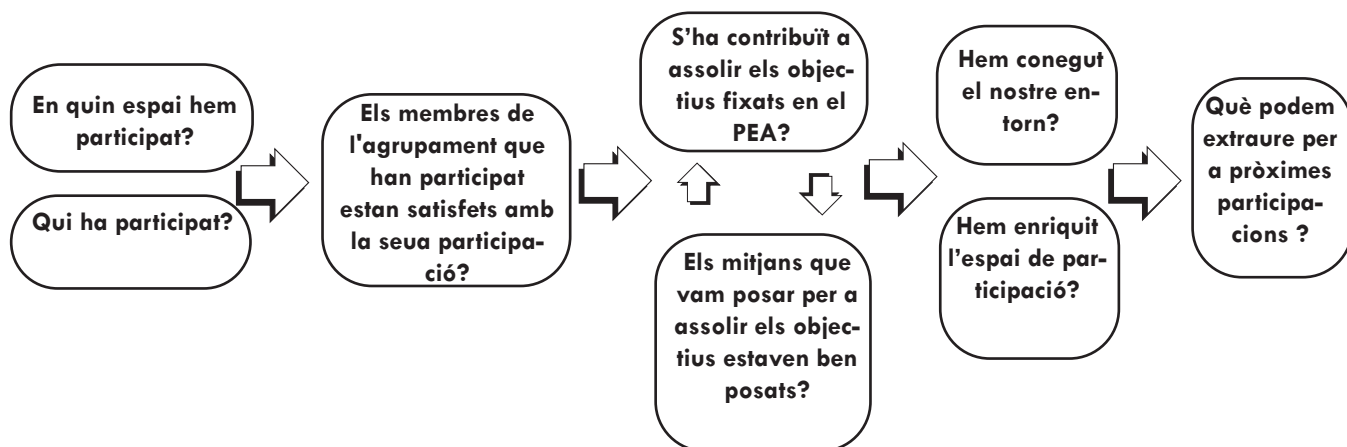
Una vegada hem treballat en un espai de participació, hem de veure si hem complert els objectius que ens havíem marcat o almenys hem contribuït al seu compliment. També serà important valorar si tan sols hem participat amb la nostra assistència, o en canvi hem enriquit l'espai de participació amb les nostres intervencions i treball.

D'altra banda, en les revisions periòdiques del PEA, caldrà tindre en compte si estem complint la calendarització i els qui han de participar de cada espai.

El seguiment hem de fer-ho cada vegada que estiguem participant en aquells espais on la nostra participació tinga una continuïtat, o bé quan finalitze la nostra participació si s'acudeix de forma puntual aquest espai.

És important no deixar el seu seguiment i avaluació únicament per a l'avaluació final de la ronda. Si la deixem únicament per a aquest moment, perdrem molta informació al no tindre fresc el nostre treball en l'espai de participació. Però també caldrà avaluar de forma global la programació de la participació en l'entorn per a poder veure en perspectiva si la nostra participació ha contribuït en quelcom, tant en l'espai de participació com en l'educació dels nostres xiquets i joves, o si, per contra, ha sigut innecessària, valorant replantejar-se com participar en aquests espais, o fins i tot, en el cas dels espais externs, el no participar.

A l'hora del seu seguiment proposem el següent esquema d'avaluació:

Encara que el treball en el nostre propi agrupament és fonamental, no hem de quedar-nos només en aquest espai de participació, ja que al conèixer espais fora del nostre agrupament és quan podem conèixer noves formes de treballar, de plantejar-se les coses i co-

nèixer molts recursos per a treballar i contribuir en l'educació dels nostres xiquets i joves. Si fem la programació de participació i entorn, i la duem a terme de forma correcta, és segur que a través d'ella haurem contribuït a millorar la nostra societat.

7. GESTIÓ

7.1. Priorització de la gestió

Dins de l'agrupament escolta, hi ha una gran quantitat d'aspectes i tasques que estan implícites en la vida organitzativa d'un agrupament escolta: material, logística, intendència, infraestructures, quotes, censos de l'agrupament, sopars d'agrupament, finançament, tràmits, manteniment de locals, etc.... Totes elles són part de la nostra activitat en tant que faciliten que podem desenvolupar una programació educa-

tiva. Si podem preveure les necessitats que tindrem en funció dels objectius del PEA, la gestió es posarà fàcilment al servei de l'educació.

Per a això una vegada tenim clars la prioritització d'objectius en el nostre PEA caldrà veure com aplicar-los a la nostra gestió. Aquesta tasca pot ser complicada ja que no sempre serà fàcil saber com casar les accions de la gestió amb objectius educatius.

A l'hora d'aplicar els objectius del PEA a la gestió...

1º.- Enumerar totes les accions de gestió que som conscients que comporta el nostre agrupament escolta i que hàgem extret de la nostra anàlisi de la realitat com necessàries per a la ronda.

2º.- Valorar la seua adaptació en cadascun dels objectius triats per al PEA. És a dir, veure quina acció cap en cada objectiu. Hi haurà accions que poden estar en més d'un objectiu i objectius que és possible que es queden sense accions. En la majoria dels casos aquestes accions caldrà adaptar-les perquè la seua consecució vaja d'acord amb els objectius pedagògics. Aquesta tasca que pot parèixer ràpida o fàcil, realment té molta elaboració i una importància capital perquè es transmeta una línia de coherència entre tot el que realitza l'agrupament per a poder transmetre els objectius educatius en cada acció que du a terme l'agrupament.

3º.- Posar una persona responsable o grup de persones responsables per a la consecució de cada acció. Moltes d'elles es podran agrupar per comissions: documentació, logística, material, tresoreria, etc.

4º.- Calendaritzar cadascuna de les accions durant la ronda. Veient les diferents accions que s'han de dur a terme de les quatre programacions, i la càrrega de treball de cada persona haurem de distribuir aquestes accions, prioritzant aquelles que siguen imprescindibles, en següent lloc les necessàries i finalment les desitjables, sense sobreçarregar a ningú.

Aquesta programació, al ser la que no comporta aparentment una acció educativa directa sobre els nostres xiquets i joves, no s'ha de considerar menys important, ja que **deixar de costat les accions de gestió pot emportar-nos que s'acumulen en la recta final de la ronda o a desenvolupar de forma ràpida i mal sobrecarregant a la comunitat educativa.**

Hi haurà algunes d'aquestes accions que són

imprescindibles portar-les a terme de forma continuada durant tot l'any com la gestió econòmica o el paperam per a la gestió del campament, i altres que es poden quedar en un lloc secundari o treballar-ho de forma puntual com les infraestructures del campament que poden deixar-se ben emmagatzemades i no tornar a treballar amb elles fins a dos mesos abans del campament.

7.2. Planificació de les accions i desenvolupament

Al treballar en aquesta programació tenim l'oportunitat de dotar d'un calat educatiu la gestió del nostre propi agrupament. Però per a això haurem de realitzar un treball important d'adaptar les diferents accions d'acord amb els objectius pedagògics que ens hàgem fixat. (Aquesta proposta englobaria el punt 2 de l'esquema de la pàgina 72: "Com planificar les accions de gestió").

Hem de tindre en compte que no estem parlant de canviar les accions a fer, sinó de com desenvolupar-les (el menjar del campament s'ha de comprar necessàriament, però podem fer la compra en una cadena d'hipermercats, en els comerços del barri o en una botiga de comerç just). L'acció la farem igualment, serà com dur-la a terme el que vindrà condicionat pels objectius educatius del PEA.

- ⇒ La tresoreria de l'agrupament s'ha de dur a terme, però no serà el mateix portar-la amb una mínima supervisió, que fer-ho amb honestedat, justícia i austeritat.
- ⇒ Els sopars o activitats lúdiques de l'agrupament es podran deixar a la improvisació o organitzar-les tenint en compte els valors d'espiritualitat i diàleg.

Abans de començar, hem de disposar de la llista d'accions de gestió que hem de desenvolupar durant la ronda del nostre agrupament escolta i dels objectius prioritaris per a cada

branca que haurem desenvolupat en la primera programació del PEA. Una vegada aquesta documentació esté clara, podem començar a treballar.

Com planificar les accions de gestió:

1°.- Prioritzarem uns objectius per a la gestió respecte a què ja havíem triat. Aquests seran els objectius que complirem i que ens ajudaran a treballar l'educació en valors. Com a mínim haurà d'haver-hi un objectiu per valor, per a seguir la línia de treball de la proposta educativa. Aquests objectius seran els de la programació de gestió. Aquesta elecció d'objectius es farà tenint en compte la capacitat d'acoblar les accions de gestió a ells.

2°.- Una vegada tinguem clara la prioritització dels objectius els assignarem les accions generals de gestió a cadascú, pot donar-se el cas que hi haja accions que es puguin acoblar a diferents objectius.

3°.- Amb aquesta distribució redactarem les accions de manera que la forma de portar-la a cap vaja d'acord amb els objectius seleccionats, redactada de manera que ens ajude a complir algun dels objectius, però sempre en format d'acció sent avaluable.

4°.- Una vegada tinguem les accions redactades de manera que acoblen amb els objectius caldrà veure quina serà la millor forma de desenvolupar, de forma contínua durant la ronda, de forma puntual un moment a l'any, o per fases segons la capacitat de l'agrupament i la sobrecàrrega de la ronda. Per a això haurem de veure de quin equip humà disposem per a exercir aquestes accions i de la seua disponibilitat durant la ronda.

Una forma per a enllaçar accions i objectius

Apunteu tots els objectius en una columna i totes les accions de gestió en una altra, i intenteu unir amb línies cada acció a l'objectiu que pensem que té relació, podent fer diverses unions per a un mateix objectiu u acció. Amb açò tindrem una visió més general de quins objectius són els més representatius de les accions que haurem de dur a terme en la programació de gestió.

7.3. Organització del comitè

Les accions de gestió poden restar dedicació i temps als educadors, pel que per a la realització d'aquestes accions, imprescindibles per al funcionament de l'agrupament, hem de comptar en la mesura que siga possible amb un grup de suport de persones adultes implicades en el treball organitzatiu de l'agrupament escolta i en la tasca que els educadors desenvolupen, de manera que les seues funcions vindran definides i requerides des de l'equip d'educadors. A aquest grup de persones se li coneix com el comitè d'agrupament.

El comitè d'agrupament està format per un número indeterminat de persones, aquests poden ser familiars directes dels propis xiquets i joves (pare, mare, iaies, tutors, educadors...),

antics escoltes, educadors que en eixe moment ja no exercixen com a tals o persones interessades en aquesta tasca. És recomanable una major representació de familiars directes en aquest comitè, pel fet que pot servir com a òrgan de representació de les famílies, a través del qual aquests prenen part activa en l'organització de l'agrupament.

El comitè d'agrupament pot ajudar activament en estes tasques organitzatives a fi que els educadors es puguen dedicar al que és fonamentalment la seua tasca en l'agrupament: l'educació dels xiquets i joves. Tot açò, sense perdre de vista que l'escoltisme és un moviment juvenil desenvolupat per joves i per a joves i, per tant, són ells els protagonistes.

Els membres del comitè, encara que no formen part de la comunitat educativa, també contribuïxen a la tasca educativa al proposar, aportar i enriquir la tasca realitzada en els agrupaments escoltes, ja que una visió externa o amb més recorregut pot ser positiva.

Per tant, una vegada les accions de gestió estan preparades per a ser desenvolupades, caldrà veure com organitzar i dinamitzar el co-

mité d'agrupament per a portar-les a terme, tenint en compte que **cada comitè ha d'adaptar-se al propi agrupament escolta a fi de respondre a les seues necessitats concretes**. Per a això vos llancem una proposta d'organització: (Aquesta proposta englobaria el punt 3 y4 de l'esquema de la pàgina 72: "Com planificar les accions de gestió").

Proposta d'organització del comitè:

1°.- Accions i comissions: Caldrà veure quines són les accions a dur a terme pel comitè, les quals provenen del PEA i el seu calendarització. A l'hora de treballar, és interessant agrupar-les per comissions per a facilitar el treball, evitar duplicitats i sobrecàrregues i garantir una bona coordinació.

2°.-Repartiment: Una vegada les accions s'han repartit per comissions, caldrà valorar quanta gent és necessària per a cada comissió, i veure amb quanta gent comptem per a cadascuna. A partir d'eixe moment la gent amb què comptem per a les accions de gestió es repartirà entre les diferents comissions, definint un coordinador de cada comissió perquè supervise com es du a terme. Si comptem amb pocs membres del comitè les comissions es poden reforçar amb educadors, però s'ha d'intentar que aquests no agafen grans responsabilitats perquè puguen centrar-se en la seua tasca educativa.

3°.- Calendarització: sabent les persones amb les quals compta cada comissió i les accions que té per davant se li haurà de marcar un calendari per a dur a terme les seues accions durant la ronda amb una prioritització de les necessitats i les actuacions, valorant quines accions caldrà dur a terme de forma contínua, puntual o per fases.

Una proposta de comissions podria ser...

⇒ **Documentació:**

- Realització, seguiment i actualització de llistats de membres de l'agrupament.
- Gestió de permisos.
- Elaboració i enviament de cartes i documentació.
- Manteniment de l'arxiu d'agrupament.

⇒ **Tresoreria:**

- Gestió del pressupost de l'agrupament.
- Gestió de quotes.
- Sol·licitud, seguiment i justificació de subvencions.
- Busca de formes externes de finançament.

⇒ **Logística:**

- Busca i gestió de llocs d'acampada.
- Busca i gestió del transport.
- Adquisició i gestió de locals.
- Millora i manteniment d'infraestructures.
- Muntatge d'infraestructures diverses.

⇒ **Intendència:**

- Realització de totes les tasques relacionades amb la manutenció en els campaments: menús, compra, cuinar...
- Transport de material al campament.
- Lloguer de la furgoneta.
- Renovació i manteniment de material (mobiliari, campisme, pedagògic, animació, etc.).

⇒ **Relacions públiques:**

- Amb l'entitat patrocinadora.
- Amb l'ajuntament.
- Escola de pares.
- Sopars, festes, activitats lúdiques...

A més de les diferents comissions i de les persones que treballen l'elles, hi ha 3 càrrecs necessaris per a un agrupament escolta que estan incorporats en el seu comitè d'agrupament:

⇒ **El president del comitè, encarregat de la coordinació i supervisió de la programació de gestió. Pot col·laborar en diferents comissions, però no és recomanable que coordine cap, ja que s'encarregarà de supervisar el funcionament correcte de totes.**

⇒ **El secretari, encarregat de les actes de reunions i assemblees d'agrupament i dels censos, entre altres funcions. Per lògica, sol ser el coordinador de la comissió de documentació.**

⇒ **El tresorer, encarregat de la comptabilitat i la gestió econòmica de l'agrupament, entre altres funcions. Per lògica, sol ser el coordinador de la comissió de tresoreria.**

Per exemple...

L'actualització del llistat dels membres de l'agrupament ha de fer-se de forma contínua durant la ronda, ja que si es deixa de forma puntual, hi haurà xiquets o joves participant de les activitats sense estar assegurats.

-La compra del menjar del campament serà puntual a realitzar dies abans del campament d'estiu.

-La comptabilitat de l'agrupament no cal portar-la de forma contínua cada dissabte perquè no comporta un volum gran, però tampoc deixar-la per al final de ronda, per la qual cosa es pot revisar cada trimestre per fases.

7.4. Seguiment

Per a realitzar el seguiment de la programació de gestió, és fonamental que hàgem realitzat una calendarització de les accions de forma correcta i realista. Si som conscients de quines accions s'han de dur a terme i per qui,

ja siga una comissió o un responsable concret, serà més senzill realitzar el seu seguiment. Per a això el responsable de cada comissió ha de tindre clar les seues accions i anar supervisant si s'estan duent a terme.

Quan les accions no s'estan duent a terme, cal veure a què es deu i intentar aportar una solució :

⇒ Si es deu al fet que la persona responsable de portar-la a cap no ho està fent, caldrà veure a què és degut, si cal reforçar-la en la mesura de les possibilitats o substituir-la per algú que es senta capaç de fer-ho. Per a això abans d'intervindre, serà necessari parlar amb la persona responsable perquè no es perda la proximitat i el contacte en el comitè, ja que al cap i a la fi es tracta d'un equip humà.

Exemple: La persona encarregada de fer el menú del campament està passant per una situació personal delicada i no es pot encarregar del menú, però és necessari eixe menú per a fer la compra del campament. Podem reforçar-li amb una persona que s'encarregue de redactar-ho i que només haja de supervisar-ho o bé si veiem que no és capaç d'arribar a la supervisió, substituir-ho per una altra persona a l'espera que la seua situació personal se solucione.

⇒ Si es deu a la falta dels mitjans al nostre abast, caldrà valorar si es poden aportar aquests mitjans i si no és possible, cercar una alternativa que si que siguem capaços d'aconseguir amb els nostres mitjans.

Exemple: es vol obtindre una carpa-menjador per al campament, però no disposem dels fons suficients per a comprar-la. Es pot valorar fer un extrajob per a obtindre els fons, demanar-la prestada a algun agrupament pròxim o aparcar la compra fins a l'any pròxim quan disposem de més fons..

⇒ Si es deu al fet que l'acció no és possible o viable. Potser des que vam fer la programació hagen canviat algunes circumstàncies que ens impedeixen dur a terme l'acció fixada. Davant d'açò caldrà cercar noves opcions per a superar les necessitats que teníem inicialment i en cas que no siga possible de cap de les maneres, substituir l'acció o posposar-la per a la pròxima ronda.

Exemple: Anem de campament a Mallorca, però per un canvi en la companyia per a les dates triades no hi ha ferris/vaixells que facen el trajecte. Podem proposar a l'agrupament altres dates de viatge on si que hi haja possibilitat de viatjar, o bé cercar alternatives amb vols, o bé en el pitjor dels casos posposar el campament a Mallorca a la pròxima ronda per a organitzar millor el viatge.

Conforme les accions es vagen duent a terme anirem valorant si han ajudat al compliment de l'objectiu marcat en la programació, perquè en tot moment **el comitè senta que les seues funcions ajuden al desenvolupament pedagògic de l'agrupament**. De la mateixa manera, podrem veure quins objectius sí que s'estan aconseguint i quins es poden quedar un poc més necessitats.

Aquestes revisions de les accions han de ser periòdiques, perquè en aquelles que s'han de dur a terme de forma contínua no deixem passar massa temps i córrer el risc que es queden de costat. De la mateixa manera aquestes revisions periòdiques ens ajudaran a reforçar

aquelles comissions o responsables que per alguna raó no puguem dur a terme les seues accions.

Les reunions de seguiment del comitè haurien de ser quinzenals o mensuals, per a poder dur a terme el seguiment continu sense sobrecarregar els seus membres. En elles a part de la coordinació del president del comitè, perquè cada comissió se centre en el seu treball però al mateix temps conega el treball de les altres i senten el seu treball de forma complementària, hauria d'assistir la persona que duga a terme la coordinació d'agrupament per a realitzar un nexa entre el comitè i la comunitat educativa.

De vegades, la comunitat educativa voldrà traslladar al comitè alguna impressió sobre les seues accions o a l'inrevés: el comitè voldrà traslladar a la comunitat alguna impressió sobre les seues accions. Aquest intercanvi sempre ha de ser enriquidor per a l'agrupament escolta i els seus objectius pedagògics, ja que una visió externa sempre pot ser positiva si es trasllada amb esperit constructiu, assertivitat i empatia.

Al finalitzar la ronda tancarem amb una avaluació global de la programació de gestió

de la ronda, veient si la programació inicial va ser real, si hem dut a terme les accions i si hem aconseguit els objectius. En cas afirmatiu sabrem que funcionem bé amb aquesta proposta de treball. En cas negatiu haurem d'adaptar-la millor a la nostra realitat, veient què ha fallat i tractant que la pròxima ronda el resultat siga òptim per a aconseguir una educació en valors el més completa possible en el nostre agrupament escolta.

8. APROFUNDIR EN L'EDUCACIÓ EN VALORS

8.1. Altres estratègies educatives

En aquest apartat s'expliquen altres estratègies educatives que ens van a permetre enriquir l'educació en valors que realitzem en la branca i en l'agrupament des d'altres moments educatius que es generen en la vida d'un escolta. Es tracta de que l'educador conega eines educatives útils per a avançar en el desenvolupament moral del xiquet o jove i que oferisquen oportunitats de vivenciar alguns dels valors (o contravalors) en els que volem educar (o que pretenem és què sàpien analitzar, detectar i respondre a ells d'una forma eficaç i justa).

Són nombroses les dinàmiques i tècniques educatives que existixen per a treballar l'educació en valors amb xiquets i joves, de fet, moltes d'elles segur que ja les utilitzem (video-fórum, audio-fórum, participar d'expe-

riències de servei, role-playing, etc). Per aquest motiu, hem volgut fer una selecció de les mateixes conforme al criteri següent: aportar estratègies educatives que, amb diferents formats ajustats a l'edat, al moment o al context socioeducatiu, permeten a l'educador, poder-les treballar en nombroses ocasions al llarg de la ronda i de la vida d'un escolta. En definitiva, aquestes estratègies educatives, com el seu mateix nom indica, ens ajuden a crear un marc de treball educatiu, no un moment de treball concret, per tant, "no es gasten" una vegada aplicades, sinó que poden ser utilitzades sempre que la situació ho requerisca. Aquestes estratègies han sigut triades atenent als espais educatius més habituals dins d'un agrupament escolta, en relació a...

8.1.1. Clarificació de valors

(*"Un mundo de valores"*-A. Cortina, J. Escámez, E. Pérez Delgado)

"Com a educadors som facilitadors del procés pel qual cada escolta va aclarint i organitzant les seues preferències i aclarint les situacions de la seua vida en què hi haja conflictes de valors"

Clarificació de valors (Rahts, Harmin i Simon): procés que ens permet conèixer els propis valors i aquells dels contextos en què es viu. Permet que xiquets i joves formen el seu propi sistema de valors. És per tant, un procediment centrat en el coneixement dels propis valors, en la solució dels conflictes intrapersonals i en la presa de decisions d'acció segons preferències individuals.

Pretén ajudar el xiquet o jove a prendre contacte amb allò que actualment constitueix un valor en la seua vida a través dels **quatre àmbits** que comentàvem en el punt 4.2 "Dimensions en l'adquisició d'un valor". Es tracta doncs de reflexionar i valorar la nostra acció, emoció i transcendència entorn d'algun valor.

No consistix lavors, en la transmissió ni inculcació de valors i principis, sinó ajudar la persona a descobrir la realitat dels seus ideals i refermar aquests una vegada reconeguts i acceptats.

En termes globals, aquesta estratègia educativa consisteix a capacitar al xiquet o jove a dir què és el que ells estimen en la vida. Açò potència que siguen ells mateixos els protagonistes de caminar construint el seu propi sistema de valors.

Característiques:

- ⇒ Mètode essencialment inductiu pel que, a partir d'experiències concretes, s'aconsegueixen les idees generals entorn d'un mateix.
- ⇒ S'oferix al xiquet o jove una revisió de la seua manera d'actuar, aclarir les seues preferències i les conseqüències que puguen derivar-se de les mateixes, i actuar d'acord amb eixos valors i/o actituds preferides.
- ⇒ Les tècniques que es poden utilitzar són diverses...

-Full de valors: triar valors prioritaris en la teua vida i assignar-los accions que realitzes d'acord amb aquests valors i aquelles accions que no realitzes però que hauries de realitzar per a continuar creixent en eixe valor.

-Frases inconcluses: completar frases relacionades amb allò que més estimes en la vida, amb els teus ideals, amb les teues preferències, amb les teues accions, etc.

-Presa de decisions segons valors: davant d'un role-playing, vinyetes de còmic, curt, notícies de premsa actuals, etc.

-Rànquing de valors o actuacions: jerarquitzar una sèrie d'enunciats daus, referits a algun tema rellevant per a l'edat del xaval i que impliquen principis morals, comportaments ètics, ideals de vida, etc.

- ⇒ És apropiada fonamentalment per a exploradors, pioners i companys encara que, depenent del xiquet o jove i de l'adaptació de l'activitat és possible adaptar-la per als més menuts, sobretot a través dels contes o treballant únicament des de les accions quotidianes dels xiquets en la vida de la branca, de l'escola o de la família (no es treballaria des dels valors sinó des de les accions).

Passos orientatius a dur a terme per l'educador per a realitzar dinàmiques de clarificació de valors en l'agrupament:

⇒ Facilitar que el xiquet o jove reflexione i efectue els "7 passos" que es proposen en aquesta estratègia per a l'assumpció lliurement d'un valor:

ELECCIÓ de valors oportuns	⇒ Lliurement
	⇒ Des d'alternatives
	⇒ Després de considerar àmpliament les conseqüències de cada alternativa
ESTIMACIÓ de valors triats publicament	⇒ Apreciant i sent feliços amb l'elecció
	⇒ Defenent-la i afirmant-la
ACTUAR	⇒ Valorar si s'actua d'acord amb l'elecció realitzada
	⇒ Actuar repetidament d'acord amb l'elecció
Aquests 7 passos són imprescindibles per a fer possible l'assimilació de valors	

⇒ Formular preguntes perquè el xiquet o jove vaja aclarint el sentit dels seus propis valors així com sobre les conseqüències que es deriven de les pròpies posicions, en la seua vida ordinària.

⇒ Convidar a l'agrupament a què els uns i els altres es qüestionen sobre tals assumptes. I fins i tot, que analitzen si les eleccions dels uns i els altres són compatibles o incompatibles entre si.

⇒ Promoure que el xiquet o jove siga feliç amb les seues preferències quant als valors i actituds es refereix.

⇒ Estimular el xiquet o jove a què les seues accions siguen coherents amb els valors que va detectant com seus.

8.1.2. Dilema moral

("Un mundo de valores"-A. Cortina, J. Escámez, E. Pérez Delgado)

*"Mai temes alçar la teua veu... contra les injustícies, les mentides i la cobdícia.
Si les persones en tot el món... feren açò, canviaria el món"*

William Faulkner

Dilema moral: un dilema és una situació, real o imaginària, en la que entren en conflicte dos valors morals, davant de la qual s'ha de triar en grup, actuar d'una determinada manera a través del diàleg. Pretén desenvolupar el júi moral de les persones.

Característiques:

- ⇒ El dilema ha de ser **significatiu** per al xiquet o jove.
- ⇒ Ha de **generar** entre l'agrupament **controvèrsia**, perquè es podrien donar solucions distintes al conflicte.
- ⇒ Ser **comprensiu** a l'edat i cultura dels membres del grup.
- ⇒ Estar centrat en un personatge que haurà de **triar** entre dos alternatives o més d'una acció moral.
- ⇒ Finalitzar el dilema preguntant al grup què deuria de **fer** el personatge central i per quines raons.
- ⇒ Pot tindre **format** text/conte, còmic, vídeo, imatge, representació, línia dilemàtica, etc.

Passos orientatius a dur a terme per l'educador per a realitzar dilemes morals en l'agrupament:

- ⇒ **Preparar al grup:** les normes per a intervindre en la discussió s'han d'establir d'acord amb el grup, fomentant el respecte entre els companys.
- ⇒ **Oferir dilemes:** l'educador prepara o acompanya la preparació del dilema a presentar al grup, en el format corresponent.
- ⇒ **Promoure un diàleg moral:** l'educador constata que el grup ha comprés els elements centrals de la situació i quins són els valors que entren en conflicte, així com les principals conseqüències que es deriven d'adoptar una solució o una altra en el conflicte plantejat.
- ⇒ **Es demana a cada xiquet o jove (individualment o en xicotet grup) que adopte una posició inicial:** una vegada presentat el dilema es proposa una reflexió sobre el conflicte plantejat; que escriguen el que hauria de fer el personatge central i una o dos raons per les quals s'ha de triar eixa opció. Així s'estarà preparat per a fer una aportació al debat del gran grup.

En el cas d'optar per les Discussions en grups xicotets: s'aconsella formar grups de quatre o cinc persones perquè discuteixen la seua elecció individual i les raons que li ha portat a adoptar-la. Els agrupaments es poden fer o bé entre els que prenen la mateixa elecció perquè comparen les raons pròpies amb les dels companys i seleccionen les que consideren millors, o bé entre els que prenen distinta elecció perquè ja inicien el debat en el xicotet grup. En una o altra situació és convenient que un membre de l'agrupament prenga nota de les raons que justifiquen la postura del grup. En aquests casos és important que l'educador vetle per la pertinença en els grups de xiquets o joves de diferent desenvolupament moral perquè a través del diàleg s'establisca entre el xicotet grup conflictes cognitius.

- ⇒ **Moderar la discussió en el gran grup:** cada participant o portaveu dels xicotets grups, informen sobre la seua elecció i les raons que han aportat com a justificació d'eixa elecció. S'anoten o arrepleguen les aportacions de forma visual per a tot l'agrupament. Amb eixes raons com a punt de partida, s'invita a tot els integrants de l'agrupament a què voluntàriament intervinguen o bé per a aclarir les raons del seu agrupament, o bé per a demanar aclariments als membres d'altres grups, o bé per a refutar les raons dels altres quan no les compartixen. L'educador ha de facilitar el diàleg, evitant que algun xiquet o jove acapare la discussió, o que el debat transcórrega per camins no morals o s'obstaculitze la lliure expressió a algun integrant de l'agrupament. Si el debat perd vigor, l'educador pot introduir algunes variants del dilema que inciten a noves discussions. Es tanca el debat fent un resum de les principals raons que s'hagen donat i de les variacions d'elecció que hagen pogut sorgir.
- ⇒ **Reconsideració de les posicions inicials:** Si volem tindre un final més complet, sobretot en les seccions majors, es pot realitzar oralment o per escrit (en el seu diari o quadern de creixement personal, en el cas que ho tinguera). Que el xiquet o jove torne a reflexionar sobre el dilema i sobre els diàlegs que hi ha hagut en xicotet i gran grup; que torne a triar el que el personatge central ha de fer i a redactar les raons morals per les quals deu d'actuar així. Se'ls pot sol·licitar que manifesten personalment en què els ha afectat personalment el debat i si ha modificat en quelcom la seua posició inicial.

8.1.3. Joc cooperatiu

(*"Descubrir otra manera de jugar" InteRed ONGD.*)

"Cooperar jugant, créixer col·laborant i viure compartint"

Joc cooperatiu: joc entre dos o més persones que s'enfronten davant d'un repte comú i tenen necessàriament que col·laborar per a poder superar-ho. Participar en jocs d'estructura cooperativa ens permet assajar comportaments desitjables per a la construcció de la comunitat, reflexionar sobre els valors implícits en la nostra societat al fomentar la percepció del bé comú i capaciten al xiquet o jove en la integració de la diversitat de persones. Són jocs per a imaginar i crear solucions de cooperació i no, per a guanyar de forma individual.

Característiques:

- ⇒ Les persones guanyen o perden conjuntament contra un desafiament comú.
- ⇒ El joc acaba al mateix temps per a tots els jugadors.
- ⇒ Tot participant té una missió a dur a terme en el grup per a poder aconseguir el repte comú.
- ⇒ L'adversari sol ser un element exterior contra el qual els jugadors han de lluitar, barallar... i no contra un altre jugador. L'enemic passa a ser un factor que no pertany al grup (el temps, la gravetat, etc.).
- ⇒ Es posen en marxa els mecanismes de negociació: les regles han de permetre que es done l'ajuda mútua i la cooperació sense obligar a ningú a fer-ho. Una altra manera de col·laborar consisteix a realitzar un xicotet debat entre els jugadors estudiant les diferents possibilitats de joc. Durant aquestes discussions poden sorgir situacions de conflicte que els jugadors es van a veure obligats a resoldre si desitgen aconseguir l'objectiu.
- ⇒ Ha d'establir-se una comunicació positiva entre els participants del joc a la recerca de solucions o establiment de regles o normes.
- ⇒ Poden ser jocs de taula (Bamboleig, Vila Paletti, llapis cooperatiu, etc.), jocs a l'aire lliure amb material (paracaigudes, serpentina, etc.) o bé jocs físics sense material didàctic.
- ⇒ Generen diversió en el grup, es guanya o es perd.
- ⇒ Molts d'aquests jocs es poden presentar a través d'una historieta que va enunciant parcialment les regles. Li dona l'originalitat d'una presentació personalitzada, adaptant-la a l'edat, permetent una posada en escena del joc.
- ⇒ Ha d'haver-hi sempre una reflexió final sobre els mecanismes que s'han posat en marxa per a resoldre els conflictes provocats pel joc, els sentiments generats en els participants del joc, etc.

Passos orientatius a dur a terme per l'educador per a realitzar dilemes morals en l'agrupament:

- ⇒ **Promoure el diàleg i l'expressió oral durant el joc:** per a realitzar preguntes, aclarir dubtes, donar opinions o decidir noves regles del joc amb què tots els participants estiguen conformes.
- ⇒ **Reforçar les accions positives** que es realitzen durant el joc per part d'algun/a participant.
- ⇒ **Animar** a les persones que més dificultats mostren durant el joc.
- ⇒ **Ajudar a fer que el grup de participants prengui consciència de la importància de cooperar i el benefici que això suposa:** es poden plantejar interrogants perquè ells mateixos donen la resposta i vegin la jugada més adequada.
- ⇒ **Avaluar el joc:** recordant i verbalitzant que gaudeix del mateix, l'esforç realitzat, la constància amb què hagen treballat, les actituds positives i negatives que s'han donat en el grup, l'expressió de sentiments sorgits, etc.
- ⇒ **Disposar al grup en cercle** (sempre que el joc ho permeta): per a facilitar la comunicació.

8.1.4. Joc límit

Joc límit: consisteix bàsicament a posar als participants en una situació límit perquè aconseguisquen desenvolupar les habilitats necessàries per a desembolicar-se en ella. És, doncs, un joc grupal, en el que a cada participant se li repartix un rol. Busca treballar la presa de consciència d'una realitat social problemàtica, l'empatia, la superació d'un mateix i de les dificultats que se li plantegen, el pensament alternatiu i conseqüencial, la reflexió i vivència d'uns valors determinats emmarcats en el joc.

Característiques:

- ⇒ Els **rols** a repartir en el joc poden tindre trets positius o negatius o d'ambdós tipus depenent del moment del joc. Aquestes caracteritzacions seran personals a cada jugador i no poden ser intercanviades pels participants.
- ⇒ Hi ha una **història marc** del joc que s'ha de presentar de forma adequada, de la manera més real i motivadora possible utilitzant escenaris, disfresses, rols per part dels animadors, etc.
- ⇒ La **duració** del joc ha de ser prou llarga com perquè els participants del mateix puguin interioritzar el rol que se'ls ha assignat. El joc acaba quan el dinamitzador del mateix ho indica. No haurà de detenir-se abans, llevat d'excepcions.
- ⇒ Requereix sempre d'una **posada en comú** on es reflexionen les situacions, accions i valors que s'han posat en joc així com els pensaments, emocions i reaccions sorgides per part dels participants.
- ⇒ Jocs límit existixen molt variats, alguns exemples podrien ser:

- Imposar-los una discapacitat i que hagen de desenvolupar les seues activitats de un dia normal de ronda, acampada, etc.
- Traslladar al grup a un altre moment social en la història diferent i que vivencien aspectes relacionats a algun esdeveniment ocorregut.
- Situar els participants en un altre context sociocultural actual en el que predomine algun tipus d'injustícia o contravalor en què vullguem incidir.
- Crear situacions fictícies en què hagen de desenvolupar estratègies i habilitats per a superar-les (illa deserta, extraterrestres, etc.)

Passos orientatius a dur a terme per l'educador per a realitzar jocs límit en l'agrupament:

1	Inventar una història real o imaginària que englobe valors o actituds en què vullguem sensibilitzar els xiquets o joves.
2	Buscar elements motivadors per a contextualitzar la història...
3	Dissenyar i repartir rols als participants...
4	Explicar amb claredat els rols i deixar un temps perquè els jugadors s'introdueixen en el rol que se'ls ha assignat.
5	Indicar els objectius que es persegueixen amb el joc....
6	Acompanyar el desenvolupament del joc en tot moment...
7	Incorporar diferents nivells d'intensitat en el joc...

...fotos o imatges, retalls, textos o poesies, disfresses o decorats, cançons o relats o contes, personatges reals o ficticis que hagen evidenciat eixa història o situació.

...cuidant l'assignació dels mateixos als participants que més s'adeqüen segons el seu desenvolupament físic, intel·lectual, emocional o moral.

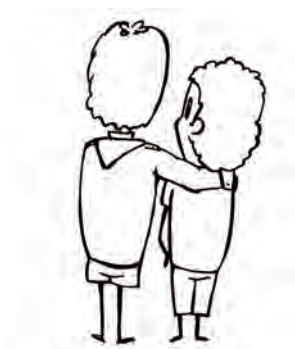
...però, només aquells que siguen necessaris per a entendre la dinàmica plantejada i motivar a la participació del mateix. El factor sorpresa és important i caldrà potenciar-ho en major o menor mesura dependent de l'edat dels xiquets i joves.

...controlant la motivació dels participants, els conflictes que puguen sorgir, personals o grupals, que requerisquen d'intervenció adulta per a no trencar el joc.

...dependent de la duració del mateix i de l'edat dels xiquets i joves, perquè no sorgisca desmotivació i excessiu control de la situació per part dels participants. Açò provocaria disminució de la situació límit.

És important tindre en compte la voluntarietat en la participació per part dels xiquets o joves...

No obligant excessivament a la participació d'algun membre de l'agrupament que puga estar molt sensible amb la situació plantejada i no ho hàgem tingut en compte prèviament.

Recordar la importància de tindre ben definits els objectius del joc i aquells aspectes educatius en què pretenem sensibilitzar...

...aquest tipus de jocs no sempre es desemboquen de la manera que teníem prevista i per tant cal cuidar que la incidència en el grup no siga negativa.

...en el cas que el desenvolupament del joc es desvià dels mateixos seria necessari valorar la seua continuïtat.

El joc límit requereix el consens del kraal per a la seua aplicació. MAI HAURÀ DE DUR-SE A TERME PER DECISIÓ D'1 o 2 SCOUTERS DE MANERA INDEPENDENT...

...a causa de les peculiaritats i riscos que de vegades poden presentar aquest tipus de jocs per falta de maduresa, experiència o formació del educador.

8.2. Principis orientadors del programa de joves

A continuació s'anomenen i recorden els principis que orienten els diversos elements que constitueixen el nostre programa de joves.

La intenció és poder valorar i entendre com la proposta del Programa de Joves es fonamenta i fa realitat aquests principis en la pràctica educativa contínua i quotidiana dels agrupaments escoltes .

Els principis educatius en què es fonamenta tota la proposta metodològica de la FEV els hem estructurat en sis aspectes:

- El jove
- L'educador
- La relació jove/educador
- Bases del nostre estil educatiu
- Programa
- Context

EL JOVE...	
Constructor i protagonista del seu aprenentatge	Ell serà el que es constrüisca com a persona en els diferents marcs d'interacció en què es mouen a través d'un procés actiu i personal. El procés de formació de la persona consisteix a construir esquemes mentals de coneixement que inclouen esbossos o representacions sobre un mateix, sobre els altres, sobre les situacions i les pròpies capacitats per a afrontar-les. En definitiva, models de coneixement sobre la forma de veure el món i de relacionar-se amb ell.
Conscient del seu procés educatiu	El jove ha de ser conscient del seu procés educatiu per a afavorir el sentit de la seua pròpia identitat construint un marc de referència des del que interpretar la realitat externa i les seues pròpies experiències.
Conscient de la realitat social	La plena consciència de l'entorn que ens rodeja i la vivència en primera persona, són elements essencials en un procés educatiu que busca la transformació social.

A través de l'educació en valors en els quatre àmbits, acció-reflexió-emoció-sentit, de l'apartat 4.2 es pretén fonamentalment una adquisició dels valors conscient i activa...

...que es pose de manifest, que es porte cap,

...sabent per què i sent conscient de per què actuar d'una determinada manera,

...coneixent-se i entenent els sentiments, no sempre agradables, que sorgeixen, en un mateix i en els altres,

...caminant cap a una direcció presa, no qualsevol.

-A nivell individual, la proposta d'educació en valors dóna especial importància a l'ús dels quaderns personals de branca i a l'avaluació com a eines que ajudaran al jove a ser el principal protagonista de la seua educació en valors.

-A nivell d'agrupament/branca, posa l'èmfasi en la importància dels projectes de branca per al treball en valors, sempre en un entorn social, sent conscient que els valors no s'adquireixen en solitari sinó que tenen necessàriament una dimensió grupal i social.

-A nivell de kraal, és a través de la línia de treball "Participació i entorn" (punt 6 de la proposta) com es proposa a nivell d'agrupament escolta programar i mantindre el nostre treball educatiu en valors lligat a l'entorn del barri i social.

EL EDUCADOR...	
Model	L'educador juga un rol essencial en el procés d'aprenentatge: és referent dels joves, i eixa és una de les principals eines educatives amb què treballem. Això ens obliga a la màxima coherència i vivència amb el model de persona que proposem.
Facilitador d'aprenentatges i experiències significatives	Orientar, interrogar, qüestionar, provocar el dubte i la reflexió, crear conflicte, aportar informació important... són algunes de les maneres que té l'educador de crear en el jove un procés de reflexió que li porte a construir els esquemes mentals que constitueixen el seu aprenentatge... l'educador afavorix situacions on els joves poden posar en pràctica els seus aprenentatges previs, conèixer, explorar, investigar, descobrir-se, reflexionar, sentir, amar... Ha de possibilitar que els nostres joves puguin acostar-se de forma vivencial a la realitat que vivim, sense ocultar-los cap aspecte de la mateixa. Experiències on ells puguin investigar i descobrir la complexitat de la realitat social, tenint en compte el procés evolutiu del jove. Per a això l'educador ha de ser pròxim i accessible.
Renovat i flexible	L'educador ha d'analitzar i reflexionar sobre l'agrupament de joves que té davant, ha de ser una persona reflexiva i actualitzada, que analitza constantment la seua acció educativa per a adaptar-la a les realitats existents i amb això optimitzar-la.

En aquest aspecte, la principal aportació que fa la proposta de Educació en Valors és la línia de treball "La Comunitat Educativa".

Si entenem que el kraal ha de treballar-se també com a persones que actuen de forma coherent d'acord amb els valors que eduquen, que han de continuar creixent com a persones i enriquir-se els uns dels altres, podrà ser model, facilitador d'aprenentatges i referent en l'aprenentatge dels seus xiquets i joves.

Per un altre costat els objectius educatius seqüenciats des de castors a companys i organitzats per valors, que trobem en el punt 2.4 de la proposta, facilita molt la pràctica educativa a l'hora de poder donar al xiquet o jove, pistes de treball d'acord amb les seues necessitats i inquietuds en cada moment, en cada projecte.

RELACIÓ JOVE/EDUCADOR...

<p>Acompanyament</p>	<p>L'educador proporciona recursos i idees, fomenta l'ajust d'expectatives (avantatges i inconvenients i possibilitats i limitacions), escolta sense prejudicar, respecta els interessos personals, ajuda a trobar l'equilibri entre la persona i el grup, focalitza l'atenció del jove en el creixement personal creant espais per a l'equilibri personal, posa èmfasi en els projectes, intenta assegurar l'èxit dels processos i les activitats...</p>
<p>Pedagogia del diàleg</p>	<p>Si el fet educatiu és un procés comunicatiu, el diàleg cobra un aspecte fonamental, en tant i quant és l'eina que permet la interacció, de forma correcta i adequada. El diàleg que plantejarem està emmarcat en una educació democràtica, on tots aprenem de tots, encara que cada un jugue un rol concret i distint dins d'aquest procés. El fet educatiu és un procés de comunicació bidireccional i recíproca.</p>

EDUCACIÓ BASADA EN...

<p>Pedagogia del conflicte i de les certeses</p>	<p>El desequilibri, la contradicció, el dubte, el problema, el conflicte, és l'element que provoca la motivació i l'aprenentatge. És necessari, per tant, treballar en els nostres projectes des d'una pedagogia del conflicte, relacionada amb la superació de la crisi per a desenvolupar la capacitat d'evolucionar. D'evolucionar no cap a la incertesa sinó cap a unes certeses plasmades en el nostre model de persona; perseguim una finalitat clara. Els educadors escoltes tenim la convicció de la validesa i actualitat de la llei escolta i els seus principis per a la vida de la infància, la joventut i la maduresa hui en dia.</p>
<p>Pedagogia de la indignació i de l'admiració</p>	<p>La indignació com a element essencial en el nostre treball. La capacitat per a assaborir cordialment la realitat sense sentir-se atrapat o contret per ella, continuar vibrant amb la tragèdia de l'altre però sense afonar-se fàcilment, emocionar-se en la progressió de qui va eixint del fossat de l'exclusió i ho disfruta i celebra sense oblidar que cal seguir en la bretxa. Proposem educar en la capacitat d'escoltar, comprendre i admirar la realitat, i tot el que és valuós en ella. Necessitem posar en joc una pedagogia de l'admiració o de la sorpresa, no de la coacció; del descobriment, no del mer aprenentatge; de la persuasió i la seducció, no de la transmissió freda. El que aprèn el que és la vida descobrint-la pas a pas, de forma ben articulada, no sols acaba sabent què ha de fer per a desenvolupar-se plenament com a persona sinó que està ben disposat per a transmetre eixe coneixement a altres persones de forma persuasiva i convincent.</p>
<p>Pedagogia cooperativa</p>	<p>Pràctica pedagògica basada en relacions cooperatives, dialògiques i respectuoses.</p>

EDUCACIÓ BASADA EN...	
Educació de les necessitats i dels centres d'interés	En un món on se'ns creguen necessitats de forma constant amb l'únic objectiu que consumim, els escoltes proposem l'austeritat com a forma de vida i, en paral·lel, plantegem treballar un procés de reeducació de les necessitats, aprofundint en les que realment tenim, així com els interessos que ens fan feliços. Per a això, és necessari analitzar críticament les nevenen o interessos que se'ns veuen des de els mitjans de comunicació.
Educació des de la consciència	Educar el jove en la consciència dels valors que va interioritzant de manera que vagi creant la seua pròpia identitat.
Vivència comunitària	La potenciació del xicotet grup i la vida comunitària continua sent un dels principis essencials de l'escoltisme. Aprendre a viure en comunitat, amb tot el que això suposa, és una seriosa alternativa a l'individualisme que hui en dia es potencia.
Aprenentatge significatiu i funcional	Perquè la informació que aportem al jove siga motivadora i permeta la interacció mental i la construcció de coneixement, hem d'aportar-li: -una informació que tinga relació amb tota l'experiència i coneixements previs que la persona ja posseïx (aprenentatge significatiu). -una informació que resulte útil a les necessitats del jove, que enllaça amb els interessos, motivacions i necessitats de cada persona (aprenentatge funcional).
Esquema: acció-reflexió-acció	El jove participa en totes les etapes del procés d'aprenentatge (planificació, experiència i avaluació) basat en un aprenentatge d'interpretació i qüestionament continu.

PROGRAMA...	
Sòlid i flexible	El programa serà prou sòlid per a donar suport al conflicte continu entre el model de persona que perseguim i els canvis actuals de la societat. També serà flexible, per a poder adaptar-se a la diversitat dels joves i a les diferents realitats a què va dirigit.
En renovació contínua	El programa haurà de ser analitzat constantment per a adaptar-ho a les realitats que vagen succeint..
Participació de tota la comunitat educativa i social	Diferents agents educatius i socials influeixen directament o indirectament en el nostre programa educatiu, per açò formen part del mateix. Entre altres podem citar a: la família, l'escola, grup d'iguals, mitjans de comunicació...

DES DE...	
<p>La naturalesa mitjà fonamental de les nostres accions educatives</p>	<p>En un món cada vegada més urbà, la naturalesa continua sent un espai idoni per a la vivència d'experiències que desenvolupen els sentits, les habilitats personals i grupals, els sentiments...</p>
<p>Programa adaptat a la realitat social des d'un projecte global de transformació</p>	<p>El nostre programa ha d'atendre als principals problemes de la realitat social des d'una visió crítica i constructiva.</p> <p>El nostre treball està arrelat en corrents històrics que han lluitat per la justícia i la dignitat de la persona i, així mateix, la nostra acció educativa s'uneix a la tasca de milers de col·lectius que pretenen un món més just.</p> <p>Com a escoltes i com a persones ens sentim part de la gran família de la humanitat i, per tant, ciutadans del món, on cap persona que patisca ens és indiferent.</p>

8.3. Tipologies de valors

"Sense moralitat cívica les comunitats deixen d'existir; sense moralitat personal, la seua supervivència no té valor".
A. Cortina. "Un mundo de valores"

Tots els valors són positius però, no tots tenen la mateixa importància...

Una possible forma de classificar-los que pot ajudar-nos a entendre millor el treball en l'educació en valors així com el nostre disseny de la programació de kraal, branca o d'un jove en concret és la següent:

Tipus de valors	Exemples
estètics	la bellesa o l'elegància
religiosos	el sagrat o el transcendent
de salut	la salut o l'agilitat
intel·lectuals	el coneixement o l'evidència
això d'utilitat	l'útil o l'eficaç
morals	justícia, llibertat

És des dels valors morals des d'on podem ordenar tot els altres. Els valors morals actuen com integradors de tots ells, d'una forma ajustada a les exigències del nostre ser persones. (A. Cortina).

Aquest és el motiu que l'educació en valors se centre en nombroses ocasions en l'educació

d'aquests últims. Perquè si són els valors morals la base sobre la qual construïm la nostra personalitat, així com el "motiu" pel que "eduquem" les nostres accions i hàbits, són aquests el nostre objectiu fonamental si volem educar persones ètiques, justes, coherents i amb consciència moral.

I per què un valor és un **valor moral**? Com puc saber jo que un valor és un **valor moral**?

Segurament el més important no és saber si un valor és considerat un valor moral o no pels teòrics, si no que en el treball amb els xiquets i joves el que més ens interessa és educar en valors justos, que estimulen la persona i el desen-

volupament de societats cada vegada més ètiques i basades en la igualtat de dret a la dignitat de les persones.

Igualment, a continuació s'enumeren quatre característiques pròpies dels valors morals que els fan diferents dels altres valors i que poden aclarir algunes incerteses a l'hora de diferenciar-los dels altres:

- ⇒ En la mesura que se adquireixen atorguen humanitat a la persona.
- ⇒ No son atribuïbles a objectes.
- ⇒ **Son universals.**
- ⇒ Depenen de la llibertat de la persona.

Un exemple: **La igualtat.**

Universalitat. La igualtat de drets, d'oportunitats, de condició i de dignitat personal existix ací i allà, en tots i cadascun dels països del món, és considerada i entesa de la mateixa manera en tots ells.

Esta igualtat, com a valor, **no és atribuïble a un objecte**, no té sentit. Un llit no té drets, oportunitats, condició o dignitat, per molta estima que li tinguem.

Requereix **Llibertat**. Depén de cada una de les persones voler treballar per la igualtat de les persones, respectar-la i adquirir tot el que aquest valor comporta en hàbits de la nostra vida. No ens poden imposar creure en la igualtat i defendre-la a ultrança.

Atorga humanitat a la persona. Finalment, en la mesura que sí la incorporem com un principi de vida, açò ens convertirà en persones d'una qualitat ètica i moral major, és a dir, humanament millor per contribuir a la construcció d'un món on puguen conviure tots els éssers vius.

Una referència útil per a realitzar aquesta educació en valors i poder estimar el desenvolupament en la mateixa, en els xiquets i joves amb els que treballem, pot ser "*Les etapes de desenvolupament moral*". Esta proposta que va realitzar Kohlberg a partir dels estadis evolu-

tius de Piaget, proposa com a eina pedagògica per a tractar d'educar en l'ascens pels diferents estadis, el dilema moral. Eina que ja ha quedat explicada en el primer punt d'aquest apartat (8.1 Altres estratègies educatives)

EXPLICACIÓ DE LES ETAPES DE DESENVOLUPAMENT MORAL (Kohlberg)

<p>Primer nivell: moral preconvencional Es respecten les normes per les conseqüències que puguen tindre (premi o càstig), o pel poder físic de què les estableixen. Estem en un nivell pre-moralitat en el que la conducta del subjecte està molt determinada per les pressions culturals. Es pregunten: què és el correcte fer?</p>	<p>Estadi 1: obediència. El correcte és obeir, per a evitar el càstig o obtindre el propi benefici, tant a les regles com a l'autoritat. Perspectiva social: egocèntrica. L'individu no és capaç de posar-se en al lloc de l'altre, ni de reconèixer punts de vista diferents dels seus. Edat: infantil i primers anys de la primària.</p> <p>Estadi 2: pragmatisme. El correcte és cercar els propis interessos acceptant que els altres tenen dret a fer el mateix. Perspectiva social: intercanvi "tant em dones, tant et done". Es tracta d'una postura individualista, conscient que tots tenen els seus propis interessos i que poden entrar en conflicte. Edat: final de la primària i secundària. També, poblacions adultes amb deficiències en socialització.</p>
<p>Segon nivell: moral convencional Cal respectar les normes imposades pel grup a què es pertany. El subjecte intenta complir bé el seu propi rol, responnent al que els altres esperen d'ell. És important complir amb l'orde establert</p>	<p>Estadi 3: concordança. El correcte és obeir concordar amb el model (ser bona persona). Es busca una acomodació amb els models col·lectius. El correcte és el que els altres aproven. Perspectiva social: tindre amb els altres el comportament que ens agradaria que tingueren amb nosaltres. El bé comú és prioritari als interessos individuals. Edat: adolescents i la majoria de les persones adultes.</p> <p>Estadi 4: Llei i orde. El pensament moral es basa en el respecte a la llei i l'orde social. L'acció correcta és la que contribueix al manteniment de la societat, grup, classe... Les normes es defineixen de forma ja més abstracta que en l'estadi 3. Perspectiva social: punt de vista col·lectiu per damunt d'interessos individuals però, ara són els interessos del sistema per damunt dels interpersonals. Edat: pot iniciar-se en la joventut però, és característic de la maduresa.</p>
<p>Tercer nivell: moral postconvencional S'apel·la a valors i principis de validesa universal, considerant-se moralment correcta l'acció que està d'acord amb aquests principis.</p>	<p>Estadi 5: consens social. El pensament moral es basa en el coneixement del contracte social com a pacte que arreplega i defén els drets humans universals. Perspectiva social: considera les lleis i normes com a fruit d'un consens que té com a fi el bé de la humanitat. Edat: només un baix percentatge d'adults pareix que aconsegueix aquest estadi.</p> <p>Estadi 6: Principis universals. El pensament moral es basa en principis universals fruit d'una elecció personal i d'un raonament autònom. Es reconeix el valor del compromís social per a garantir els drets de tots els ciutadans; però si fallen les lleis, s'ha d'actuar segons els principis morals de cadascú. Perspectiva social: aconsegueix la seua màxima amplitud perquè comprén a tota l'espècie humana. I distingeix les exigències morals universals de les exigències socials o egocèntriques. Segons pareix només ho han aconseguit persones d'elit (d'ací que es discutisca sobre la seua existència o no)com :Sòcrates, Gandhi, Martin Luther King...</p>

Aquests sis estadis es refereixen doncs, als esquemes de raonament que utilitzem les per-

sones per a prendre decisions que tinguen connotacions ètiques.

9. L'AUSTERITAT COM A CULTURA DE LA SUFICIÈNCIA

L'austeritat ha sigut tradicionalment entesa com a sobrietat, absència d'adorns, frugalitat i moderació; com una actitud vital que ens porta a refusar el consum i l'ús de l'in necessari per a la vida. Una concepció que porta implícita la necessitat d'establir límits, que inclou en qui la pràctica un "sentit dels límits".

No obstant això, i "burla burlant", en diferents àmbits socioeducatius i ecològic-naturalistes, la idea tradicional d'austeritat s'ha conformat al voltant del paradigma enganyós del desenvolupament sostenible. Vegem què s'amaga darrere d'aquesta idea i per què és enganyosa.

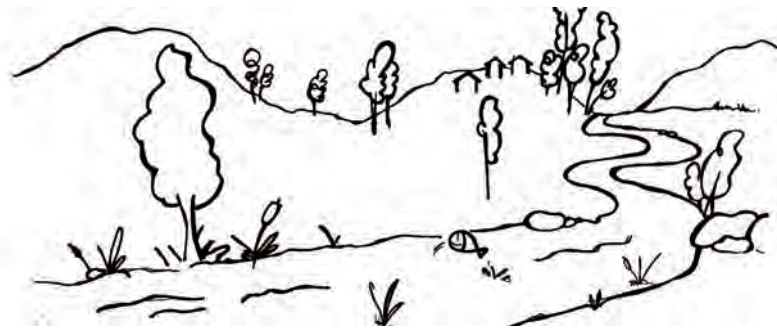
El **desenvolupament sostenible** és un marc teòric que propugna la necessitat de continuar el procés de creixement econòmic, l'increment en la producció de béns i serveis, la multiplicació del consum en tots els àmbits al llarg i ample de l'orbe... però de manera sostenible. I què significa sostenible? Doncs significa, aproximadament, que s'actue per a aconseguir aquests objectius de manera que no s'esgoten irremeia-

blement les fonts de recursos naturals ni se sobrepassen les capacitats dels embornals naturals d'assimilar i "metabolitzar" els residus de l'activitat humana. Açò vol dir que, en aquest

Una anàlisi precisa per part dels educadors és essencial

assumpte, la qüestió central és optimitzar els processos, millorar l'eficiència. Si aconseguim millorar l'eficiència dels nostres mètodes d'extracció de recursos o descobrim fórmules perquè els embornals siguin més eficients en l'assimilació dels nostres residus i rebutjos, haurérem aconseguit l'objectiu de la sostenibilitat.

En el desenvolupament sostenible hi ha límits, però són externs, imposats per les condicions concretes dels ecosistemes naturals quant a pro-

ducció de recursos i assumpció de residus i per la capacitat tecnològica humana de fer més eficients eixos processos d'extracció i assimilació. No es tracta de respondre a la pregunta fins on o fins quant desenvolupar-se?, si no més aviat de respondre a aquesta altra pregunta ben diferent: com millorar l'eficiència dels nostres processos (en el sentit que no s'esgoten les capacitats dels ecosistemes d'oferir-nos recursos i assimilar els nostres residus) per a poder continuar amb el desenvolupament ad infinitum?

No obstant això, tots sabem que el finit (el que no és infinit) es caracteritza per la presència de límits. I les capacitats d'extracció de ma-

tèries i de càrrega de residus dels ecosistemes poden, sens dubte, ser un criteri per a establir-los. Assumir eixe criteri ens porta, ho sapiem o no, a sacralitzar la màxima de la nostra societat de consum: "com més, millor"; encara que això sí, en la mesura que siga possible, sostenible. Pareix que açò té poc a veure amb una idea intuïtiva d'austeritat.

Reprenent el concepte d'austeritat amb què comencem, veiem que en la base de la resposta sobre què és el que és necessari i què és l'in necessari per a la vida hi ha una pregunta clau: quant és prou? Aquesta pregunta ens permet emmarcar l'austeritat des d'una etiqueta dife-

rent del desenvolupament sostenible, una etiqueta que denota altres conseqüències, l'anomenada cultura de la suficiència.

La tradició epicúria planteja que l'èsser humà té tres classes de desitjos, a saber: els desitjos naturals i necessaris (com per exemple beure quan es té set), els desitjos naturals però no necessaris (com els relacionats amb les activitats gastronòmiques) i els desitjos ni naturals

Però, què és la cultura de la suficiència?

ni necessaris (com poden ser les corones dels reis o els automòbils de luxe que aconseguixen els 350 km/h.). A partir d'aquesta distinció, Ernest Garcia elabora una distinció molt pertinent, en la que atribueix a cada classe de desig un àmbit de configuració de la societat humana: el de la supervivència, el de la suficiència i el de l'opulència, respectivament.

Des d'aquesta anàlisi, una societat configurada al voltant de l'aspiració a la suficiència té l'avantatge, d'una banda, de no renunciar a determinats refinaments que en part configuren el que de civilitzat hi ha en allò humà (el menjar ben cuinada és un objecte de desig que supera l'àmbit de la mera supervivència), i per l'altre evita caure en el compliment de desitjos desmesurats, que atenen més aviat a capritxos o a

la voluntat de tindre més pel fet de tindre més que a necessitats.

La cultura de la suficiència que sorgeix d'eixa societat ens permet contextualitzar millor l'austeritat, perquè interpel·la directament la persona a respondre a la pregunta quant és prou?; ens qüestiona un model de desenvolupament basat en l'increment inqüestionable del creixement econòmic, de la producció de béns i serveis, del consum en tots els àmbits de la vida...

Ens obri l'opció de marcar límits interns al desenvolupament, de delimitar des de dins el procés; ens permet no acceptar la imposició que el límit al desenvolupament ho posarà la combinació entre la capacitat dels ecosistemes de dotar-nos de materials i assimilar els nostres residus i la nostra intervenció tecnològica per a millorar l'eficiència d'eixos processos. Ens permet establir un diàleg en què tots els afectats podem definir on i per què creiem que han d'estar els límits al desenvolupament, sense haver d'acceptar que "cal créixer, quant més millor".

En resum, ens permet defensar una austeritat que siga resumible en el lema "suficient és millor".

10. BIBLIOGRAFIA

CORTINA ORTS, A.; PÉREZ-DELGADO, E.; ESCÁMEZ SÁNCHEZ, J. (1996). *Un mundo de valores.* Valencia: Generalitat Valenciana.

KOHLBERG, L. (1927-1987); POWER, F.C.; HIGGINS, A. (1997). *La educación moral según Lawrence Kohlberg.* Editat per: Editorial Gedisa, S.A.

GARCÍA, E.; VALERA MUÑOZ, L.E. (1999). *El trampolín faústico : ciencia, mito y poder en el desarrollo sostenible.* Editat per: Ediciones Tilde, S.L.

DIVERSOS AUTORS (2004). *Descubrir otra manera de jugar.* Euskalerría: Editat per InteRed.

DIVERSOS AUTORS (2007). *Programa de Joves.* Valencia: Editat per la Federació d'Escoltisme Valencià.

ANNEX: Esquema d'aplicació al PEA

L'esquema que trobaràs en la propera pàgina és una proposta de com estructurar l'elaboració del PEA. És recomanable llegir-se la publicació de "Valors" per a dotar d'una base pedagògica a la seua eleboració.

El Projecte Educatiu d'Agrupament, és el document que posa per escrit el treball pedagògic que desenvolupem durant la ronda. Ha de ser dinàmic, amb un seguiment i enriquiment continu. Amb aquesta proposta pretenem dotar d'una esquematització per a la seua realització.

Els passos proposats per a la seua elaboració són els següents:

1.- El kraal es reuneix i realitza una anàlisi de la realitat. Pot reforçar aquesta anàlisi de la realitat amb la referència als valors, la carta FEV i el model de persona.

2.- Davant de les carències detectades en l'anàlisi de la realitat, es prioritza un objectiu per cada valor, per a cada branca. En l'esquema hi ha una fila del color de cada branca per a incloure l'objectiu triat per valor i per branca. Aquest pas el realitza tot el kraal en conjunt, ja que encara no s'ha realitzat el repartiment d'educadors per branques. Els objectius proposats es poden trobar en la publicació. En la priorització d'objectius hi ha una fila de color morat, perquè el kraal i/o el comitè es puguen fixar objectius propis.

3.-A partir d'ací, es desenvolupen quatre programacions de treball diferenciades per qui les du a terme, i en que moment:

Línia 4.- Programa Educatiu de la Branca: Una vegada s'ha realitzat el repartiment d'educadors, i el kraal de la branca ha tingut contacte amb els joves, du a terme una anàlisi més conscienciosa i personal dels joves. Davant d'açò es poden fixar objectius més concrets per a la progressió personal i comunitària.

Línia 5.- Comunitat educativa: tot el kraal valora en quina etapa i nivell de compromís està cada educador, i l'organització educativa per branques, és a dir, el repartiment d'educadors. Hi ha una fila en color morat, per si hi ha educadors sense branca o de suport.

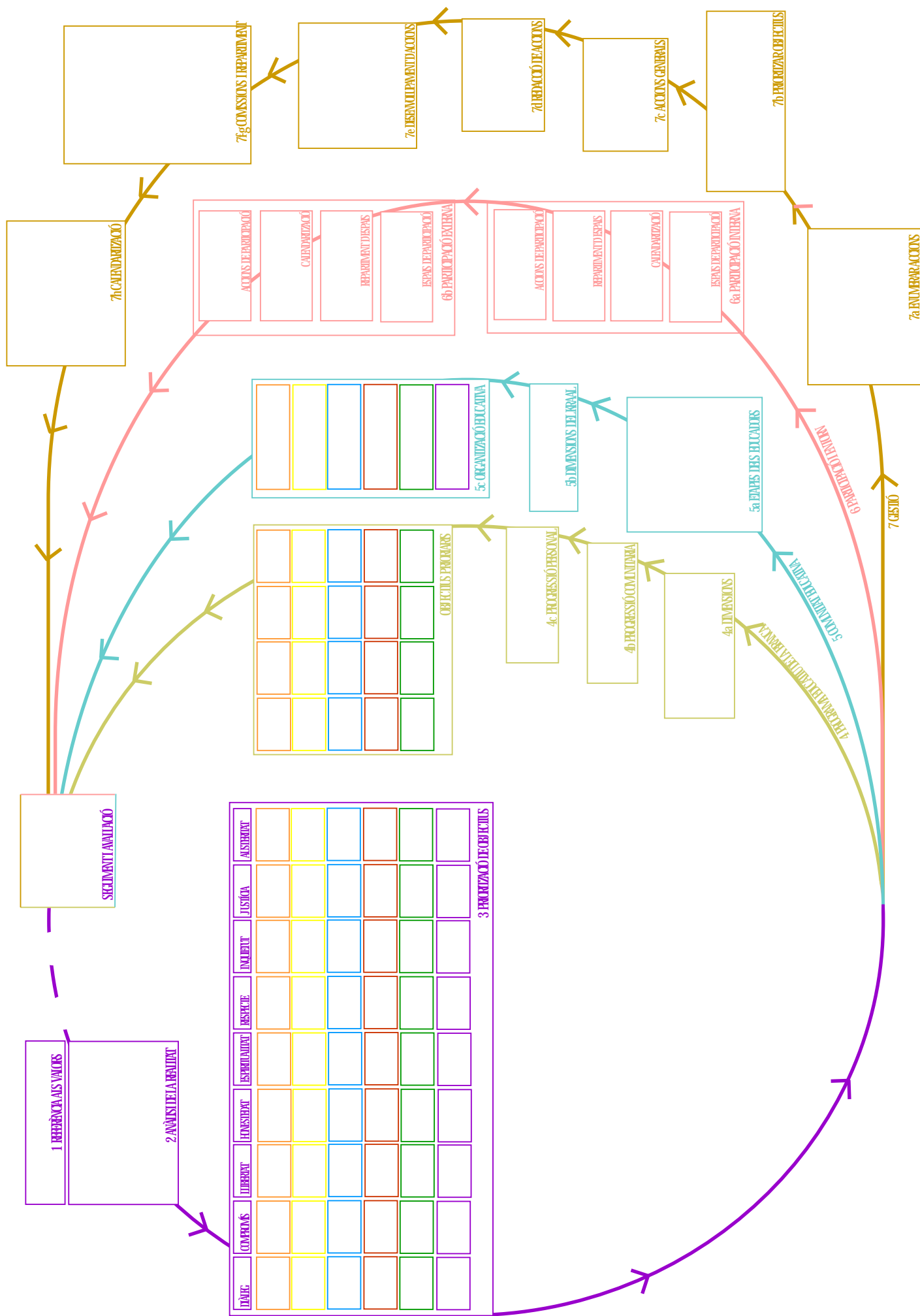
Línia 6.- Participació i entorn: el kraal junt amb el comitè 'agrupament organitza com es va a participar i implicar-se en l'entorn proper. Per a això valorarem: la participació interna (on, quan, qui i com es participa) i la participació externa (on, qui, quan i com es participa). La participació interna és aquella que ens és obligatòria per la identitat pròpia. La participació externa és la que podem triar fer per a ajudar-nos a dur a terme els nostres objectius educatius.

Línia 7.- Gestió: El comitè d'agrupament junt amb una representació del kraal, estructuren els aspectes i tasques implícits en la vida organitzativa de l'agrupament escolta. Veuen quines accions cal dur a terme, les prioritzen, organitzen el seu desenvolupament, es repartixen per comissions i es calenderitzen.

Totes aquestes línies una vegada organitzades, tenen un procés de seguiment i avaluació, que durem a terme de forma contínua per a anar millorant el projecte educatiu.

Aquest esquema pretén ser un reforç visual a la realització del PEA, permetent una visualització de les fases i de cada branca, ja que es pot veure en les files del color de la branca, els objectius i el kraal de la branca.

Després de l'avaluació final, la tindrem en compte per a l'anàlisi de la realitat del pròxim PEA perquè la tasca pedagògica siga contínua i progressiva.

"Sempre que ensenyés, ensenya alhora a dubtar del que ensenyés."
José Ortega y Gasset

honestedat
espiritualitat
inquietud
diàleg
justícia
austeritat
llibertat
respecte
compromís

FEV - Colecció Rosa dels Vents

federació
d'escotisme
Valencià